

ОДБРАНА

Година VIII ■ Број 155 ■ 1. март 2012. ■ цена 100 динара ■ 1,20 евра

Бригадни генерал проф. др Маријан Новаковић,
начелник Војномедицинске академије

Година опремања

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

КОНКУРС

за Војну академију
и Медицински факултет ВМА

Отворен до 31. марта 2012. године

www.mod.gov.rs www.va.mod.gov.rs

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

КОНКУРС

за пријем ученика
у Војну гимназију

Отворен до 15. марта 2012. године

www.mod.gov.rs www.gimnazija.mod.gov.rs

PARTNER ZA NAJPOŽELJNIJU KUPOVINU

CONVERSE

Champion

ODLOŽENO PLAĆANJE

6 RATA

UZ ADMINISTRATIVNU
ZABRANU

u svim
prodavnicama
na teritoriji
Republike Srbije

SPORT VISION
KIDS
AKCIJA
39847007348
sve na jednom mestu
za mališane! NIKE, adidas,
Reebok, Tommy Hilfiger, Timberland...

SPORT VISION
STORE
39847007348
ispratite & upoznajte
najnovije modne trendove lifestyle patika

da biste realizovali kupovinu u Sport Vision-u potrebno je
da overite formular administrativne zabrane kod svojih finansijskih organa

STORE

Knez Mihailova 21, Beograd
Bul. Kralja Aleksandra 72, Beograd
Bul. Kralja Aleksandra 28-32, Beograd
Shopping Center UŠĆE, lok 1.68.
Delta City, lok 113
Kneza Miloša 16, Valjevo
Pašićeva 4, Loznica
Kralja Petra I broj 25, Kragujevac
Kragujevačkog oktobra 88, Kragujevac
Trg Srpskih dobrovoljaca 30, Kikinda
Omladinska 13, Kraljevo
Mirka Tomića 33, Kruševac
Mirka Tomića 26, Kruševac
Trg revolucije 33, Leskovac
Bulevar oslobođenja 23, Leskovac

TPC Kalča, Obrenovićeve bb lok A14, Niš
TC Stari podzemni prolaz L2, Niš
Obrenovićeve 42, TC Forum lok 2.13
Skadarska 12, Čačak
Braće Badžaka 2, lok 5, Mladenovac
Karadorđev dud E-2, Smederevo
Laze Kostića 1, Sombor
Trg partizana 1, Užice
Boljai Farkaša br.2, lokal 10, Bačka Topola
Bulevar oslobođenja 102, lokal 2N.20, Novi Sad
Zmaj Jovina 25, Novi Sad
Zmaj Jovina 26, Novi Sad
Knjeginje Milice 3, Jagodina
Glavna 25-27, Zemun

BRAND STORE

adidas Brand Store, Delta City
lok 214, Novi Beograd
adidas Brand Store, Shopping Center UŠĆE
lok 1.69, Novi Beograd
NIKE Shop
Bul. Kralja Aleksandra 108-110, Beograd
Reebok Brand Store, Shopping Center UŠĆE
lok 1.67, Novi Beograd
Champion Shop
Knez Mihailova 3

KIDS

Delta City lok 209, Novi Beograd
Shopping Center UŠĆE, lok 2.103, Novi Beograd
Bulevar oslobođenja 102, lokal M7, Novi Sad
Obrenovićeve 42, TC Forum lok 2.13

OUTLET

Arena Bul. Arsenija Černojevića 97a
Diskont, Bul. Vojvode Mišića 10, Beograd
Rodić, Đorđa Stanojevića 35, Novi Beograd
Galenika, Batajnički drum 1/1, Zemun
Immo Centar, Gandijeva 21, Novi Beograd
Luka, Dunavska 49, Viline Vode, Beograd

„Одбрана“ наставља традицију „Рајника“, првог војног листа у Србији, који је изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@mod.gov.rs

Директор

Славољуб М. Марковић, потпуковник

Главни и одговорни уредник

мр Раденко Мутавцић

Заменик главног уредника

Владимир Почуч, мајор

Уредници

Мира Шведић, Душан Глишић, Славица Лужник

Новинари

Сања Анђелковић

Мирјана Боровина, потпоручница

Владимир Вјештић

Биљана Миљић

Стални сарадници

Станислав Арсић, др Себастиан Балаш,
мр Славиша Влачић, Милосав Ц. Ђорђевић,
Владица Крстић, др Милан Мијалковски,
мр Зоран Миладиновић, мр Миљан Милкић,
Кршман Милошевић, Никола Остојић,
Никола Оташ, Иштван Пољанац,
Будимир М. Попадић, Влада Ристић

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликовни уредник),
Станислава Струњаш, Бранко Сиљевски,
Марија Марић и Слободан Михаиловић
(технички уредници)

Фотографија

Душка Стефановић (уредница),
Горан Станковић, Јово Мамула,
Даримир Банда, Стефана Савић (фоторепортери)

Језички редактор

Слађана Мирчевски

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Вера Бјеловук

Документација

Радован Поповић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор 3241-258; 23-809

Главни и одговорни уредник 3241-257; 23-808

Секретар редакције 3201-809; 23-079

Прелом 3240-019; 23-583

Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765

Претплата 3241-009; 3201-995; 23-995

ТЕЛЕФАКС 3241-363

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19

odbrana@mod.gov.rs

redakcija@odbrana.mod.gov.rs

www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-312849-56 МЦ „Одбрана“

Претплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РСЦ
месечно 160 динара. За претплатнике преко
Поштанске штедионице месечно 180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,

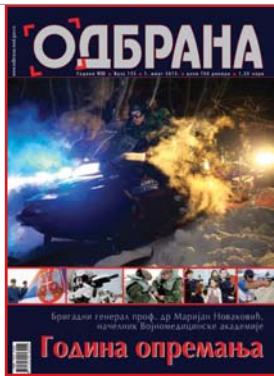
Македонска 29

ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

„Одбрана“ је члан
Европског удружења
војних новинара

НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ

Тим трагања и спасавања Специјалне бригаде у акцији на планини Чемерник у општини Црна Трава

Снимио Јово МАМУЛА

САДРЖАЈ

■ АКТУЕЛНО

6 Обележен Дан државности – 15. фебруар
ПРАЗНИК СЛОБОДАРСКИХ ТРАДИЦИЈА

10 Министар Шутановац у посети Чешкој
БЕЗУСЛОВНА ПОДРШКА СРБИЈИ

12 Обележен Дан Универзитета одбране
ИНСТИТУЦИЈА ЧАСТИ И СТВАРАЛАШТВА

16 Свечаност поводом унапређења
и постављења официра

ПОЛОЖЕНИ СВИ ИСПИТИ

■ ИНТЕРВЈУ

18 Бригадни генерал проф. др Маријан Новаковић,
начелник Војномедицинске академије
ГОДИНА ОПРЕМАЊА

24 Пуковник Жељко Петровић, заступник
заменика команданта Здружене оперативне
команде

СА ВОЈСКОМ ДОЛАЗИ СИГУРНОСТ

■ ОДБРАНА

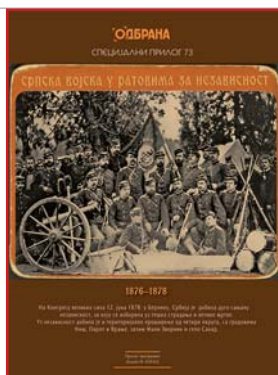
30 63. падобрански батаљон – обука у зимским
условима
НА СКИЈАМА ОД БИВКА ДО ВУЧЈЕ ЈАМЕ

Садржајна, занимљива и захтевна обука потврдила је спремност јединице за деловање у ванредним метеоролошким условима и завидну способност њених припадника за успешно пружање помоћи становништву

СПЕЦИЈАЛНИ ПРИЛОГ
СРПСКА ВОЈСКА У РАТОВИМА
ЗА НЕЗАВИСНОСТ
1876–1878

32 Показна вежба „ЛЕД 2012“
КОНТРОЛИСАНЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ

52 База Добросин
НЕОСВОЈИВА ТВРЂАВА

База Добросин прављена је попут утврђења и представља неосвојиву тврђаву. Начичкана је бункерима, групним стрељачким заклонима и заклонима. Историја те базе налаже непрекидни опрез, јер су ту концентрисане и најјаче снаге од свих база у саставу 4. бригаде.

56 Жене у Чети за почести Команде за обуку
ИСПОД ШЛЕМА – ПЛЕТЕНИЦА

■ КУЛТУРА

60 Концерт „Наша деца“
БУДУЋНОСТ СРБИЈЕ

Уз пратњу Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички“, на сада већ традиционалном концерту наступила су деца чији су родитељи запослени или пензионисани припадници Министарства одбране и Војске Србије. Посебну подршку младим талентима песмом су пружили Мерима Његомир и Жељко Самарџић, као и сестре Марија и Марина Гобовић.

63 ИЗЛОЖБЕ ПОВОДОМ ДАНА
ДРЖАВНОСТИ

65 Јубиларних 180 година Народне
библиотеке Србије
РИЗНИЦА ДУХОВНОСТИ

реч уредника

Сигурност

5

Из бројних активности Министарства одбране и Војске Србије у протекле две седмице овде издвајамо оне који показују како војска, на различите начине, јача своју улогу у изградњи Србије, њене безбедности, сигурнијег живота људи, унапређења знања и стваралаштва и васпитања младих нараштаја на правим вредностима. То је јединствена мисија за бољу Србију, ону којој тежимо у свакодневном животу и ону коју желимо да покажемо свету, нарочито сада када добијамо кандидатуру за чланство у Европској унији.

Напори које у том смеру предузима систем одбране, чинећи реформске кораке брзином и смелашћу који нису били својствени доскорашњем тражењу бољег пута, дају резултате који потврђују да је војска поуздана снага државе за одбрану и допринос миру у свету.

Тако је обележавање прве годишњице постојања Универзитета одбране, најмлађе високошколске установе у академској заједници наше земље, показало како се може спојити војно и цивилно школство, објединити образовање и истраживање у стваралачки процес за напредак целе земље. Тако је некада, нова независна Србија крупно грабила путем европске цивилизације, а војска је и тада значајно доприносила угледу српских универзитета.

И сада је истакнуто да модеран српски официр треба да обједињује војничку част и стваралачку снагу, а поштујући историју и традицију, у процесу модерног образовања биће спреман да се суочи са безбедносним и развојним изазовима.

Притом, војска ће остати уз свој народ и у оним свакодневним тешкоћама и непредвидивим ситуацијама, што је њен задатак у трећој мисији. Управо је то показала током ове зиме, какву одавно нисмо имали. Војска је реаговала брзо, ефикасно, добро организована! Од првог дана помагала је становништву, чистила путеве, дотурала храну, указивала медицинску помоћ и спасавала угрожене. Кад се војска појави другачији је осећај код људи и тај осећај сигурности ни овога пута није изневерен!

И да завршимо прелепом сликом младих музичких талената, деца садашњих и пензионисаних припадника система одбране, који су се ређали на концерту пред препуном салом Дома војске у Београду, са поруком да младима морамо стварати услове да искажу своје способности овде, на њихову и добробит Србије. ■

Раденко МУТАВЦИЋ

Обележен Дан државности – 15. фебруар

Празник слобода

У Дому Народне скупштине одржана је централна свечаност поводом Дана државности Републике Србије – 15. фебруара, у знак сећања на догађаје из 1804. и 1835. године, који симболизују почетак стварања модерне Србије. Том приликом председник Борис Тадић одликовао је заслужне појединце и институције, међу којима су и припадници Војске Србије. Свечаности су присуствовали министар одбране Драган Шутановац и начелник Генералштаба генерал-потпуковник Љубиша Диковић.

У оквиру прославе најзначајнијег државног празника – Дана државности, председница парламента Славица Ђукић Дејановић отворила је у скупштинском холу изложбу „Устави Кнежевине и Краљевине Србије“ и том приликом истакла да је „наша прошлост обавезујућа за нашу будућност“.

Председник Тадић је, поводом Дана државности, одликовао 17 заслужних појединаца и институција, међу којима тенисера Новака Ђоковића, позоришног редитеља Дејана Мијача, театролога Јована Ћирилова, Акциони тим за лоцирање и хапшење хашких бегунаца, Српско лекарско друштво, Истраживачку станицу Петница, др Миодрага Стојковића, као и поједине припаднике Војске

РСКИХ ТРАДИЦИЈА

Србије, Жандармерије и Сектора за ванредне ситуације МУП-а.

У име одликованих захвалили су Јован Ћирилов и Новак Ђоковић. Ћирилов је истакао да је држава показала да препознаје вредности и изразио наду да ће одликовања бити подстицај да се настави даље у борби за праве вредности.

Новак Ђоковић је рекао да је поносан што је високо државно одличје примио у здању испред којег је са суграђанима прославио тренутак када је постао први тенисер света.

– Ја јесам сањао да подигнем пехар на Вимблдону, али нисам могао ни да помислим да ће ме моја земља одликовати овако великим признањем. Сада ме је мој народ задужио још више и не преостаје ми ништа друго него да наставим да нашу дивну земљу и даље представљам на најлепши могући начин – рекао је Ђоковић.

Председник Борис Тадић честитао је добитницима одликовања и истакао да се 15. фебруар слави као дан уставности и слободарских традиција и да означава столетни ход ка освајању личних права и слобода у Србији.

– Данас желим да захвалим свим одликованим, али и свим нашим уметницима, научницима, спортистима и другима који у овом тешким временима економских невоља стављају име Србије у врх светских догађаја на најпозитивнији начин, као што су то некада чинили Тесла, Миланковић, Пупин и други - рекао је председник Тадић на свечаности у Дому Народне скупштине.

Поводом Дана државности председник Владе Мирко Цветковић је на Опленцу у Тополи положио лоровор

ПОЧАСНА АРТИЉЕРИЈСКА ПАЉБА

У оквиру прославе 15. фебруара – Дана државности Републике Србије, а на основу наређења председника Републике, у касарни „Дедиње“ извршена је почасна артиљеријска паљба.

После подизања државне заставе, паљбу са десет плотуна из шест артиљеријских оруђа извео је почасни батаљон Гарде Војске Србије.

Почасној паљби присуствовао је начелник Генералштаба генерал-потпуковник Љубиша Диковић са члановима Колегијума.

венац и уз високе државне и војне почести одао пошту вожду Карађорђу, вођи Првог српског устанка. Цветковић је у цркви Светог Ђорђа, на Карађорђевој гробу, у име владе положио венац на којем пише: „Славом овенчаним прецима Влада Републике Србије“.

У Марићевића јарузи код Орашца, такође је обележен Дан државности и 208. годишњица Првог српског устанка. Са места одакле је вожд Карађорђе повео устанике на ослобођење од османлијске власти, министар културе Предраг Марковић поручио је да су достојанство и самопоштовање оно што ми данас слави-
вимо.

Дан државности Србије – 15. фебруар, установљен је као национални празник 2001. године у сећање на два важна догађаја из српске историје - почетак Првог српског устанка против Отоманског царства 1804. године и доношење Сретењског устава 1835. године. ■

Биљана МИЉИЋ
Снимио Јово МАМУЛА

Постављења и унапређења у Војсци Србије

Председник Републике Србије Борис Тадић поводом Дана државности Републике Србије донео је Указе од 15. фебруара 2012. године којима се:

ПОСТАВЉАЈУ НА НОВЕ ДУЖНОСТИ:

- За команданта Команде за обуку:
- бригадни генерал ДУШАН Александра СТОЈАНОВИЋ,
- За заменика команданта Здружене оперативне команде Генералштаба Војске Србије:
- бригадни генерал ГОРАН Тугомира РАДОВАНОВИЋ,
- За заменика команданта Копнене војске:
- бригадни генерал ВОЈИН Чеде ЈОНДИЋ,
- За заменика команданта Команде Ваздухопловства и противваздухопловне одбране:
- бригадни генерал МИОДРАГ Лазара ГОРДИЋ,
- За начелника штаба Команде Копнене војске:
- пуковник ЗОРАН Миладина ЛУБУРА,
- За начелника штаба Команде Ваздухопловства и противваздухопловне одбране:
- пуковник ДЕЈАН Томислава ЈОКСИМОВИЋ,
- За команданта Друге бригаде Копнене војске:
- пуковник МИЛИЋ Раденка СТАНИЋ,
- За команданта 250. ракетне бригаде Ваздухопловства и противваздухопловне одбране:
- пуковник ДУШКО Николе ЖАРКОВИЋ,
- За директора Војнообавештајне агенције Министарства одбране Републике Србије:
- бригадни генерал ДРАГАН Љубише ВЛАДИСАВЉЕВИЋ,
- За заменика директора Војнообавештајне агенције Министарства одбране Републике Србије:
- пуковник РАДОСЛАВ Милоја ИЛИЋ,
- За заменика директора Војнобезбедносне агенције Министарства одбране Републике Србије:
- пуковник ДРАГАН Слободана СМИЉКОВИЋ.

УНАПРЕЂУЈУ У ВИШИ ЧИН:

- У чин генерал–потпуковника:
- генерал–мајор МИОДРАГ Војислава ЈЕВТИЋ.
- У чин генерал–мајора:
- бригадни генерал ГОРАН Тугомира РАДОВАНОВИЋ,
  - бригадни генерал ЈОВИЦА Стојана ДРАГАНИЋ,
  - бригадни генерал МЛАДЕН Милоша ВУРУНА.
- У чин бригадног генерала:
- пуковник ДУШКО Николе ЖАРКОВИЋ,
  - пуковник ЖЕЛИМИР Живорада ГЛИШОВИЋ,
  - пуковник ПРЕДРАГ Бранка БАНДИЋ.
- Ванредно у чин генерал–мајора:
- бригадни генерал СЛАЂАН Петронија ЋОРЂЕВИЋ.

Сарадња са Израелом

Делегација Министарства одбране коју је предводила државна секретарка у Министарству одбране др Тања Мишчевић боравила је у посети Министарству одбране Израела.

У сусретима са генералним директором Министарства одбране генерал–мајором Уди Шанијем, директором Бироа за политику одбране, генерал–мајором Амос Галидом и генералним директором Министарства спољних послова Рафијем Бараком, констатовано је да постоји обострани интерес за унапређење и интензивирање билатералне војне сарадње која ће представљати кључ сарадње између Србије и Израела у будућем периоду.

Том приликом државна секретарка Мишчевић упознала их је са процесом реформе у Министарству одбране Србије, са реформама војног школства и здравства, као и о учешћу припадника Министарства одбране и Војске Србије у међународним мисијама. Делегације су, такође, размениле информације о политичко безбедносној ситуацији у региону Западног Балкана и Блиског Истока.

Министарство одбране Србије изразило је спремност за успостављање сарадње у области војног школства и здравства као и у другим областима од заједничког интереса.

Иницијатива за унапређење сарадње конкретизована је са предлозима неколико области будуће сарадње – наставак сарадње војних индустрија, заједничку обуку специјалних јединица и јединица војне полиције, школовање и усавршавање, као и размену искустава у области АБХО.

Заједнички је констатовано да је неопходно дефинисати правни оквир будуће сарадње потписивањем новог *Споразума о сарадњи у области одбране*, чиме би се пружила могућност да се, на бази реципроцитета, реализација појединих активности умногоме поједностави.

Током боравка у Израелу, делегација Министарства одбране посетила је Меморијални центар „Јад Вашем“ и положила венац у част страдалих Јевреја током холокауста. На састанку са директором архива Меморијалног центра др Хаимом Гартнером, договорена је посета представника Меморијалног центра „Јад Вашем“ Војном архиву Министарства одбране Србије, када ће бити усаглашен и Споразум о сарадњи ове две институције.

Том приликом биће потписан и *План билатералне војне сарадње у 2012. години*. Као резултат успешних разговора потврђена је спремност за организовање сусрета министара одбране Србије и Израела. ■

Билатералне консултације са Италијом

Пете билатералне консултације између министарства одбране Србије и Италије, које су предводили државна секретарка др Тања Мишчевић и шеф Треће Управе генерал Салваторе Фарина, одржане су 13. фебруара у Риму.

Обострано је констатовано да је сарадња у области одбране у последње три године унапређена и по садржају и броју активности. Недавна посета министра Шутановца Италији представља додатни импулс интензи-

вирању сарадње, посебно у области заједничког учешћа српских и италијанских снага у мировним мисијама ЕУ и УН. Италија је највећи заговорник прикључења Србије Европској унији и очекује да у марту Србија добије статус кандидата.

Током посете потписан је *План билатералне војне сарадње за 2012. годину*, који предвиђа наставак сарадње у тежишним областима – обуци и едукацији војног кадра, специјалних јединица, тимова за разминурање и Државна секретарка током посете сусрела се и са замеником начелника Генералштаба Војске Италије, вицеадмиралом Кристијаном Бетинијем.

Он је поновио да Италија пружа пуну подршку Србији у процесу реформи и модернизације друштва, посебно у систему одбране. ■

Изјава министра Драгана Шутановца поводом препоруке о додељивању статуса кандидата за чланство у ЕУ

Нови период за Србију

Одлука министара спољних послова држава чланица Европске уније о додељивању статуса кандидата за чланство у Европској унији за Србију, значајан је момент не само у нашем процесу европске интеграције, већ и у нашем општем процесу реформи. Наиме, ово је коначна и званична потврда која долази од наших партнера из Европе да је Србија дубоко загазила и успешно остварила неопходне кораке како би заиста постала развијена, демократска, напредна европска држава. Успешност у прихватању политичких и економских критеријума, али и великог броја стандарда који постоје у ЕУ, најпре је веома позитивно оцењена у мишљењу Европске комисије из октобра месеца, а сада је добила и политичку потврду свих 27 држава чланица.

Није био једноставан пут до статуса кандидата, можда најтежи у поређењу са свим осталим државама. Нису нам на руку ишле ни политичке ни економске прилике у ЕУ, а тешко наслеђе деведесетих година нас је пратило, и наставиће да нас прати, на сваком кораку. Такође, није увек било нити једноставно нити за грађане разумљиво, зашто је потребно спровести неке од реформи. Било би једноставније подлећи популистичкој реторици и не мењати ништа, али то нас не би довело нигде, свакако не до бољег живота и стандарда за све нас.

Министарство одбране и Војска Србије су овом одлуком такође потврђени као успешни творци реформи у Србији. Све промене које смо извршили у складу са општим процесом европске интеграције Србије, изградња и ојачавање наших институција, демократска и цивилна контрола оружаних снага, контрола производње, увоза и извоза наоружања, укључивање у Заједничку безбедносну и одбрамбену политику ЕУ, наш је допринос да слика о Србији буде потпунија

и позитивнија. Спремни смо да наставимо у том правцу, поправимо оно што смо приметили да недостаје, али посебно да инсистирамо на промени свести код свих нас – разумели смо да су мир, безбедност, стабилност и демократске институције основа сваког друштва, а не само европске вредности. Оне су већ прихваћене у МО и ВС, а тежимо да их на исти начин као ми разуме и читаво српско друштво.

Када Европски савет за неколико дана потврди ову одлуку започиње нови период за Србију – период када ћемо, као кандидат за чланство у ЕУ бити у другачијој политичкој али и економској ситуацији. Сада као недвосмислени партнер и сарадник чланица ЕУ, као држава која се креће ка чланству, и која је спремна да процесе реформи настави и продуби, али уз већу подршку и помоћ пријатеља из Европе. С друге стране, држава која је кандидат за чланство много је погоднија за све оне који су заинтересовани за инвестирање у Србију, јер су им процедуре и пракса пословања гарантоване од стране саме Уније. Инвестиције су неопходне, с друге стране, за отварање нових радних места, побољшавање стандарда наших грађана, што је заправо и основни циљ европске интеграције Србије – бољи живот свих нас је суштина ових напора.

У наставку овог процеса потребно је одржати исту енергију и посвећеност европским интеграцијама и напретку, одлучност и јасност у свим корацима који нас очекују, мудрост и вештину у преговарању и заштити националног интереса, али и велика подршку грађана за све што се предузима. Заправо, морамо сви разумети да статус кандидата за чланство у ЕУ представља нови изазов, али и стратешко опредељење Србије, и да тражи ангажовање целокупног друштва и свих грађана, који и највише добијају од овог статуса. ■

Министар Шутановац у посети Чешкој

Безусловна подршка Србији

Чешки министар одбране

Александар Вондра је након састанка са министром одбране Драганом Шутановцем у Прагу потврдио безусловну подршку Чешке Србији и похвалио реформе које је Београд спровео, посебно у реформи система одбране земље

10

Министар одбране Драган Шутановац састао се, на почетку једнодневне радне посете Чешкој Републици, са министром одбране те земље Александром Вондром. Том приликом, министри Шутановац и Вондра разговарали су о сарадњи две земље у области одбране, као и размени искустава у спровођењу реформи у систему одбране.

Војска Србије добила је у Прагу и званичан позив да се придружи борбеној групи Вишеградске групе (В4), која ће стартовати 2016. године у систему одбране Европске уније и покривати регион Источне Европе, Блиског истока, Северне Африке и Кавказа.

Министар Шутановац оценио је у изјави *Танјугу*, након сусрета са министром одбране Александром Вондром, на којем је и упућен званичан позив Војсци Србије, да се ради о доброј иницијативи, а да ће у наредном периоду би-

ти донета одлука о евентуалном учешћу Србије. Према његовим речима, ради се о земљама које су све више или мање биле у источном блоку и које имају пуно разумевања за Србију.

– Те земље су данас развијеније него Србија, међутим све имају изузетно велико поштовање према Војсци Србије. Ипак, није то једина група која се нуди и која би желела да сарађује са Војском Србије, а ми ћемо у наредном периоду о томе и одлучити – рекао је Шутановац.

Реч је о борбеној групи која окупља чланице В4 – Мађарску, Словачку Чешку и Пољску – и која је још приликом доношења одлуке о формирању 12. маја 2011. године изразила посебно интересовање за сарадњу са војскама Србије и Украјине. Борбеном групом В4 командоваће пољски генерал, бројаће 2.500 до 3.000 припадника, а војске трећих земаља биће део контингента једне од чланица В4.

Нови пројекти сарадње

Током посете делегације Војске Србије и министра одбране Драгана Шутановца Прагу договорен је и низ других пројеката сарадње две земље, између осталог, у оквиру мировних мисија у којима Чешка широм света има више од 800 својих припадника, као и у области војне индустрије кроз заједничке наступе на трећим тржиштима.

– Бивша Чехословачка и Југославија биле су међу највећим произвођачима из области одбрамбене индустрије у Европи. Данас ту традицију баштине Чешка и Србија и разговарали смо о могућностима производње, како за српску и чешку војску, тако и за тржишта где ми или Чешка нисмо присутни – навео је министар Шутановац.

Он је оценио да је на састанку потврђена дуготрајна и чврста сарадња војски две земље.

– Колико је дубок и дуготрајан однос чешке и српске војске најбоље говори чињеница да је пре 163 године оснивач војне Академије Кнежевине Србије био управо чешки официр Фрањо Зах. На састанцима смо потврдили управо та времена када смо имали изузетно чврсту и добру сарадњу и верујем да ће споразуми које смо потписали бити основа за још бољу сарадњу – рекао је Шутановац и подсетио да је Србија формирала Универзитет одбране управо на искуствима Чешке, која је, како је навео, једна од ретких земаља која има и Универзитет одбране и Војномедицински факултет као данас Србија.

Подршка европским интеграцијама

Министар Шутановац је истакао и подршку Чешке евроинтеграцијама Србије додавши да је на састанку министар одбране те земље потврдио да, када је Чешка у питању, пред Србијом нема никаквих услова за добијање статуса кандидата у марту.

– Председник Чешке Републике, министар спољних послова и данас министар одбране су нам потврдили да Србија нема никакав услов за добијање статуса кандидата по

ПОТПИСАН СПОРАЗУМ О САРАДЊИ

Војске Србије и Чешке склопиле су Споразум о сарадњи у области хемијске, биолошке, радиолошке и атомске одбране (АБХО). Споразум, који су потписали генерали Горан Радовановић и Бохуслав Дворжак, предвиђа размену информација и производа, реализовање заједничких истраживачких и развојних пројеката, размену стручњака, учешће у војним вежбама...

– Разговарали смо о сарадњи у области АБХО одбране, између нашег центра у Крушевцу и центра у Либерцу, који је центар у тој области за цео НАТО, што значи да су на изузетно високом нивоу обучености и образовања – изјавио је министар Шутановац.

питању саме Чешке – истакао је Шутановац и оценио да је управо то један од важних резултата недавне посете председника Србије Бориса Тадића Чешкој, као и његових разговора у Прагу.

Министар одбране Чешке Александар Вондра истакао је након разговора са Шутановцем да су Чешка и Србија одувек биле наклоњене једна другој и да ће тако остати и у будућности.

Он је навео да је планирано да се сарадња система одбране две земље развија у областима образовања, АБХО одбране, и у сфери логистике.

– Веома ценимо напредак који је Србија начинила у реформи система одбране и професионализацији војске – истакао је Вондра.

Чешки министар одбране рекао је да нема разлога да се додељивање статуса кандидата Србији условљава Косовом или било којим другим питањем, јер је позитивно мишљење Европске комисије изнето још крајем прошле године било сасвим довољно да Србија добије подршку Чешке за наставак европских интеграција.

Вондра је након састанка са министром одбране Драганом Шутановцем у Прагу потврдио безусловну подршку Чешке Србији и похвалио реформе које је Београд спровео, посебно у реформи система одбране земље.

– Подржавамо Србију сада, подржаваћемо је следеће недеље, као и у марту – рекао је Вондра.

Он је на питање Танјуга да ли је Србија испунила све услове за добијање статуса кандидата, навео да је Србија услове испунила још крајем прошле године, што је потврђено у мишљењу Европске комисије.

Министар Шутановац се током посете Чешкој, 21. фебруара, састао и са првим потпредседником владе и министром спољних послова те земље Карелом Шверценбергом. ■

Танјуг

Институција част

Први и основни циљ је школовање високо професионалног и мотивисаног официра потпуно оспособљеног за све три мисије дефинисане *Законом о Војсци*, одбрану земље, учешће у мировним мисијама и помоћ грађанима у случају елементарних непогода, истакао је на свечаности министар Шутановац

Свечаношћу у Великој ратној сали старог Генералштаба обележен је 24. фебруар – Дан Универзитета одбране, најмање високошколске установе у академској заједници наше земље.

Скупу су присуствовали министар одбране Драган Шутановац, министар просвете Жарко Обрадовић, чланови Ректорског савета Конференције универзитета Србије, ректор Универзитета одбране Чешке Републике проф. др Рудолф Урбан са сарадницима, представници академске заједнице, јавног и културног живота, као и бројни гости.

Говорећи о значају прве годишњице, ректор Универзитета одбране генерал-потпуковник проф. др Миодраг Јевтић истакао је да су оснивањем те високошколске војне установе интегрисани расположиви ресурси и хармонизован образовни процес са академском заједницом Србије.

– У том процесу одлучили смо да поштујемо историју и традицију и вековима стваране вредности, али и

И И СТВАРАЛАШТВА

Министру Шутановцу Плакети Конференције универзитета Србије уручио је ректор Београдског универзитета Бранко Ковачевић

да се непоколебљиво суочимо са садашњим временом и боримо за боље сутра. Тај важан државни пројекат функционално је објединио образовне и научно-истраживачке потенцијале Војне академије и Војномедицинске

СВЕЧАНА СЕДНИЦА КОНФЕРЕНЦИЈЕ УНИВЕРЗИТЕТА СРБИЈЕ

Поводом Дана Универзитета одбране у Ректорату Универзитета одбране одржана је свечана седница Конференције универзитета Србије (КОНУС) којој су присуствовали ректори акредитованих државних и приватних факултета академске заједнице Србије.

Честитајући празник, председавајући Конференције универзитета Србије, ректор Београдског универзитета проф. др Бранко Ковачевић истакао је да данас Универзитет одбране представља спој традиције и одговора на потребе савремене државе и војске.

академије – нагласио је генерал Јевтић, додајући да је циљ стварање препознатљиве референце Министарства одбране наше земље и институције од стратешког значаја за систем одбране и државу Србију, а предуслов за то су знање и образовање.

Та идеја, како је истакао, била је водиља за све оне који су учествовали у стварању Универзитета одбране, а уједно и величанствени изазов стварања профила будућих српских официра који морају бити хармоничан склад најсветлијих традиција наше војске, али времена у којем живимо.

– Модеран српски официр, данас, али и сутра, мора да обједињује војничку част и стваралачку снагу која ће бити основ сталног усавршавања у складу са достигнућима наука одбране. Жеља нам је да стварамо врхунске стручњаке, али да кроз студирање, и касније каријерно усавршавање ослободимо стваралачки дух даровитих и високомотивисаних људи који су покретачка снага сваког напретка – истакао је ректор Универзитета одбране.

У наставку свечаности, министру одбране Драгану Шутановцу додељена је Плакета Конференције универзитета Србије (КОНУС) за допринос успостављању и развоју Универзитета одбране, коју је у име те асоцијације уручио ректор Београдског универзитета проф. др Бранко Ковачевић.

Захваљујући на признању, министар Шутановац је нагласио значај оснивања такве војне високошколске установе како за образовање официра, тако и за државу у целини. Он је нагласио да је у оквиру свеукупне реформе система одбране, реформисано и војно образовање као један од најважнијих сегмената система одбране.

– Вишедеценијска тежња и потреба за оснивањем таквог универзитета сазрела је пре три године када смо кренули са остваривањем те замисли – истакао је министар Шутановац, додајући да је на том путу било отпора,

САРАДЊА УНИВЕРЗИТЕТА ОДБРАНЕ У БЕОГРАДУ И БРНУ

У Ректорату Универзитета одбране генерали Јевтић и Урбан потписали су споразум о пословно-техничкој сарадњи којим се формализује успешна сарадња Универзитета одбране у Београду и Универзитета одбране Чешке Републике у Брну, а односи се на будуће модалитете сарадње.

Ректор Универзитета одбране генерал-потпуковник др Миодраг Јевтић уручио је почасни докторат ректору Универзитета одбране Чешке др Рудолфу Урбану

али да су све сумње биле отклоњене 2010. године акредитацијом студијских програма за сва три нивоа студија.

– Данас на Универзитету одбране студира 846 кадета, међу којима 196 девојака и 10 цивила, а њихово школовање води 256 професора и асистената. Ове године уписана је и прва генерација на докторским студијама, а имамо и неколико страних држављана – навео је министар одбране, додајући да квалитетни услови студирања, сигурна радна места, вођена каријера и признавање диплома стечених у војним школама, изазива велико интересовање младих људи у нашој земљи, о чему сведочи податак да се од шест до десет кандидата пријављује за једно упражњено место.

– Први и основни циљ је школовање високо професионалног и мотивисаног официра потпуно оспособљеног за све три мисије дефинисане Законом о Војсци, одбрану земље, учешће у мировним мисијама и помоћ грађанима у случају елементарних непогода – поручио је министар Шутановац. Он је оценио да чињеница да имамо кадете и студенте са више континената најбоље показује да смо на добром путу, а резултати које смо до сада остварили добра су основа али и подстицај за даљи рад.

Почасни докторат професору Урбану

Ректор Универзитета одбране генерал-потпуковник проф. др Миодраг Јевтић, на свечаности је уручио почасни докторат ректору Универзитета одбране Чешке Републике проф. др Рудолфу Урбану, који је постао први почасни доктор Универзитета одбране.

Професор Урбан изразио је задовољство и захвалност за признање, наглашавајући да је у основи тог геста пријатељство, разумевање и сарадња два универзитета.

– Од почетка ја наша добра сарадња допринела томе да сарађујемо као равноправни партнери, а тако се наши односи развијају и даље. Био сам присутан када се дискутовало о називу ваше школе и поносан сам што сте изабрали то име јер сад у Европи постоје два универзитета одбране – Универзитет одбране у Брну и Универзитет одбране у Београду, рекао је професор Урбан.

Професор је захвалио тиму генерала и пуковника са којима је сарађивао као и свим својим, како каже, српским пријатељима.

– На крају бих желео да изразим свој однос према вама. Супруга ми је пред долазак поставила питање да ли опет путујем у Србију, а мој одговор је гласио – *Ја волим животи, волим шебе и своје српске пријатеље.*

Богата традиција сарадње

У име Заједнице универзитета Србије, коју чини 17 акредитованих универзитета и 275 хиљада студената, ректор Београдског универзитета проф. др Бранко Ковачевић честитао је Универзитету одбране годишњицу и истакао да је „оптичка варка“ када се говори о првој годишњици војног школства у Србији. Подсетио је да је оно старо колико и високо школство у нашој држави и да су захваљујући војсци српски универзитети раније били високо ранжирани у свету.

– Шта смо на крају урадили, урадили смо оно што би свако паметан урадио. Повезали смо и сачували богату традицију коју мало која земља у Европи има, направили смо континуитет према захтевима модерног времена и модерне државе и војно школство увели у српски научно-високообразовни простор и у европски образовни простор, јер војска је институција државе и без војске нема државе – рекао је др Ковачевић. Он је захвалио свима који су помагали и учествовали у развоју Универзитета одбране, а посебно је похвалио труд министра Шутановца.

– Желим да захвалим министру одбране који је улагао напоре да се сви тешки задаци, формално-правне и суштинске природе реше, и допринео оснивању Универзитета одбране, његовом развоју и повезивању војног и цивилног школства. Због тога је седамнаест ректора и одлучило да Повељу доделе министру Шутановцу – нагласио је ректор Ковачевић. ■

Биљана МИЉИЋ

Снимили Горан СТАНКОВИЋ и Јово МАМУЛА

Одбрамбене консултације са Турском

Сарадња у области одбране између Србије и Турске је у успону и такав тренд треба наставити у обостраном интересу, констатовали су државна секретарка др Тања Мишчевић и подсекретар у Министарству националне одбране Републике Турске генерал-потпуковник Умит Дундар на билатералним одбрамбеним консултацијама одржаним у Турској 15. фебруара.

Посебно је истакнут значај ангажовања турске стране у пројекту конверзије дела војног аеродрома „Морава“ крај Краљева у цивилни.

У овој години сарадња ће се тежишно одвијати разменим посета високог нивоа, вежбе специјалних јединица,

ПОТПИСАН ПЛАН БИЛАТЕРАЛНЕ ВОЈНЕ САРАДЊЕ

Планом су тежишно обухваћене активности у области школовања и усавршавања. Договорен је наставак сарадње кроз учешће у заједничким вежбама специјалних јединица и потврђен обостран интерес за унапређење војноекономске сарадње у наредном периоду.

Најзначајнија активност у току 2012. године биће закључивање Споразума на нивоу влада о донацији Републике Турске за конверзију аеродрома Морава.

Србија и Турска имају веома развијену војну сарадњу у оквиру ангажовања у регионалним безбедносним интеграцијама и иницијативама.

школовањем и наставком пројеката покренутих у претеклом периоду. Обострано је констатован значај даљег унапређења војноекономске и војнотехничке сарадње.

Током посете Турској, државна секретарка Мишчевић се састала са подсекретаром одбрамбене индустрије Мурадом Бајаром, као и са представницима Министарства спољних послова Републике Турске.

Државна секретарка Мишчевић одржала је предавање на престижном Институту за економску политику Турске о перспективама и изазовима Србије и земаља Балкана у процесу европских интеграција. ■

Сусрет генерала Бјелице и будућих изасланика одбране

15

Заменик начелника Генералштаба генерал-мајор Милан Бјелица разговарао је са кандидатима за изасланике одбране који се припремају за послове у изасланствима одбране Републике Србије широм света.

У уводном делу излагања генерал Бјелица говорио је о улози изасланика одбране и војној дипломатији, али и о реформским процесима који су обележили неколико протеклих година, школовању и усавршавању. Посебно је било речи о потенцијалима за учешће у мултинационалним операцијама.

– Највећи реформски искорак је пуна професионализација Војске. Иако је урађена веома квалитетно, не треба имати илузију да је тај посао завршен – истакао је генерал Бјелица, додајући да је сада на реду „фино подешавање“ система.

Наставак сусрета протекао је у разговору о војно-економској сарадњи, као и о досадашњој билатералној сарадњи са земљама у које ће кандидати бити упућивани. Генерал Бјелица је окупљеним официрима поручио да је императив да буду достојни представници наше земље, али и промотери капацитета и интереса Министарства одбране и Војске Србије. ■

С.С.

Војна сарадње са Аустријом

Заступник начелника Управе за међународну војну сарадњу пуковник Предраг Краљевић и изасланик одбране Републике Аустрије у Београду бригадни генерал Рајнхард Шуберл потписали су у Београду, План билатералне војне сарадње за 2012. годину, којим је предвиђено више од 30 заједничких активности, највише у области образовања и учешћа на различитим курсевима.

Србија и Аустрија имају веома развијену билатералну војну сарадњу, у којој доминирају активности везане за различите облике обуке припадника две војске, АБХО, логистике и политике одбране.

Истакнуто је да Аустрија подржава Србију на путу европских интеграција. ■

Свечаност поводом унапређења и постављења официра

Положени сви испити

Министар одбране Драган Шутановац уручио је у Дому Гарде на Топчидеру новопостављеним и унапређеним официрима указе председника Србије које је донео 12. децембра 2011. године и 15. фебруара ове године поводом Дана државности Републике Србије.

Свечаности су присуствовали и чланови Колегијума министра одбране, начелник Генералштаба генерал-потпуковник Љубиша Диковић, заменик начелника Генералштаба генерал-мајор Милан Бјелица, као и представници организационих целина Министарства одбране и Војске Србије.

Честитајући официрима, министар Шутановац је пожелио да им живот не буде много лакши у професионалном смислу, али да им буде много успешнији у односу на време које је за нама.

– Ова церемонија показује да постоји симбиоза цивилних и војних власти у оквиру како Владе тако и Ми-

нистарства одбране – рекао је министар Шутановац и истакао да му је драго што се на овај начин прославља њихов успех, који сматра заједничким. Он је нагласио да у процесу кандидовања и предлагања председнику за позиције са указом није постојала ни једна дилема.

– Начелник Генералштаба је радио са мном и дошли смо до заједничких закључака и то је резултат искуства које сада као министар имам, али свакако уз искуства која има генерал Диковић који је низ година у војсци – објаснио је министар.

– Војска је задовољила све неопходне критеријуме да би се наша земља кретала у правцу даљих интеграција. У неким ситуацијама ишли смо чак испред времена – рекао је Шутановац и посебно нагласио учешће припадника Министарства одбране и Војске Србије у мировној мисији под окриљем Европске уније.

– То је изненадило остале колеге из Европске уније, а управо то је био подстрек за наше колеге, министре

Војска је задовољила све неопходне критеријуме да би се наша земља кретала у правцу даљих интеграција. У неким ситуацијама ишли смо чак испред времена, истакао је министар Шутановац и посебно нагласио наше учешће у мировној мисији под окриљем Европске уније.

одбране, да подрже европски пут Србије и да подрже даље интеграције – објаснио је министар. Он је додао да се у јавности, али и у самом систему, променио систем вредности и да коначно имамо модерну војску и модерне официре које разумеју своје место, али и место Србије у свету и Европи.

– Имајте на уму да, нажалост, нису сви добронамерни. Постоје они којима је, што је већи проблем у Србији, боље у том проблему. Они могу бити радикални и са једне либералне стране и са друге стране, која је екстремна, али сви имају за циљ да покажу да систем не функционише на квалитетан начин и да га дестабилизују, не би ли они били ти који ће помоћи да се проблеми реше – рекао је Шутановац.

Он је посебно напоменуо да када постоје напади на генерала Диковића и сви стану у његову одбрану, као симбола војника, а у исто време су испуњена очекивања везана за европске интеграције, постоје већи капацитети да се одбранимо од те врсте напада који ће имати епилог на суду.

– Зато је јако важно да када говоримо о европском путу, будемо свесни чињенице да смо до прошле године били оптуживани да кријемо хашке оптуженике, а данас то више нико не помиње – рекао је министар, напомињући да је, ипак, добро што се више не говори о војсци у негативном смислу, јер то доприноси даљем побољшању њеног угледа, како у земљи, тако и у иностранству.

Говорећи о реформском процесу у систему одбране наше земље, министар Шутановац је истакао да је тај

процес приведен крају, јер је највећи део стратешких послова који су били дефинисани пре скоро деценију доведен до максимума, а сада је на реду „фино подешавање“ система и реформа на тактичком нивоу.

– И даље смо, међутим, у периоду када је важно реформисати системе вредности младих официра, али и вас као најстаријих међу њима, у циљу прихватања савремених норми. И то ће бити ваш посао у будућности, да утичете на свест и савест свих оних који раде у систему одбране, јер можемо сви да нагињемо ка бољитку, а само један може то да наруши и направи проблем – истакао је министар Шутановац.

У наставку обраћања, министар одбране је искористио прилику да честита официрима наше војске на ефикасном одговору на недавне временске неприлике које су паралисале целу земљу.

– То и јесте наша законска обавеза, с једне стране, али смо показали и да имамо капацитете и људе који су пожртвовани. Положили смо велики испит за који су многи сумњали и прижељкивали да посустанемо – поручио је министар одбране, додајући да ће бити још много испита и важно је да сви буду положени.

Година пред нама, неће бити ништа лакша од оне за нама, а такође ће бити оптерећена буџетским смањењем. Али ако се адекватно буде штедело, функционисање тог система биће јако добро, чак и боље него у неким прошлим временима, нагласио је министар Шутановац на свечаности у Топчидеру. ■

Биљана МИЉИЋ
Снимео Јово МАМУЛА

Бригадни генерал проф. др Маријан Новаковић,
начелник Војномедицинске академије

Година опремања

Запослени на Војномедицинској академији 2. марта обележиће 168. годину постојања и рада те установе. Ову годину можемо назвати и годином опремања јер је набавка савремене опреме значајно поспешила лечење пацијената.

Бригадни генерал проф. др Маријан Новаковић, познати хирург пластичар који је обављао најкомпликованије оперативне захвате из готово свих области пластичне, реконструктивне и естетске хирургије, постао је пре годину дана начелник Војномедицинске академије. Тада је оцењен као човек континуитета, особа која ће знањем, истрајношћу и чврстом

организацијом водити напред ову установу. С њим смо разговарали уочи 2. марта, Дана ВМА.

■ *Господине генерале, како оцењујете претходну годину. Да ли су забележени помаци у раду?*

– Мислим да су у том периоду на ВМА учињени помаци и у лечењу, и у науци и у едукацији. Прецизније, начињени су квантитативни помаци у броју лечених и излечених, али и квалитативни, јер су примењене нове дијагностичке процедуре, нарочито на радиологији, као и у неким сегментима рада лабораторија. Значајне новине постоје и у терапијском смислу, будући да су примењени најновији протоколи у лечењу малигних болести, у било ком сегменту. На олакшање и побољшање нашег рада значајно је утицало то што нам је Министарство здравља дало дозволу да постанемо референтни онколошки центар. То значи да можемо не само да дијагностикујемо малигну болест него и да је лечимо одговарајућим цитостатикима или другим видовима терапије.

Отварањем ангио-сале и новог линеарног акцелератора значајно су смањене листе чекања за лечење војних и цивилних осигураника и пружање терапије. Набавком неурохирушког операционог микроскопа омогућено је прецизније извођење операција код бенигних и малигних процеса на мозгу. То ће сигурно унапредити оперативну технику и повећати проценат излечења пацијената.

Интензивна је и међународна сарадња. Није било периода да нас није посетила нека међународна делегација из војне или цивилне медицине. Ове године планирамо да, у оквиру делегације Министарства одбране, обиђемо неколико војних болница у САД и припремимо терен за будућу војномедицинску сарадњу.

Уписујемо и нову генерацију кадетата за војну медицину, а недавно имамо и другу класу лекара на добровољном служењу војног рока. Њу, овога пута, чине припаднице лепшег пола,

БРОЈКЕ

На ВМА је прошле године болнички лечено 11.309 војних и 22.369 цивилних осигураника. Укупно је изведено 27.739 операција, дневно 10,5. У Центру за хитну помоћ прегледано је 48.739 пацијената – 17.852 војних и 30.887 цивилних осигураника. Током ургентних дана, средом, укупно је прегледано 20.461 (426 дневно) и задржано на даљем лечењу 2.372 особе – 2.503 војна осигураника (примљено на болничко лечење 398) и 17.958 цивилних (примљено 1.974).

У Националном центру за контролу тровања прегледано је 3.986 пацијената. У Центру за трансплантацију солидних органа трансплантиран је 21 бубрег, од тога девет кадаверичних (у односу на укупно осам кадаверичних бубрега у периоду од 2005. до 2010. године), пет трансплантација јетре. Када је реч о амбулантном лечењу у Дијагностичко-поликлиничком центру, у кабинетима је прегледано 277.740 људи, а дијагностичких прегледа било је 46.953.

што је у складу са УН Резолуцијом 1325. После завршене војне обуке наше колегинице значајно ће побољшати бројчану присутност лекара у систему одбране. На тај начин премостимо смену генерација лекара у трупи и омогућити нашим колегама да што пре дођу на специјализацију.

■ *Министар одбране је недавно, љушћајући у рад нови линеарни акцелератор, рекао да је то још једна од значајних мера да ће се током године наставити осавремењавање војних болница у Србији. Шта је још потребно учинити и обновити да би рад ВМА био успешнији?*

– И ове године, као и прошле, планирана је набавка нових ултразвучних уређаја, посебно за гинекологију, где

имају праву примену. Набавићемо и неке уређаје савременије генерације за кардиологију и нефрологију – за Центар за трансплантацију солидних органа. Набавка тих уређаја значајно ће допринети бољој дијагностици у овим гранама медицине. Планирамо да неке делове лабораторија осавременимо новим машинама и реагенсима.

Како нам је хирургија бренд, морамо и тај сегмент рада побољшати. Очекујемо да се ове године реализује набавка операционих столова и операционих лампи. Досадашње су старе више од 30 година и поштено су одрадиле свој посао.

Све те технолошке новине пратиће и подмађивање и усавршавање кадра у земљи и у светским центрима. За почетак је планирано да једну нашу колегиницу, која ће се бавити интеристичким делом трансплантације солидних органа у сегменту трансплантације јетре, пошаљемо на усавршавање у један од највећих центара у Америци који се бави том патологијом.

■ *С обзиром на економску ситуацију и смањени војни буџети, да ли је реално очекивати неке набавке?*

– Трудимо се да набавке буду реалне, почевши од набавки свакодневног потрошног санитетског материјала, лекова и осталог. Мислим да у томе имамо подршку, пре свега финансијску, и других корисника наших услуга. Посебно истичем Републички фонд за здравствено осигурање, који испоштује сваки сегмент нашег уговора за пружање услуга цивилним осигураницима. Осим тога, ту су и осигураници из Црне Горе, Републике Српске, са којима имамо потписане уговоре, али и из осталих земаља у окружењу.

■ *Да ли је ургентни дан – среда – када сте дежурна медицинска сестанова за целу земљу, још једна ружина?*

– Ми цивилне осигуранике примамо и осталим данима, али тог дана смо дежурни за целу Србију, па се сва акутна обољења и повреде решавају на ВМА. Наше екипе су уигране и тог да-

на прегледа се, лечи и оперише велики број људи. Наравно, при том сарађујемо са другим клиничким центрима и медицинским установама у Србији. Трудимо се да увек изађемо у сусрет и омогућимо лечење код нас тежим случајевима повреда и обољења, уз претходну најаву и консултације са њиховим ординирајућим лекарима. Сада помажемо Ортопедској клиници, која је у фази реновирања, па збрињавамо и неке хитне случајеве које би они требало да приме.

■ *Крајем прошле године најавили сте да ће ВМА зајослићи 171 новог медицинског радника свих профила – лекара, медицинских сестара и техничара. Када очекујете што кадровско освежење?*

– Сада смо мало више непопуњени због смене генерација, одласка у пензију и осталих фактора. То питање решаваћемо плански – расписивањем конкурса за специјалисте и за више и средње медицинске техничаре. Тако физички ојачани моћи ћемо боље да пружамо услуге нашим осигураницима. Како смо ми и установа која се бави едукацијом, на клинике на којима за то постоји потреба примићемо младе докторе, који ће завршити специјализацију код нас. Онима који током специјализације покажу квалитет и ангажованост и успешно положе завршни испити, омогућићемо да остану у сталном радном односу.

Убрзо ће бити расписани конкурси за специјалисте, специјализанте и медицинске техничаре. Циљ је да се не направи генерацијски јаз између високостручних колега, професора, доцентата, специјалиста и младих људи. Потребан нам је и континуитет у едукацији, како би младе колеге имале времена да уз старије, после специјализације, стекну додатна знања и искуства, која ће, наравно, имплементирати у лечење, ако буду радили у Сектору за лечење.

■ *Медицински факултет ВМА Универзитета одбране ове године уписаће четврти ге-*

нерацију кадетџа на студије војне медицине. Каква су до садашња искуства?

– Искуства су изузетно добра. На то указују не само наставници из ВМА, него и са других факултета, који обављају део наставе код нас. Они су одушевљени ангажованошћу и мотивисаношћу за рад наших студената, што, на крају, показују и њихове оцене јер је просек кадета веома задовољавајући. То није случајно, јер су они пре уписа прошли неколико нивоа ригорозне селекције. Поред уобичајеног здравственог прегледа и теста знања – универзалног за све медицинске факултете – прошли су и додатно психолошко тестирање. Искусни клинички психолози проверавају будуће кандидате, на основу новог програма и одређених тестова који се раде у нашем министарству, али не само да ли су у клиничком смислу способни за обављање војне службе, већ могу да укажу и на њихов развој у струци.

Ригорозној селекцији доприноси и ограничен број студената и менторска настава. За једно место конкурише чак десет кандидата. Све то је у ове три генерације кадета дало јако добре резултате.

■ *Размена стручног знања на националном и међународном нивоу јуш је који настава ВМА. Прошле године били сте домаћин бројним стручним и научним скуповима, радионицама, а на Академији су гостовале угледне личности из медицине. Који скуп бисте издвојили?*

– Практично нема гране медицине која прошле године није организовала на ВМА неки стручни састанак, било да је реч о редовним стручним састанцима појединих удружења – педијатара, гинеколога, хирурга било које гране, интерниста, психијатара, трансфузиолога... Скоро сваке недеље био је неки скуп. Имали смо и изванредног госта из Индије, који је одржао почасно предавање из домена трансплантације солидних органа. Његова сазнања значајно су утицала на наша размислања о раду одељења за трансплантацију солидних органа, које се сада бави трансплантацијом бубрега и јетре, а планира се и развој трансплантације других органа.

Поред тога, у сарадњи са колегама из дијаспоре – Немачке, Шпаније, САД – и Српске лекарском комором, у ВМА је одржан стручни скуп из рекон-

труктивне хирургије. Присутне колеге оцениле су га као једним од најбољих скупова који се бавио реконструктивном хирургијом.

Ми радо излазимо у сусрет домаћим и страним колегама који желе код нас да одрже стручне скупове. То је добра прилика да и наши лекари чују нешто ново.

Прихватамо и да на ВМА организујемо скупове континуиране едукације. Наравно, кад нам то понуде колеге из Лекарске коморе, Српског лекарског друштва и други организатори. Дужни смо да организујемо такве скупове лекарима и средњемедицинском кадру како би добили одређен број бодова, ради лиценце. Последњи такав скуп организовала је Српска лекарска комора, о грешкама лекара. Из предавања се могло закључити да се све углавном своди на побољшање комуникације. Управо на томе и ја инсистирам, када су у питању моје колеге лекари и медицински техничари, јер имам утисак да нам таква комуникација недостаје.

■ *Новина у раду јесте широгодишњи програм различитих облика усавршавања 15 алжирских војних лекара на ВМА. Очекујете ли да ће убудуће лекари и из других држава долазити код вас?*

– Војномедицинска академија одувек је била позната по едукацији, не само наших младих лекара. Раније смо имали последипломске студије типа специјализација, магистериија, доктората, а сада базичне студије медицине, на којима су такође странци. Имам утисак, а то видимо на основу бројних билатералних састанака са разним делегацијама, од којих свака тежи да посети ВМА и упозна се са основним елементима рада, да је све више заинтересованих који би, поред уписа својих студената на базичне студије, желели да пошаљу лекаре на специјализацију.

Очекујем да их буде још више. Ово је прва тура из Алжира. Колеге из Анголе такође су показале занимање за тај облик усавршавања. Кад смо не-

давно били код њих у високој министарској посети, у њиховој главној војној болници срели смо колеге који солидно знају српски, јер су пре 30–35 година боравили у нашој земљи на специјалистичким студијама из анестезије, радиологије, интерне медицине. Јако лепо су нас примили у својој земљи, на још увек очуваном српском језику.

■ *Посетиле су вас бројне делегације, а неке, као што је немачка, пожелеле су да виде Институт за медицинска истраживања са Виваријумом на ВМА и Фармом ојних*

РЕЗУЛТАТИ

Током прошле године пуштени су у рад линеарни акцелератор – за спровођење 3D конфорталне и стереотаксичне радиотерапије код онколошких болесника (инвестиција од 260 милијарди дин.), хипербарична комора – капацитет 8 плус 2 места (инвестиција вредна 70 милијарди дин.), ангио-сала за спровођење интервентних кардиоваскуларних процедура код пацијената са акутним срчаним инсуфицијенцијама (инвестиција од 60 милијарди дин.) и рачунарска мрежа за 1.200 прикључака, ради имплементације и пуштања у рад здравственог информационог система.

Акредитован је Медицински факултет ВМА Универзитета одбране, који ове године уписује четврту генерацију кадета на студије војне медицине, започет је програм за усавршавање 15 алжирских официра на различитим видовима специјализација на ВМА, основан је Центар за трансплантацију солидних органа, а часопис Војносанитетски преглед добио је свој први импакт фактор.

животиња на Торлаку. Каква ће бити њихова судбина, јер се без њих не може замислити експерименталан рад?

– Не само немачке колеге, него и остали, посебно они који се баве базичним испитивањима, задовољни су када виде да уопште имамо експерименталну хирургију на животињама. Виваријум је стара прича јер постоји откад ради ВМА. Он омогућава да се ради експериментална хирургија и доприноси увођењу нових метода хирургије, али у његовом раду морамо

бити рационални. И даље ће постојати, само ћемо одредити нове смернице – у ком сегменту медицине и за шта ће се више користити. Не само Виваријум, него и Фарма опитних животиња. Нажалост, када су вам приоритети лечење и едукација, научноистраживачки рад се увек из финансијских разлога ставља у страну. Фарму животиња ћемо с Торлака, из делимично урбане средине, делом морати да изместимо.

Размишљамо да ове године капацитете Института за медицинска истраживања усмеримо у развој IVF медицине – вештачке оплодње. За то имамо капацитете и апаратуру, као и кадар – молекуларне биологе, гинекологе, патофизиологе, који ће се бавити тим сегментом науке. Знате да сада војни колектив има више жена, па ћемо морати да развијамо и тај део гинекологије.

■ *Унапређење и развој ВМА осћаје империјив времена, али је то огромна одговорност и обавеза. Да ли је сад мање пребрека на шом љуцу?*

– Генерално, пребрека нема. Сви су расположени за сарадњу. И кад је у питању наше

министарство и Министарство здравља, Републички фонд здравственог осигурања, али и сви други фондови из околних земаља. Мислим да би у неким сегментима рада могло да буде мање административних препрека. У свим другим сегментима – контактима с колегама из других клиничких центара, лекарима, деканима, па и у односима с јавношћу – нема проблема и апсолутно смо доступни свима. ВМА не сме да стагнира. Напротив – мислим да иде даље. ■

Мира ШВЕДИЋ
Снимио Јово МАМУЛА

Примопредаја дужности команданта 250. ракетне бригаде

У присуству команданта Ваздухопловства и ПВО бригадног генерала Ранка Живака у Команди 250. ракетне бригаде за противваздухопловна дејства у касарни „Бањица“ одржана је свечана примопредаја дужности команданта те јединице. Указом председника Републике Србије, уместо досадашњег команданта бригадног генерала др Миодрага Гордића, на ту дужност постављен је бригадни генерал Душко Жарковић, доскорашњи начелник штаба Команде ВиПВО.

– Говорити о 250. ракетној бригади за противваздухопловна дејства, значи говорити о успесима, изванредним међуљудским односима, свакодневной бризи за људе и технику и изванредним резултатима у извршавању најважнијих задатака у одбрани неба над Србијом и обуци у раду са средствима за противваздухопловна дејства којима располажемо – истакао је командант ВиПВО генерал-мајор Ранко Живак.

Поводом постављења на нове дужности, припадницима 250. ракетне бригаде за ПВД, пригодним речима обратили су се и бригадни генерали Миодраг Гордић и Душко Жарковић. ■

Д. Г.

Ученици Војне гимназије у Патријаршији

Патријарх српски Иринеј и епископ хвостански Атанасије примили су у Патријаршијском двору ученике 38. класе Војне гимназије, њихове старешине и професоре. Поглавар Српске православне цркве изразио је задовољство што су тако млади људи одлучили да се баве изузетно часним позивом официра, као и жељом да током школовања изучавају и хришћанске науке.

У име Војне гимназије, патријарху је на гостопримству захвалио заменик начелника потпуковник Драган Јовановић, а у име ученика 38. класе мајор Игор Михајловић, који је истакао колики значај има верско образовање у образовно-васпитном процесу у Војној гимназији.

Патријарху је, том приликом, уручена и плакета с грбом Војне гимназије.

Ученици су обишли капелу светог Симеона Мироточивог, где им је епископ Атанасије уручио захвалницу за труд који њихова генерација и васпитачи улажу на путу стасавања у војнике. ■

С. В.

СНИМИО Д. БАНДА

Предавања у Војној академији

Амбасадор Француске у Србији, Франсоа Гзавије Денио, одржао је предавање слушаоцима Високих студија безбедности и одбране (ВСБО) о одбрамбеној политици Француске. Он је истакао неминовност јачања Заједничке европске безбедносне и одбрамбене политике, у којој и Србија, као једна од земаља које претендују да постану део Европске уније, треба да узме активног удела.

Професор Атанасиос Другос, самостални виши аналитичар из Министарства одбране Грчке, слушаоцима ВСБО говорио је на тему „Нове претње по НАТО и Европу, пиратство, сајбер-криминал, тероризам и оружја за масовно уништење“. За слушаоце 55. класе Генералштабног усавршавања професор Другос одржао је предавање под називом „Научене лекције из операција борбе против тероризма у Авганистану и Ираку“.

Предавач на Катедри за одбрамбене студије Кингс колеџа из Лондона, др Стјуарт Грифин, одржао је предавање слушаоцима Генералштабног усавршавања на тему „Нови ратови - како се припремити за савремене конфликте на оперативном нивоу“.

Викарни епископ СПЦ, Атанасије Ракита слушаоцима 55. класе ГШУ и 58. класе КШУ одржао је предавање под насловом „Безбедност на Балкану – допринос цркве и верских заједница“. Мисао водиља предавања владике Атанасија била је да се борба са злом коју води религиозни појединац, а коју воде и колективитети, у доброј мери може схватити као стварање безбедног окружења. ■

А. А.

Анализа функционалне и оперативне способности Команде за обуку

Испуњавање одговорних обавеза

На овогодишњој Анализи достигнутог нивоа оперативне и функционалне оспособљености Команде за обуку, њених центара и потчињених јединица, истакнуто је да су сви задаци постављени пре годину дана извршени, упркос незавидној економској ситуацији у земљи и окружењу

На Анализи функционалних и оперативних способности Команде за обуку и њених центара за индивидуално и колективно оспособљавање професионалних војника и војника на добровољном служењу војног рока, одржаној у присуству начелника Генералштаба генерал-потпуковника Љубише Диковића, бројни учесници, припадници Команде, центара и потчињених јединица, али и представници управа Генералштаба, надлежних за одређене области и садржаје деловања Команде, били су јединствени у оцени да су све јединице и састави у Команди током прошле године испунили многобројне одговорне обавезе.

Истакнуто је да ефикасан процес командовања и руковођења, као најзначајнији чинилац извршавања задатака, ни у једном тренутку није био прекидан или отежан, да су ефекти доношења одлука били максимално искоришћени, да је коришћење информа-

ција и информационог простора било напредније и ефикасније него током 2010. године и да су се сви остали процеси у реализацији задатака одвијали

према плану и очекивањима претпостављене команде. То је допринело да се сви задаци изврши на време, рационално и ефикасно.

Иако је прошле године Команда за обуку претрпела одређене организацијско-формацијске промене, које су довеле и до смањења броја припадника Команде и центара за обуку, њен најважнији задатак, основна и специјалистичка обука професионалних војника и кандидата за војничке дужности, реализована је на завидном нивоу.

Закључено је да у наредном периоду, ипак, треба учинити више на усаглашавању стварних и пројектованих образовних профила кадра. Повољна је околност да је велики број припадника Команде и центара за обуку током прошле године завршио неки од бројних стручних курсева у земљи и иностранству, који су подигли ниво њиховог теоријског и практичног знања.

Поред обуке у војноструктурном смислу, у Команди за обуку и њеним потчињеним јединицама и центрима реализује се и физичка обука, којој је прошле године посвећена нешто већа пажња него у претходном периоду. То је, како се и очекивало, уродило плодом, па је повећан проценат припадника који су испунили норме физичке оспособљености, а побољшали су се и резултати на спортским такмичењима и првенствима

Војске Србије. Припадници Команде за обуку успешно су се надметали у атлетици, одбојци, војничком вишебоју, стрељаштву, фудзалу, оријентирингу...

На крају Анализе традиционално су похваљени најбољи међу најбољима. За најбољег инструктора обуке проглашен је пешадијски старији водник Драган Продановић, док је за најуспешнији центар у току прошле године проглашен Други центар за обуку. ■

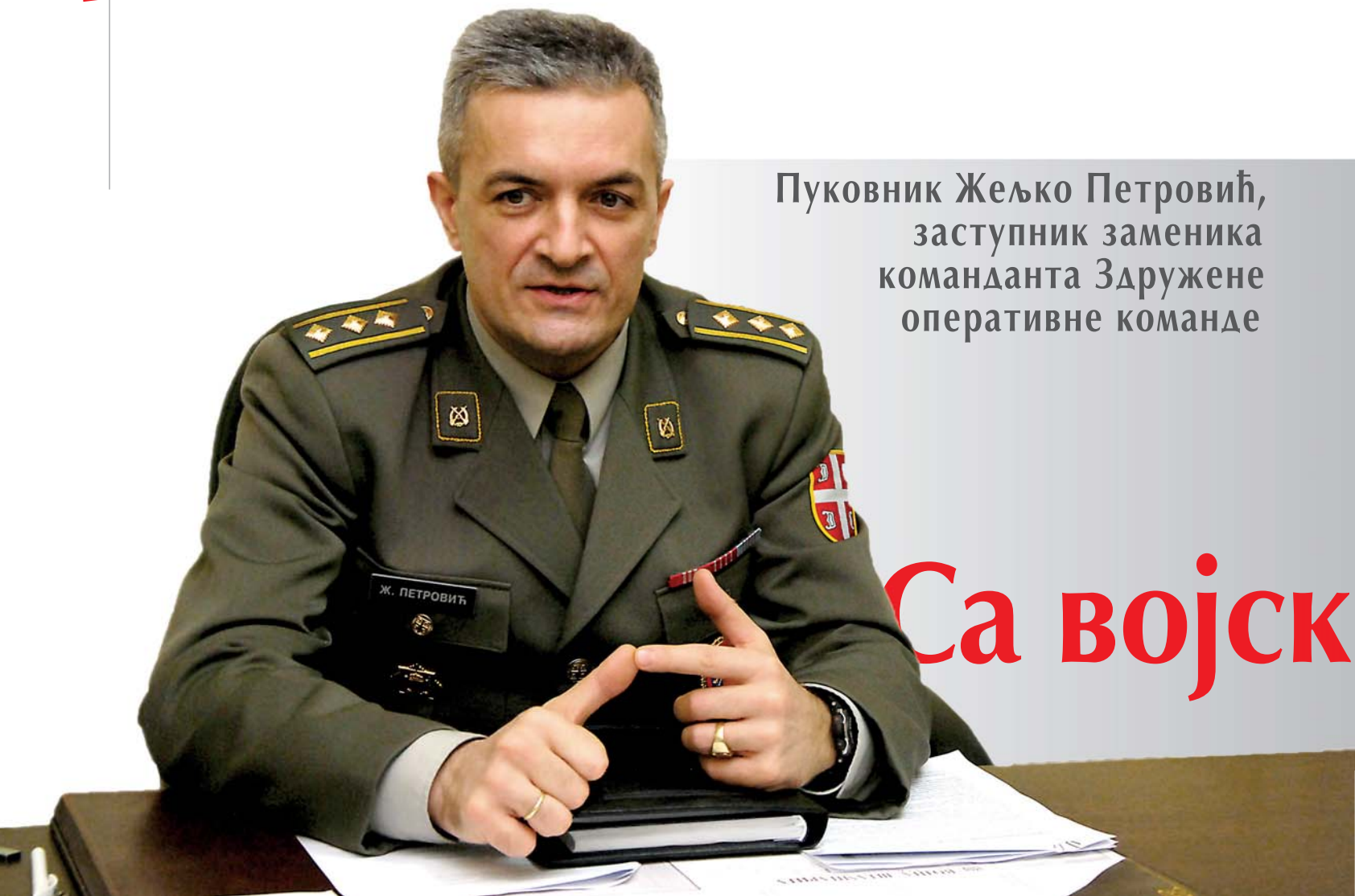
Душан ГЛИШИЋ
Снимио Јово МАМУЛА

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Једна од значајних области деловања који су обогатили рад и ангажовање припадника Команде за обуку у прошлој години, била је свакако и међународна војна сарадња. На различитим облицима усавршавања у иностранству, те међународним војноструктурним курсевима у земљи, бора вио је знатан број припадника Команде за обуку. Она је била и активан чинилац билатералне и међународне војне сарадње Војске Србије.

Бројним активностима, усаглашеним годишњим плановима о билатералној и међународној војној сарадњи, прикупљена су и размењена драгоцене искуства у области обуке, искоришћена у њеном унапређењу. У циљу повећања интероперабилности с оружаним снагама осталих земаља, реализоване су значајне активности из домена АБХ, санитарске и ветеринарске службе.

Пуковник Жељко Петровић,
заступник заменика
команданта Здружене
оперативне команде

Са војск

У српском народу постоји мишљење да се без војске не може урадити ниједан посао. Тако је било и са чишћењем снега широм Србије, у чему је војска показала брзину, ефикасност и добру организацију. Када се војска појави другачији је осећај код људи, а тај психолошки ефекат веома је значајан и зато са задовољством истичемо добре резултате у цивилно-војној сарадњи.

Здружена оперативна команда Генералштаба Војске Србије намењена је за планирање употребе војске и командовање снагама у операцијама. У случају кризе ојачава се специјалистичким официрима из управа Генералштаба, команди видова или осталих структура Министарства одбране а и изван њега, у зависности од конкретног мисије.

Тако је, после првих снежних падавина које су паралисале живот на Пештеру, у средњој и јужној Србији, војска заједно са цивилним структурама почела да помаже народу на завејаним подручјима и у чишћењу путева.

■ *Господине пуковниче, које је задајке војска извршавала проглашењем ванредне ситуације на целој територији Србије?*

– Проглашењем ванредне ситуације одредили смо приоритетне задатке и ангажовали, поред бројних екипа за чишћење снега, и наше ваздухопловство. Радил смо на пробијању завејаних путева ка одсеченим селима, рашчишћавању комуникација и јавних површина у градовима, хеликоптером снабдева-

ли најугроженије животним намирницама и извели низ акција медицинског збрињавања и спасавања лица. И после одлуке о укидању ванредне ситуације у Србији остали смо да помогнемо где је најнужније.

■ *Како ша њомоћ изгледа у бројкама?*

– До проглашења ванредне ситуације реализовано је око 1300 дневних ангажовања лица, са моторним возилима и машинама за чишћење снега, највише у општинама златборског, моравичког, пчињског и јабланичког округа.

После проглашења ванредне ситуације укупно наше ангажовање у от-

клањању последица снежних падавина и ниских температура у 42 општине, износи око 8750 дневних ангажовања лица, 250 дневних ангажовања моторних возила и 720 употреба инжењеријских машина, са остварених око 6500 радних часова.

■ *Били сѝе сѝремни и за минирање леда?*

– Пре неколико дана у Луци Београд је, услед ниских температура, дошло до блокаде барже на којој су се налазиле последње резерве соли за Београд. Здружена оперативна команда формирала је екипу која је изашла на лице места и предочила могућности да изврши минирање. Међутим, про-

нађено је друго решење тако да ове зиме, осим вежбе у Новом Саду, нисмо вршили минирање леда.

■ *Да ли је урађен њлан за отклањање ојасности и одбрану од њојлава?*

– Извршена је процена угрожености и анализа расположивих ресурса Војске Србије за ангажовање на задацима превенције и отклањања опасности од поплава, бујица и клизишта. Наши задаци, у случају угрожености од неке од наведених опасности, биће пружање помоћи цивилним структурама у евакуацији и транспорту угроженог цивилног становништва копненим и ваздушним путем, употреба инжи-

ОМ ДОЛАЗИ СИГУРНОСТ

НАГРАЂЕНИ СРПСКИ МИРОВЊАЦИ НА КИПРУ

У команди мисије Уједињених нација на Кипру, 16. фебруара је 45 припадника Војске Србије, који су тренутно ангажовани у овој мисији, добило медаље Уједињених нација за успешно извршавање задатака мисије.

Додели медаља присуствовали су амбасадор Србије у Републици Кипар, Саво Ђурица, заступник заменика команданта Здружене оперативне команде Генералштаба пуковник Жељко Петровић и начелник Центра за мировне операције пуковник Јелесије Радивојевић.

Пуковници Петровић и Радивојевић, имали су и одвојене сусрете са командантом мисије кинеским генералом Чау Лијем и командантом Сектора 4, словачким потпуковником Јозефом Пањком. Посетили су и локације на којима су тренутно ангажовани припадници Војске Србије – камп „Генерал Штепанек“ у Фамагусту, патролну базу 126 „Стефан Немања“, осматрачницу 129 у селу Пила и камп „Свети Иштван“ у Атијену.

– Оцена команданта снага на Кипру је да припадници Војске Србије задатке извршавају професионално и у

складу са највишим стандардима у безбедносно најосетљивијем делу зоне операције. Оно што је посебно вредно истаћи је да су наши војници и старешине прави амбасадори Србије, што је закључак и доброг дела дипломатског кора који је присуствовао додели медаља. Моја оцена је да је наш контингент мотивисан и спреман да одговори на све изазове са којима се може сусрести у мисији. Посебно ми је драго што сам се уве-

рио да су сви пре свега здрави и да међу њима владају добри односи који гарантују успех, иако су далеко од својих породица које их безрезервно подржавају – рекао нам је по повратку са Кипра пуковник Жељко Петровић.

На Кипру су ради непосредних припрема и упознавања са зоном одговорности, дужностима и условима ангажовања, боравили командир и заменик командира пешадијског вода и командири одељења наредне – мартовске ротације. Циљ посете је и операционализација техничких питања у вези са системом ротација српског контингента.

њеријских машина на доградњи насипа и баријера, извиђање из ваздуха, медицинска евакуација и трагање и спасавање.

Према процени ситуације коју нам је дао Републички хидрометеоролошки завод, извршили смо поделу територије Србије на два дела: север државе, који може бити угрожен Савом и Дунавом, и југ коме прете Дрина и Морава када је реч о поплавама пре свега. Код клизишта и бујица ситуација је нешто другачија.

■ *У сасијаву Здружене оперативне команде је и Оперативни центар система одбране. Који су његови задаци?*

– Оперативни центар система одбране има неколико кључних задатака: праћење стања на територији и у мисијама, као и припрема, организација и реализација оперативног дежурства на нивоу система одбране. Када је реч о праћењу стања у Србији и у мисијама, Оперативни центар је од изузетног значаја за реаговање у случају изненадне појаве кризе. Руководиоци оперативног дежурног тима су најодговорније старешине у систему одбране, који са тимом професионалаца дежурају двадесетчетири сата и прате цео систем одбране.

■ *Тренутно имамо 65 ангажованих припадника министарства и војске у пет мировних мисија. У надлежностима Здружене оперативне команде, односно вашег Центра за мировне операције, јесте и селекција и обука појединца или тимова који извршавају задатке у оквиру тих мисија?*

– Центар за мировне операције врши избор, селекцију и обуку појединаца и тимова за упућивање у мултинационалне операције и подржава обуку јединица за извршавање задатака у оквиру мировних мисија. Сва лица у Војсци Србије имају право да изразе вољу за учешћем у мировним операцијама.

Када је провера њихове оспособљености у питању, примењујемо Кон-

цепт оперативних способности који садржи обуку и оцену на националном и интернационалном нивоу. Ако неко прође проверу по тим критеријумима он има способности за било коју мисију независно што свака мисија има стандарде које јединица, тим или појединац који се у оквиру ње ангажују, треба да задовољи. Зато је овај концепт значајан јер пружа велику ширину и има висок стандард. Илустрације ради, све радње, поступци и команде су на енглеском језику, јер стандард подразумева пре свега познавање тог језика.

За ангажовање у мировним операцијама ове године имамо спремно преко 500 припадника, са опремом која не заостаје за савременим армијама света. О њиховом конкретном ангажовању одлучиће надлежни органи у складу са Законом о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије.

■ *Прошле године извели сте неколико вежби на терену и на карти. Шта је у плану за 2012?*

– За текућу годину наша највећа вежба биће „Река 2012“ у октобру. Дефинисана је у јуну прошле године и садржи две целине – академску и вежбу на терену. У академском делу, са Националном гардом Охаја извешћемо одређене вежбе за припаднике Војске Србије и припаднике ван система одбране, заинтересоване за ангажовање у случају нарушавања безбедности поплавама, пожарима, земљотресима и слично. Учесници би били припадници система одбране, невладиних организација, пре свега Црвеног крста, затим Министарства унутрашњих послова, Министарства здравља, Министарства пољопривреде, шумарства и водoprивреде и припадници Националне гарде Охаја. Плански процес је кренуо спецификацијом вежбе у фебруару, наставља се конференцијом у марту, а од јуна крећу непосредне припреме за извођење вежбе. ■

Сања АНЂЕЛКОВИЋ
Снимио Горан СТАНКОВИЋ

ДАН БРАНИЛАЦА ОТАЏБИНЕ

Поводом Дана бранилаца отаџбине – 23. фебруара, државног празника Руске Федерације, на Споменик Совјетским ветеранима на Авали венце су положили представници Министарства одбране и Војске Србије, Министарства рада и социјалне политике и Града Београда.

Почаст полагањем венца на споменик одали су и дипломатски представници Русије, Украјине, Белорусије и Азербејџана. Руски национални празник обележен је и на спомен гробљу Ослободиоцима Београда где су венце положили амбасадор Руске Федерације Александар Конузин, делегације Војске Србије, Владе Србије, Скупштине Београда и многи амбасадори. ■

ПРИЈЕМ ЗА ПРИПАДНИЦЕ ГАРНИЗОНА КРУШЕВАЦ

У сали Градске управе града Крушевца, председница Скупштине града Весна Весковић, чланице Комисије за родну равноправност Ивана Лукановић (председница), Верица Петровић, Душица Бојовић и одборница Ангелина Милосављевић приредиле су пријем за припаднице Војске Србије из гарнизона Крушевац.

Пријему су присуствовале потпоручници Вања Мрђа и Милица Милосављевић из 246. батаљона АБХО, разводник Јелена Стојановић из Центра за обуку логистике и Бранислава Вилотијевић из Бригаде везе Војске Србије.

Председница Весна Весковић је у поздравном обраћању изразила задовољство што има ту част да буде у друштву жена које су успешне и које се баве послом „резервисаним“ само за мушкарце. ■

Помоћ Војске Србије угроженом становништву

Борба са СНЕЖНИМ СМЕТОВИМА

На конференцији за медије у Нишу, командант Копнене војске генерал-мајор Милан Мојсиловић истакао је да се Војска Србије од првог дана временских непогода, почетком јануара, ангажовала на пружању помоћи угроженом становништву.

лих херојских дела, попут евакуације оболелих грађана из села у општини Рашка и Краљево, труднице са Пештера и Бранислава Коцића са Острозуба у општини Црна Трава, са којим локална самоуправа више од месец дана није имала никакав контакт јер је

Распоређивање припадника Војске Србије почело је 8. јануара ангажовањем у општинама Сјеница, Нова Варош, Пријеполје и Ивањица, када је ангажовано пет инжињеријских радних група и 12 инжињеријских машина. Како се погоршавала метео ситуација и огромне падавине угрожавале нормалан живот грађана, тако је у већем броју општина на територији Србије проглашавана ванредна ситуација и самим тим условила да ангажовање Војске Србије буде проширено – рекао је генерал Мојсиловић, напомињући да је ангажовано укупно 88 инжињеријских машина у више од 25 општина на територији Србије.

Када је било најтеже просечно је дневно ангажовано више од 2000 војника и старешина Војске Србије на рашчишћавању простора око јавних установа, пре свега градских болница, домова здравља, обданишта, државних и јавних инсти-

туција. Помоћ угроженом становништву пружана је и ваздушним путем да би се доставила храна, посебно на планини Чемерно, у општини Краљево. Припадници Војске ангажовали су се и у деблокади путева према установи за збрињавање особа са посебним потребама у селу Кулина, у општини Алексинац. Командант Копнене војске је подвукао да је у досадашњим активностима било ма-

био завејан у породичној кући.

– Тимови трагања и спасавања Специјалне бригаде су, након петочасовног пробијања кроз високе сметове, успели да га лоцирају и евакуишу – рекао је генерал Мојсиловић, додајући да се ради о специјално опремљеним и тренираним тимовима који управо служе да раде у овако тешким сложеним условима.

Акције у Пожаревцу

Припадници Центра за обуку Копнене војске у Пожаревцу, поред чишћења снега око важних градских установа, пружали су медицинску помоћ и достављали огрев у селима завејаним снегом. Две инжињеријске машине биле су ангажоване на чишћењу пута Велико Градиште-село Макце.

У отежаним временским условима они су доставили помоћ мајци и кћерки Мирослави Јовановић и Драгани Живковић у завејаном селу Трњане. Потпоручница Јасна Пешић, командир санитетског одељења их је прегледала и дала неопходне лекове, док су војници истоварили два кубика огрева. У селу Забела, надомак Пожаревца, докторка Пешић прегледала је и Стојадина Димитријевића, који живи у веома лошим условима и пружила му лекарску помоћ.

У Пругову је допремљена помоћ у огреву и прехранбеним намирницама трочланој породици Крстић која живи у веома тешким условима, а била је више од месец дана одсечена од света. Припадници Војске Србије успели су да пробију снежне наносе у дужини од седам километара и утабају пут до куће те породице. Приликом посете пружена им је и одговарајућа медицинска помоћ.

Нова Варош

Помоћ војске општини Нова Варош стигла је у правом тренутку са четири радне машине и смелим, храбрим, стручним и способним људима који су помагали на свим путевима где је то било ургентно. Остајали су до касно у ноћ да би одблокирали све правце до најугроженијих домаћинстава, каже Радивоје Бујишић, начелник Штаба за ванредне ситуације те општине.

Војсци су захвални на помоћи и мештани месне заједнице Јасеново и села Кућани, који су 20 дана били завејани и скоро да су остали без хране. Професионалног војника Дејана Главчића из 210. инжи, и „Застава

путева. Због тога смо се обрадили надлежним републичким органима. Међутим, прво смо, као и увек, помоћ затражили од припадника Војске Србије која је одмах послала три, а онда пет машина за чишћење снега. Захвални смо Војсци јер је помоћ њених припадника била драгоцену.

Ивањица

Помоћ Војске била је неопходна и општини

Ивањица, посебно у завејаним селима до којих се није могло доћи. На путу Кушићи-Деретина екипа је затекла разводника Бранка Митровића и припаднике његове јединице који су, како каже, већ данима по читав дан у борби са снежним наносима који достижу висину и неколико метара.

Будислав Вукашиновић, начелник Штаба за ванредне ситуације општине Ивањица са захвалношћу каже да им је Војска изашла у сусрет и помогла са људством и машинама. Посебно је била значајна помоћ у теренским возилима за допремање хуманитарне помоћи угроженом становништву у селима.

Сјеница

Припадници 210. инжињеријског батаљона из Краљева били су ангажовани на рашчишћавању путева и помоћи мештанима завејаних села на Пештеру у општини Сјеница. Посебно су мештани села Драгојловића захвални припадницима Војске који су очистили главни пут и све деонице у рејону тог села, што им је омогућило да дођу до својих кућа.

Начелник Штаба за ванредне ситуације општине Сјеница, Селим Хукић каже да се та општина као и увек прво обратила за помоћ Војсци Србије, која је одмах послала машине и људство.

– Иако смо ангажовали сву потребну механизацију нисмо могли да изађемо у сусрет свим захтевима јер у нашој општини има више од 600 километара некатегорисаних и локалних

путева. Због тога смо се обрадили надлежним републичким органима. Међутим, прво смо, као и увек, помоћ затражили од припадника Војске Србије која је одмах послала три, а онда пет машина за чишћење снега. Захвални смо Војсци јер је помоћ њених припадника била драгоцену.

Љубовија

Захваљујући припадницима војске у општини Љубовија путеви су проходни. Очишћени су велики снежни наноси, машине се нису гасиле неколико дана, радило се до касно како би се рашчистили путеви до најугроженијих места. ■

ОБЕЛЕЖЕН ДАН ИНФОРМАТИЧКЕ СЛУЖБЕ

На свечаном обележавању Дана информатичке службе – 21. фебруара, начелник Управе за телекомуникације и информатику генерал-мајор Радивој Вукобровић нагласио је да су сви елементи рачунарске мреже командовања, локалне мреже и елементи Интернета тренутно у функцији и да је ова управа изградила способности за пројектовање и израду информационих система.

– Рачунарска мрежа командовања проширена је до свих јединица ранга батаљона које су увезане у јединствену целину. Изградили смо сопственим снагама велики број локалних рачунарских мрежа које се укључују у рачунарску мрежу командовања. На тај начин превазилазимо проблем недовољних финансијских средстава. Знања која има Управа за телекомуникације и информатику и кадар информатичке службе преносимо на припаднике службе информатике у другим јединицама и тако изграђујемо једну укупну способност за информатичко обезбеђење јединица Војске Србије – рекао је генерал Вукобровић.

Он је најавио реализовање бројних пројеката и програма који се односе на аутоматизацију, односно на обједињавање информационих система и изградњу једног интегрисаног информационог система.

Поводом Дана информатичке службе – 21. фебруара, припадницима те службе честитке је упутио начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Љубиша Диковић.

Дан информатичке службе обележава се у знак сећања на 21. фебруар 1963. године када је формирана VI управа. Овој управи потчињен је Центар за обраду података, који је 1964. године опремљен првим рачунарским системом UNIVAC-1004. ■

С. А.

АНАЛИЗА ОПЕРАТИВНИХ СПОСОБНОСТИ ВиПВО

29

Анализа оперативних и функционалних способности Ваздухопловства и ПВО за 2011. годину одржана је у команди тог оперативног састава, у присуству начелника Генералштаба генерал-потпуковника Љубише Диковића, заменика начелника Генералштаба генерал-мајора Милана Бјелице и директора Инспектората одбране Министарства одбране генерал-потпуковника Александра Живковића.

Анализом је руководио командант Ваздухопловства и ПВО генерал-мајор Ранко Живак. ■

ТРОШКОВИ ОДРЖАВАЊА СРЕДСТАВА

„Методологија процене трошкова животног века средстава наоружања и војне опреме“ била је тема семинара-радионице у Мултимедијалној сали Сектора за материјалне ресурсе, на коме је предаваче из Морнаричке последипломске школе из Монтереја у Калифорнији предводио Вилијам Бил Чедвик.

На семинару, који је организовала Управа за одбрамбене технологије, приказана је комплексност процене трошкова животног века средстава, алата и технике, која је потребна за развијање и управљање пројектима набавке сложеног средства НВО.

Семинар је завршило 24 полазника из система одбране, који су професионално везани за планирање и реализацију процеса опремања средствима наоружања и војне опреме. ■

М. Ш.

ПОЧЕО ОСНОВНИ КУРС ЗА ПОДОФИЦИРЕ

У Центру за обуку и усавршавање подофицира у панчевачкој касарни „Стевица Јовановић“ почео је четврти Основни курс за подофицире у организацији Команде за обуку. Циљ курса је да 63 полазника стекну сва неопходна знања за унапређење у први подофицирски чин.

Потпуковник Дарко Ковачевић из Управе за људске ресурсе Генералштаба пожелео је полазницима курса успешно школовање.

– Претпостављене команде у вама су препознале будуће лидере, а на овом курсу својим залагањем треба да оправдате то поверење – рекао је Ковачевић.

Будуће подофицире поздравио је и командант Центра за обуку и усавршавање подофицира потпуковник Милован Васић.

Курс, који траје 24 недеље, чине први, деветонедељни модул, у Центру у Панчеву, други који се реализује у специјалистичким центрима и траје 12 недеља и трећи модул је, заправо, тронедељно стажирање у јединицама. ■

М. БОРОВИНА

63. падобрански батаљон – обука у зимским условима

На скијама од бивка

Садржајна, занимљива и захтевна обука потврдила је спремност јединице за деловање у ванредним метеоролошким условима и завидну оспособљеност њених припадника за успешно пружање помоћи становништву

Иако је планирано да се ове године обука у зимским условима припадника 63. падобранског батаљона Специјалне бригаде наше војске изведе на Јастрепцу, обилни снег и ванредне околности наметнуле су нови задатак јединици којом командује потпуковник Ненад Зонић.

Команда Копнене војске издала је наређење да припадници батаљона, попут многих других јединица Војске Србије, буду у приправности за испомоћ цивилним властима на отклањању последица снежних падавина и екстремно ниских температура и за акције трагања и спасавања тамо где то буде потребно.

Неочекивано, и на самом војном аеродрому Ниш завладали су

прави зимски услови, уз велике снежне наносе, тако да је одлучено да се обука у зимским условима изведе на аеродрому, што се, према речима начелника Групе за оперативне послове и обуку у 63. падобранском батаљону мајора Лазара Васића, показало као пун погодак.

Обука у зимским условима изводи се у две целине. Прва подразумева скијашку обуку на Копаонику, док је други део обуке сложенији и захтева терен са суровим зимским условима. Друга падобранско-диверзантска чета извела је први сегмент обуке у зимским условима током јануара на Копаонику.

– На обуци у скијању – каже командир чете капетан Милован Милић – неки тек овладају скијашким

вештинама, мада се већина припадника кондицира и унапређује знања.

Прави испит у зимским условима јесте оно што се догађало касније, на нишком војном аеродрому, где је увежбавано кретање по снегу уз помоћ крпљи и скија, израда објекта за смештај људства у снегу, попут партизанског бивка, иглоа или вучје јаме. Врхунац такве захтевне обуке представљала је целодневна вежба тимова, на којој су војници преноћили у тим склоништима и уверили се да се у тим објектима може коначити и живети.

– Занимљива и захтевна обука – истиче капетан Милић – део је нашег посла, представља искушење и праву проверу психофизичких способности.

Командир прве падобранско-диверзантске чете капетан Владимир Стојановић каже да се, због специфичне ситуације, обука изводи на аеродрому, али да се све планиране теме реализују у потпуности.

– Није једноставно ни у таквим условима издржати ноћење у скло-

ништу, испунити захтеве тактичке обуке у виду патрола у извиђању и ефикасно извести вежбу на терену „Тим у извршењу диверзије на поједине елементе борбеног распореда непријатеља“ – наводи капетан Стојановић.

Као што се и очекивало, већих проблема није било пошто су у чети само професионалне старешине и прекаљени падобранци, којима је обука у зимским условима важна пре свега због боље кондиције.

– Ипак, жао нам је што нисмо на Јастрепцу – каже капетан Стојановић и додаје – али потреба да се нађемо на услузи народу у овој тешкој ситуацији била је важнија.

Начелник Групе за специјалне јединице одељења за оперативне

ДО ВУЧЈЕ ЈАМЕ

послове у Команди Копнене војске потпуковник Ненад Булатовић обичао је обуку у зимским условима 63.

батаљона и веома је задовољан начином и реализацијом планираних садржаја, исказаним нивоом профе-

сионализма и стручне оспособљеност командира и извођача обуке, као и залагањем свих појединаца.

– Јасно се види – наглашава потпуковник Булатовић – да су падобранци спремни да реализују све борбене задатке у сложеним метеоролошким условима, али и да у случају потребе могу да пруже помоћ становништву. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Показна вежба „ЛЕД 2012“

Контролисане

Припадници 2. понтонирског батаљона Речне флотиле и 18. инжињеријског батаљона Прве бригаде Копнене војске извели су на полигону новосадске касарне „Југовићево“ показну вежбу – рушење леда минирањем

Вишедневне ниске температуре, оштре кривине које сужавају токове река и низак водостај основни су узроци који доводе до

заустављања ледохода, местимичног нагомилавања ледених санти и стварања опасних ледених брана. Створени ледени чепови спречавају проток воде, па њен ниво зна да

расте и до неколико метара дневно. Како се вода, која не може да прође коритом реке, неконтролисано излива, то у кратком времену, од 24

МИНИРАЊЕ ЛЕДА

Метеоролошке прилике током јануара и фебруара утицале су да се скоро сви банатски водотокови, нарочито Тамиша, Бегеја и Тисе, комплетно заледе, а дебелина леда износила је од 20 до 30 сантиметара. Заледила је и Сава код Шапца, Ибар, добар део Дунава, као и већи број водотокова у земљи. Припадници Војске Србије су средином фебруара пробно минирали пола метра дебели слој леда на Ибру, низводно од Крајева. На тај начин проверена је процедура минирања и утврђено понашање леда приликом изазваних контролисаних експлозија.

експлозије

до 48 сати, може довести до катастрофалних поплава.

У таквим ситуацијама од нарочитог је значаја благовремено реаговање, које подразумева обезбеђење проходности ледене масе било ледоломцима, минирањем или бомбардовањем из ваздуха, за шта се могу ангажовати и материјални и кадровски ресурси Војске Србије.

Током вежбе „Лед 2012“, којом је руководио пуковник Милорад Ђо-

кић, заменик команданта Речне флотиле, а командовао потпуковник Владимир Ивошев, командант Понтонирског батаљона, приказани су садржаји припремних радњи за извођење сложене операције минирања, начини и поступци приликом израде минских бушотина и припреме леда за минирање отварањем одговарајућих бушотина моторном тестером и инжињеријским алатом, као и израда, паковање и

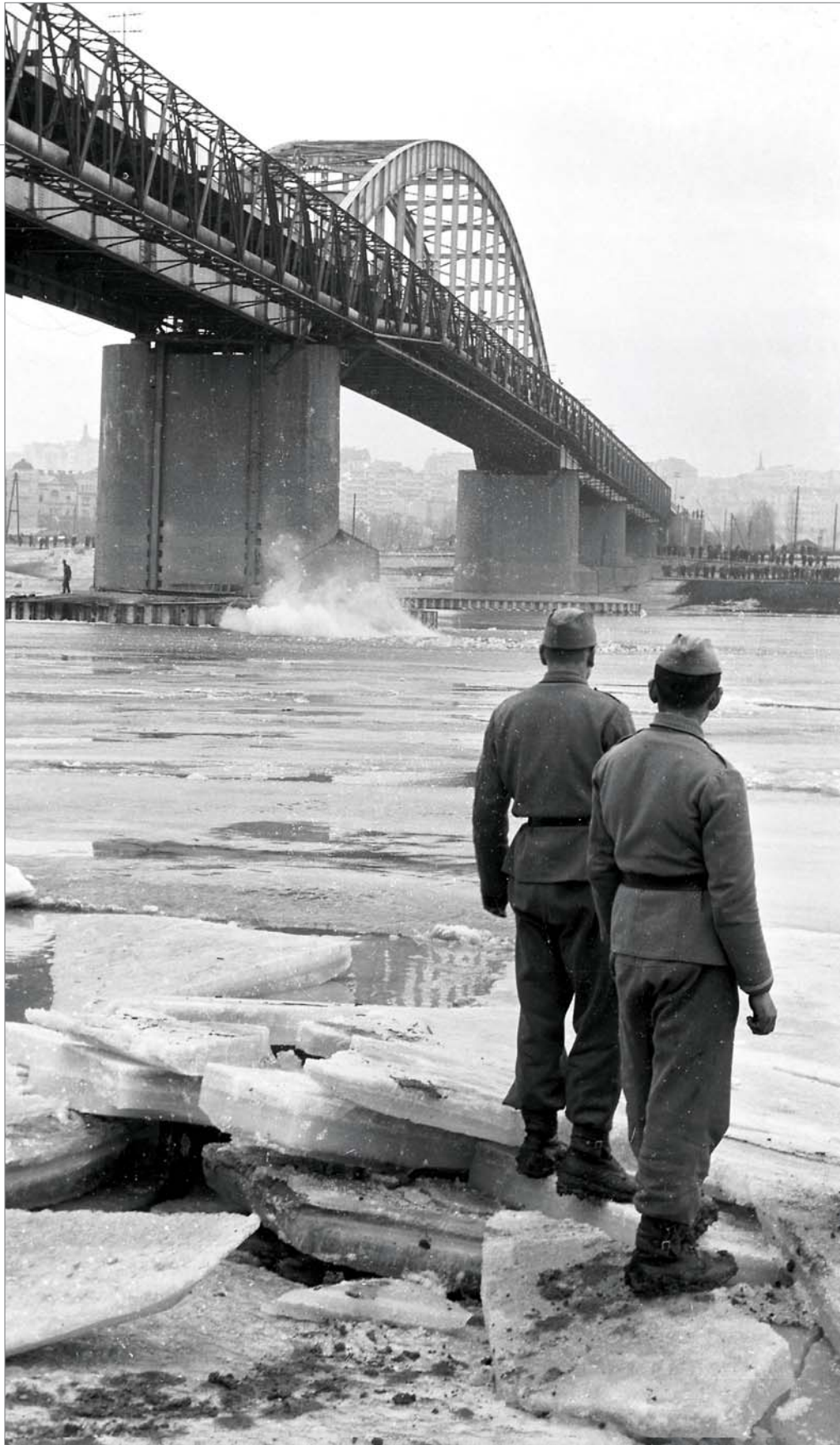

постављање експлозивних пуњења, те израда и проверавање мрежа за њихово активирање.

Иако је зима на измаку, чиме су умањене опасности од стварања ледених баријера на нашим рекама, на показној вежби демонстриран је висок ниво знања, стручности и професионализма припадника наше војске.

Вежби је присуствовао генерал-мајор Јовица Драганић, начелник Управе за обуку и доктрину Генералштаба, а вежбу су, уз кадете Војне академије са смера инжењерије, командире пионирских чета, команданте инжењеријских батаљона и помоћнике за операције команданата бригада Војске Србије, пратили и представници Здружене оперативне команде и команди Копнене војске и Ваздухопловства и противваздухопловне одбране. ■

Будимир М. ПОПАДИЋ

БОМБАРДОВАЊЕ ДУНАВА

На делу Дунава у околини Новог Сада 1956. године покушано је да се лед покрене бацањем 250 килограмских бомби из хеликоптера. Како су ваздушни удари током активирања бомби били преопасни за хеликоптере, уместо њих су употребљени авиони тадашњег Ратног ваздухопловства, који су успешно обавили задатак. Тиме су спречене катастрофалне поплаве. На Сави, код Славонског Брода, некадашње инжењеријске јединице ЈНА последњи пут су биле ангажоване у минирању ледене баријере 1987. године.

СРПСКА ВОЈСКА У РАТОВИМА ЗА НЕЗАВИСНОСТ

1876–1878

На Конгресу великих сила 12. јуна 1878. у Берлину, Србија је добила дуго сањану независност, за коју се изборила уз тешка страдања и велике жртве. Уз независност добила је и територијално проширење од четири округа, са градовима Ниш, Пирот и Врање, затим Мали Зворник и село Сакар.

СРПСКА ВОЈСКА У РАТОВИМА ЗА НЕЗАВИСНОСТ 1876–1878

Узроци и припреме за рат

Европске велике силе гарантовале су, Париским миром из 1856, интегритет Турске империје, али то није могло да заустави њену декаденцију. Турска се налазила у врло тешкој ситуацији, посебно привредној. У таквим околностима букнуо је Босанско-херцеговачки устанак 1875–1878, који је имао снажан одјек у Србији. Званични кругови сматрали су да се босанско питање не може решавати без Србије, а српско јавно мњење тражило је да се Турској одмах објави рат и оружјем помогне ослобођење Срба који су још под турском влашћу. С друге стране, у решавању босанско-херцеговачког питања избиле су супротности између Русије и Аустрије, због чега је Русија, иако у почетку против рата, дала подршку Србији да започне рат против Турске. Словенски комитети у Русији почели су да позивају добровољце, прикупљају новчану и материјалну помоћ. Као њихов изасланик, у Србију је упућен генерал Черњајев. Савез Србије са Грчком и Румунијом из доба кнеза Михаила није више био у важности. Грчка није желела да га обнови, а Румунија је обећала да ће у случају рата бити неутрална. Србија је са Црном Гором, јуна 1876, закључила савез за рат против Турске. У оквиру припрема за рат у Србији је извршена и допуна организације војске: формиран је Главни генералштаб и интендантска, санитетска и артиљеријско-техничка служба.

Српска војска, која је у основи била народна (милицијска), без потребне обуке, дисциплине и кохезије, састојала се од I, II и III класе (према старости обвезника). Попуњавана је по војнотериторијалном принципу. Сваки административни округ давао је по једну бригаду I и II класе и по батаљон III класе, укупно 36 бригада и 18 батаљона, обједињених у шест дивизија (Дунавска, Шумадијска, Јужноморавска, Дринска, Тимочка и Западноморавска). Стајаћу војску чинила су два батаљона пешадије, два ескадрона коњице, два батаљона инжењерије, осам пољских и четири брдске батерије (укупно око 5.000 људи). Школованих официра било је врло мало и углавном су били распоређени по штабовима, а јединицама су командовале народне старешине. На командним местима и по штабовима налазио се већи број руских официра – добровољаца.

Србија је објавила рат Турској 30. јуна 1876, пошто су мобилизација, концентрација и стратегијски развој војске завршени. Мобилисано је 162 батаљона пешадије, 36 батерија (са градском артиљеријом), око 21 ескадрон коњице, 6 инжењеријских батаљона и 6 болничких чета, укупно 124.000 људи и 160 топова, без градске артиљерије и 18 батаљона III класе. Поред тога, пред рат је од око 5.000 добровољаца, најпре Срба из суседних области под Турском и из Војводине, затим Руса, Бугара, Италијана, формиран Доброво-

љачки корпус. Српска војска била је груписана на следећи начин: Моравска војска – командант генерал Михаил Черњајев – десно крило, центар, лево крило, Крушевачки одред, Књажевачка војска; Тимочка војска – командант пуковник Милојко Лешјанин – Крајинска војска и Зајечарска војска; Ибарска војска – командант генерал Фрањо Зах; Дринска војска – командант генерал Ранко Алимпић.

Турска војска била је стајаћа и савремено опремљена. Војска одређена за рат против Србије имала је 153 батаљона пешадије, 192 топа, 62 ескадрона коњице и 12 пионирских чета, укупно око 133.000 војника и око 20.000 башибозука. У Босни је било концентрисано 25.000 војника, код Сјенице и Нове Вароши 15.000, код Новог Пазара 18.000, Видина 15.000 и Ниша 35.000 војника, а очекивало се и појачање од 25.000 војника из Бугарске и Тракије.

Први српско-турски рат 1876–1877.

Операције су почеле 2. јула, када је Черњајев с половином снага леве колоне Моравске војске, која је била на Грамади, ојачао Књажевачку војску, са задатком да заузме Бабину главу и пресече Турцима пут ка Нишу. Књажевачка војска је у жестоких борбама 22. јула овладала Бабином главом. Турци су у Ак-Паланци 15. јула прешли у офанзиву и принудили Књажевачку војску да се повуче.

Зајечарска војска имала је задатак да 2. јула пређе границу и заузме Кулу, али су турске снаге у продору из Видина, преко Куле, прешле границу и 3. јула заузеле Велики извор и припремиле се за напад на Зајечар. Због тога је командант Зајечарске војске од 6. до 11. јула извршио неколико напада на Велики извор, али без успеха. Пошто су Турци у међувремену заузели Књажевац, Зајечарска војска се 6. августа повукла.

Од Моравске и Тимочке војске у времену од 7. до 13. августа формиран су: 1. корпус од трупа на Делиграду; 2. корпус од трупа на положају Јанкова клисура – Грамада; 3. корпус од трупа код Лукова и 4. корпус од трупа код Сокобање. Састав корпуса се у току операција стално мењао.

Главномандујући турске војске Абдул Керим-паша, пошто је ојачао главне снаге код Ниша, предузео је наступање обема обалама Јужне Мораве. У оштрим борбама Турци су разбијени и одбачени на полазне положаје. За то време трупе 4. корпуса заузеле су Књажевац. Турци су 25. августа неопажено пребацили своје снаге на леву обалу Јужне Мораве, што је Черњајев касно уочио. У борбама које су се развиле 1. септембра српске снаге су се, после боја на Адровцу, повукле на положај на Кревету. Турци су затим покушали да се пребаце на десну обалу Јужне Мораве, али су у боју код Бобовишта, 11. септембра, одбијени. После тога закључено је примирје до 27. септембра. Срби су за то време груписали 44.000 људи са 120 топова и општом резервом (24.000 војника) у Нишу. Затим су 28. септембра прешли у напад, али у бици на Кревету, 28. септембра – 1. октобра, и поред обостраних великих губитака, ниједна страна није имала успеха. Турци су 19. октобра предузели напад и у оштрим борбама код Великог Шиљеговца принудили српске трупе да се 23. октобра повуку. У бици код Ђуниса, 29. октобра, Турци су овладали гребеном између Јужне Мораве и Ђуниске реке и приморали српску војску да се повуче на север према Крушевцу и Делиграду. Два дана касније турске снаге су прешле Јужну Мораву, ушле у напуштени Алексинац и у наступању ка Делиграду избиле до Нерића хана.

Ибарска војска прешла је 6. јула границу на Јавору и после боја на Калипољу се повукла. До 24. јула обе стране су се утврђивале и припремале за даље борбе, а тог дана Ибарска војска покушала је да овлада положајем Огоријевац, али је имала само делимичног успеха. Турци су 5. августа јаким снагама напали и потисли лево крило Ибарске вој-

ске са Боровца, а затим, прикупивши око 15 табора пешадије, 7. августа напали и центар Ибарске војске на Доловима и потисли је. Срби су 3. и 4. септембра, после тешке борбе, одбацили Турке и овладали Јавором.

Дринска војска је 3. јула прешла Дрину преко Бујуклића аде и после безуспешног напада на Бијељину повукла се на десну обалу; посада из села Црне Баре заузе-

ла је у ноћи 4/5. јула Босанску Рачу и онемогућила турском гарнизону у Бијељини даље снабдевање из Аустрије. Због тога су снаге тог гарнизона 5. јула покушале да поврате Босанску Рачу, али их је Дринска војска дочекала код села Међаша и у седмочасовном боју одбацила према Бијељини, а затим утврдила Босанску Рачу. Ради пресецања турске везе између Бијељине и Брчког, те дизања народа на устанак, командант Дринске војске упутио је у позадину турских снага код Бијељине два батаљона пешадије и по-

Генерал Черњајев, изасланик руских словенских комитетџа у Србији

ла брдске батерије, који су се после борбе с јачим турским снагама, на Јањару 10. Августа, повукли на полазни положај. Пошто су Турци у међувремену ојачали своје снаге у Бијељини, Дринска војска се, по одобрењу Врховне команде, у ноћи 14/15. септембра повукла на десну обалу Дрине.

Због неуспеха на фронту, положај Србије постао је критичан. Русија је због тога предала Порти ултиматум са захтевом да одмах закључи двомесечно примирје и она је 1. новембра прихватила руски захтев. Гарантне силе – Русија, Велика Британија, Аустро-Угарска, Немачка, Италија и Француска – именовале су комисију која је у новембру одредила демаркациону линију и неутралну зону између Србије и Турске.

Пошто је Турска отезала преговоре о реформама које је на захтев великих сила требало да спроведе у Босни и Херцеговини, примирје је продужено, а велике силе препустиле су Русији иницијативу за решење тог питања. Русија је Ср-

бији препоручила да без обзира на исход руско-турских преговора закључи с Турском мир. Српско-турски преговори текли су споро. Најзад, мир је закључен 28. фебруара 1877 – стање пре рата остало је непромењено. Преговори о миру између Црне Горе и турске прекинута су 16. априла, без резултата.

Други српско-турски рат 1877–1878.

После неуспеха Цариградске конференције, децембра 1876, о спровођењу реформи у Турској, а пошто Турска није прихватила ни позив шест сила потписница Лондонског протокола од 31. марта 1877. да изврши реформе у корист хришћанског становништва, Русија јој је 24. априла 1877. објавила рат. Србија је намеравала да уђе у рат на страни Русије, али због материјалне исцрпљености у рату 1876–1877. није то могла одмах да учини. Недостајало јој је, поред осталог, муниције, а и велики број пушака био је неисправан. Одећа, нарочито за зимско ратовање, није имала. Да би се уравнотежио редовни буџет уведена је најстрожа штедња (страни официри су отпуштени, девет добровољачких батаљона је распуштено, а материјал резервних болница је распродат). Русија у почетку није инсистирала да Србија уђе у рат док руске трупе не пређу на десну обалу Дунава. Међутим, чим се то догодило, руска влада захтевала је од Србије да објави рат Тур-

ској. Нарочито се инсистирало када су руске трупе наишле на снажан турски отпор код Плевена. Због тога, као и због нерешеног питања руске новчане помоћи, Србија је Турској објавила рат тек 13. децембра.

Снаге и ратни планови

Србија је ушла у рат са пет активних корпуса и Тимочко-зајечарском војском, укупно 124 батаљона, 24 ескадрона и 226 топова (око 90.000 војника), не рачунајући неборачке делове. Турци су главнину европске војске (око 200.000 војника) концентрисали против руских снага у Бугарској и Добруци, а према Србији и Црној Гори помоћне снаге, углавном редифе, последњу одбрану, башибозук и Шиптаре: од Беле Паланке до Новог Пазара група Хафис-паше (око 20.000 људи); у Босни и Херцеговини група Сулејман-паше (око 15.000 људи) и у Албанији група Али Сајиб-паше (око 10.000 људи). У области Пирота, Софије, Орханија налазила се група Мехмед-паше (око 40.000 људи).

Циљ овог рата било је ослобођење и уједињење Срба који су били под турским ропством и проширење Србије према југу. Као савезница Русије, Србија је ратним планом предвидела да њена војска садејствује руској, осигурава руски десни бок и да веже за себе део турских снага груписаних у области Софије. Ради тога је требало да наступа главним снагама ка Пироту и Софији, с тим да претходно окружи Ниш. Од офанзиве према Босни се одуста-

ло због става Аустро-Угарске и аустро-руског договора о укључењу Босне и Херцеговине у сферу утицаја Аустро-Угарске. Главнина војске – Моравски, Тимочки и Шумадијски корпус (око 47.000 војника и 128 топова) – имала је задатак да окружи и по могућности заузме Ниш, а потом да надире у правцу Пирота.

Операције српске војске почеле су 15. децембра 1877. године. Моравски корпус наступао је ка југу ради окружења Ниша. Моравска дивизија овладао је 17. децембра положајима Манастир Св. Никола и планина Хум, те примакла се Нишу са севера. Ослобођењем Беле Паланке прекинута је веза између Ниша и Софије преко Пирота и турски гарнизон у Нишу био је изолован. То је омогућило да се изврши груписање Шумадијског и Тимочног корпуса, који су потом напали Пирот и 28. децембра 1877. га ослободили.

Наступањем ка Пироту српска

војска привукла је на себе део турских снага из области Софије и тиме олакшала руским трупама да се 29. децембра пробију кроз кланац Шипку на Старој планини. По захтеву Руса, српске снаге продужиле су наступање ка Софији и избиле пред Сливницу, али пошто су Руси 5. јануара 1878. узели Софију, даље наступање српских снага је обустављено.

Куршумлијски одред, формиран после ослобођења Прокупља, наступао је у три колоне и 23. децембра избио пред утврђене турске положаје код Куршумлије, коју је и ослободио два дана касније.

После ослобођења Куршумлије, Беле Паланке и Пирота, српска Врховна команда наредила је 31. децембра да се према Нишу оријентише и Шумадијски корпус, с тим да са Моравским, који је опседао Ниш, нападне турске снаге и заузме град. После више узастопних напада корпуси су сломили отпор турске посаде и ослободили Ниш 10. јануара 1878. године.

После ослобођења Ниша, главнина српских снага упућена је према Косову. Против турских снага на правцу Куршумлија – Приштина наступао је Моравски корпус; долином Пусте реке и преко Голака Тимочки корпус, а долином Јужне Мораве ка Врању Шумадијски корпус, с тим да после ослобођења Врања скрене преко Гњилана ка Приштини.

Моравски корпус је 19. јануара 1878. без борбе поново заузео Куршумлију, пошто су је турске снаге напустиле и повукле се на утврђени гребен Самокова. У међувремену је Тимочки корпус под тешким зимским условима продирао Пустом реком, општим правцем ка Приштини. Књажевачка војска је надирала, водећи непрекидно борбу против Шиптара, док је Дунавска дивизија, прешавши Радан-планину, избила до села Механе. Шумадијски корпус наступао је општим правцем ка Врању. У бојевима на Копашници и Грделици, 20. и 21. јануара 1878, Прва

шумадијска дивизија разбила је турске снаге које су се повукле јужно од Грделичке клисуре, док је Друга шумадијска дивизија савладала отпор Шиптара на свом правцу наступања. У борбама за ослобођење Врања јединице Шумадијског корпуса сломиле су 30. јануара јак турски отпор и следећег дана ослободиле

Бишка код Великог извора

Врање. Тимочно-зајечарска војска заузела је Кулу и део земљишта код Видина, а Јаворски корпус је у почетку ратних дејстава протерао турске снаге из Кладнице према Сјеници и овладао турским положајима између река Дежаве и Рашке.

Руско-турско примирје закључено је 31. јануара 1878, а 25. фебруара завршила је рад српско-турска комисија. Она је одредила демаркациону линију између српских и турских трупа. Санстефанским миром, потписаним 3. марта 1878, призната је независност Србији, Црној Гори и Румунији. Бугарска је постала аутономна кнежевина, са великим територијалним проширењима на рачун Србије. Уместо на југоисточним границама, Србија је добила проширење на југозападним, до Новог Пазара и Косовске Митровице, територију коју је Аустро-Угарска сматрала својом интересном сфером. Велика Британија и Аустро-Угарска успротивиле су се извршењу Санстефанског уговора, због чега је на Конгресу великих сила 12. јуна 1878. у Берлину преиначен Санстефански мир. По њему је Србија добила независност и територијално проширење од четири округа, са градовима Ниш, Пирот и Врање, затим Мали Зворник и село Сакар, укупно око 518 km².

Српски губици износили су 5.410 погинулих и рањених војника и официра. ■

НАОРУЖАЊЕ И ОПРЕМА

Од 18. маја 1876. отпочело се са упућивањем трупа у пуној спреми на границу. Наредбом о мобилизацији расформирани су батаљони стајаће војске. Штабови и официри упућени су у друге команде, а чете су ушле у састав батаљона народне војске. Мобилизација је завршена закључно са 30. јуном. Србија је мобилисала у пешадији 18 бригада I класе, 18 бригада II класе – укупно 158 батаљона оперативне војске и 18 батаљона старијих годишта за позадинску службу. Од осталих родова војске оформљено је 33 коњичких ескадрона, 39 батерија са преко 200 топова разног калибра, 18 пионирских и 6 болничких чета. Укупно је мобилисано око 100.000 људи, 22.000 коња и 6.000 волова. У току рата број људства на храни попео се на 130.000, што је било велико оптерећење за неразвијену земљу са око 1.300.000 становника. Војска је била неједнообразно наоружана и опремљена. Прва класа имала је пушке острагуше пибодијевог система (Henry O. Peabody, U. S. patent 35.947 од 22. јула 1862), преправљене од спредњача у Београду 1871. године. До краја 1871. године преправљено је 38.000 пушака. Пошто нису имале магацин, пушке су пуњене појединачним метком калибра 14,8 mm, код кога је зрно било сједињено са металном чауром, тако да је стрелац могао испалити 3–4 метка у минути. Те пушке су се добро показале у борби. Друга класа била је наоружана острагушама преправљеним од спредњача гриновог (Greene) система M1867 калибра 13,8 mm. Будући да је ова пушка пуњена дводелним метком, код кога је папирната чаура (фишек) била одвојена од зрна, резултати у брзини гађања били су упола мањи, а кварови чешћи. Пушке оба типа имале су домет око 1.000 метара. Трећа класа била је наоружана спредњачама руског M1845/63 17,78–18,1 mm и белгијског система (венсенска пушка система Мини M 1849/56 17,8 mm), познатим као белгијски штуц. Пушке су пуњене дводелним метком, спреда, помоћу шипке, тако да је стрелац могао да рукује пушком само у стојећем ставу, што је веома отежавало њену употребу ван рова. Од војничке спреме војници I класе добијали су комплетну униформу и логорску спрем, а војници II класе само шајкачу и шињел, док су војници III класе ишли у рат у сопственом оделу. Србија је у рат 1876. године ушла са 38.000 пибодија, 17.000 гриновача и око 70.000 спредњача, од којих су оперативне биле само венсенске и руске жлебљене пушке. Де факто, није се могла испоштовати ни основна замисао да I класа Народне војске буде опремљена пибодијем, II гриновачама, а III спредњачама. У току кампање 1876. забележени су знатни губици у стрељачком оружју.

СРПСКА ВОЈСКА У РАТОВИМА ЗА НЕЗАВИСНОСТ

Војска је из рата изашла са око 35.000 пибодија, 12.000 гриновача и 65.000 спредњача. Од тога је исправно било само 71% пушака. Међутим, и овај број треба примити са резервом, јер су се гриноваче показале као практично неупотребљиве. Због недостатка пушака број борачког особља у батаљонима редукован је са 650 на 500.

Прописом о наоружању Народне војске од 26. јула 1875. године било је предвиђено да сваки пешадијски батаљон I и II класе поседује по 1 револвер; на коњички ескадрон ишло је по 11 револвера; свака брдска батерија дужила је 3, градска 6, а полска чак 200 револвера (за сваког војника); коначно, свакој болничарској чети припадало је 120 револвера. Према ондашњем стању Српске војске, то значи да је држава хитно морала да набави 2.000–3.000 револвера. То оружје би било у државном власништву и војници би њиме били задужени из државних магацина. Министарство војске је новембра исте године задужило свог лиферанта, новосадског трговца Стевана Поповића, да у САД испита могућност наруџбине 2.500 „руских“ револвера Smith&Wesson M 1874. Ускоро је из Америке стигла понуда која је знатно превазилазила финансијске могућности мале кнежевине, па је Србија одустала од набавке овог оружја и окренула се јефтинијим, европским произвођачима. У току припреме за рат набављено је око 2 000 белгијских револвера франкот (Francotte) M 1871 калибра 11 mm и непознат број аустријских гасера (Casser) M 1870/74. Међутим, будући да је у току рата 1876. године у Србију дошао велики број руских добровољаца, ипак је на ратиште доспео одре-

ђени број револвера Smith&Wesson M 1874 калибра .44, који су у Русији били нарочито популарни. Постојала су три модела, која су се разликовала по неким детаљима, између осталог и по дужини цеви (8 цола, 7 цола и 6,5 цола).

Убрзо после усвајања пројекта о Устројству Народне војске од 17. августа 1861. године, у Србији је актуелизовано питање обимније набавке сабаља из Русије. Квинатција из октобра 1862. реализована је тек у јануару наредне године, када су преузете руске сабље лаке коњице M 1817 и 1827, козачке шашке M 1838 и драгонске шашке M 1841. Артиљерија, пионири и добошари народне војске били су опремљени руским тесацима M 1817, који су увезени још 1840. године. Пошто руске сабље нису задовољавале потребе ни по броју ни по изгледу, јер су балчаци од жутог метала одударали од сребрне боје намењене коњици, то је 1864. године приморало министра војног Иполита Мондена да се лично ангажује око набавке додатног континента сабаља. Монден се определио за аустријске сабље, а већ почетком 1865. године Србији је испоручено 2.700 сабаља M 1845 и M 1850 официрске и војничке категорије. У истом континенту налазио се и мањи број пруских сабљи M 1852. Прописом за одело регуларног војинства из 1861. године уведена је српска официрска сабља M 1861 са жутим ефесима (полукорпа са три гране), која је била намењена официрима пешадије и инжињерије и која се задржала у употреби у Српској војсци све до 1920. године. Истим прописом предвиђена је сабља са белим ефесом (корпа украшена флоралним мотивима) за све официре ко-

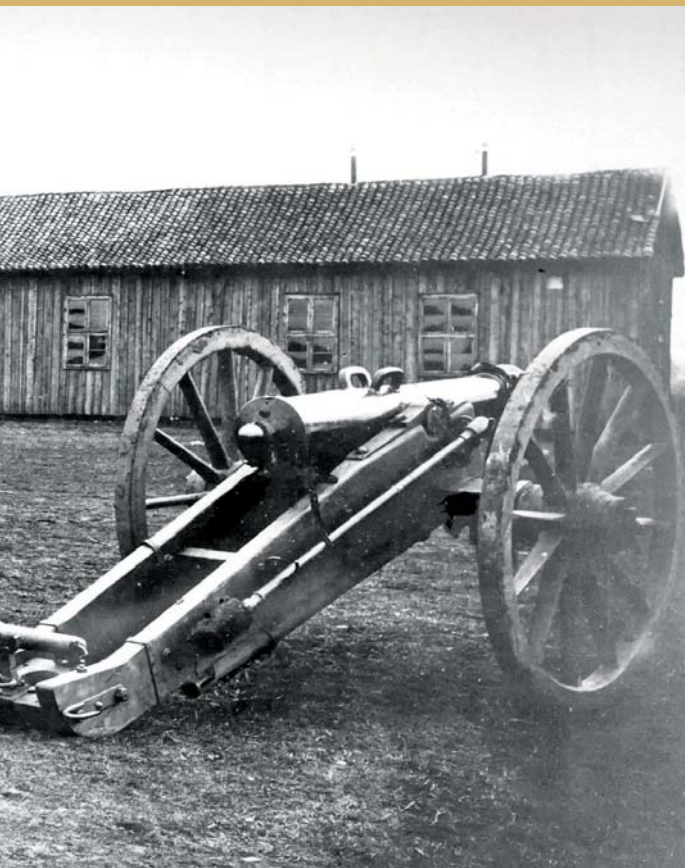
њице и артиљерије, што је касније потврђено и Прописом за одело од 3. јула 1870. године. То је заправо била аустријска коњичка официрска сабља М 1861/1869. Међутим, без обзира на пропис, на фотографијама из периода од 1870. до краја ратова 1878. године овај тип сабље је само местимично био у употреби, док је и даље највећи број артиљеријских и коњичких официра носио или пешадијску (углавном официри артиљерије) или раније типове коњичких сабљи.

Артиљеријско наоружање састојало се од различитих типова оруђа. Главнину артиљерије сачињавали су бронзани олучни спреда пуњећи топови француског система Ла Ит (La Hitte) модел 1858, познати под називом четворофунташи и дванаестофунташи. Сви четворофунташи били су калибра 85,6 mm, али су се због различитих конструкционих и борбених карактеристика делили на тешке пољске (дивизијске) топове са зрном од 4,200 kg и дометом до 2.500 m, лаке пољске (бригадне) топове са зрном од 3,420 kg и дометом до 2.400 m и мерзере са зрном од 3,950 kg и дометом од 1.500 m. Тешки пољски топови дванаестофунташи калибра 120 mm имали су зрно од 11,790 kg и домет 2.700 m. Сви поменути типови топова ливени су у крагујевачкој тополивници. Прва батерија пољских четворофунташа произведена је и предата на руковање у трупу 1865, када је почела замена глатких бронзаних топова уведених у наоружање српске војске 1862. године. До почетка рата 1876. године комплетирано је 15 пољских тешких батерија од по осам оруђа, тј. по

један артиљеријски пук од по три батерије на сваку дивизију, затим 18 лаких пољских батерија од по четири оруђа – по једна батерија на сваку бригаду I класе. За потребе целе војске образовано је седам батерија брдских топова од по четири оруђа, три батерије горских мерзера од по четири оруђа и три тешке пољске батерије дванаестофунташа од по шест оруђа. Батерије дванаестофунташа мало су употребљаване у борби у почетку рата, јер послуга за њих није стигла да се обучи. Пред рат, 1872. године, Србија је по узору на Турску наручила једну опитну батерију Крупових (Krupp) челичних острагана калибра 8 cm, а уз помоћ Карла Бетана набављена су и два топа швајцарских бронзаних острагана калибра 9 cm. Међутим, скромна финансијска средства нису дозвољавала прелазак на нови, увозни материјал. У рату, као позициона оруђа, такође су употребљавани стари глатки бронзани топови, мада су они били избачени из наоружања, тако да је у борби употребљено више од 300 топова. У то време топови лаитовог система већ су били застарели, јер су острагани заувек потиснули спреда пуњеће топове из наоружања великих и модерно опремљених армија, међу које је спадала и турска војска. Међутим, пошто су сви српски артиљерци прошли кроз обуку у сталном кадру, српска војска је ушла у рат са поуздањем у своју артиљерију.

У периоду између два рата доста је учињено на побољшању квалитета артиљерије. Нова формација озваничена је 25. јуна 1877. године (АТн. 253). Овим документом редуковане су тешке пољске батерије са осам на шест оруђа, како би се повећале маневарске могућности батерија, а предвиђена је нова допуњујућа батерија јачине шест оруђа. Крагујевачка тополивница израдила је још 26 тешких пољских четворофунташа, а успешно је изолучила и три старе, дуге, шестопалачне хаубице вали М 27/53. То је омогућило да се 13. новембра 1877. образује преко потребни опсадни парк. Практично, српска артиљерија је у другом рату располагала са 232 оруђа, распоређена у 45 батерија.

Артиљерија се углавном показала на висини постављених задатака. Посебно се истакао њен командни кадар, али и степен обучености људства био је висок. У почетној фази рата, управо због невичности турских посада у руковању Круповим остраганима, српска артиљерија се показала чак и надмоћнијом. Због квалитета барутног пуњења и конструкције упаљача, српска артиљеријска муниција показала се поузданијом, а имала је и боље парчадно дејство. Наиме, српске гранате распрскавале су се на више од 20 делова, а турске само на два-три дела. Међутим, српска артиљерија патила је због потпуног одсуства шрапнела, који су наручени на време, али до краја рата нису стигли у земљу. ■

УНИФОРМЕ

У склопу припрема за све извеснији ратни сукоб са Турском, униформисање српске војске почетком седамдесетих година 19. века представљало је значајан корак у модернизовању војне организације у Србији. Први пут се читава војска, стајаћа и народна, облачила о државном трошку у јединствено одело и остваривао се концепт масовног, једнообразног опремања војне силе. О изгледу српске војске у доба српско-турских ратова најпотпуније говори пропис из 1870. године, као и допуне и измене тог прописа донете током наредних десетак година. Нову униформу чинило је обично и парадно одело, с тим што је парадно било предвиђено само за сталну војску. Чињеница да Пропис за одело војске од 3. јула 1870. године почиње са општијим видом одевања говори о изузетном значају униформисања огромне већине војних обвезника, о подршци политичким и војним аспирацијама владајућих кругова, као и о ширењу родољубивог расположења у народним масама. Док су се ранији прописи (од 1837 до 1861) више бавили свечаним изгледом српске војске, сада је обично, свакодневно војно одело – ратна униформа постало важније, што је представљало потврду да је тадашњи војни врх имао пуну свест о промењеним условима и савременом начину ратовања, а што ће убрзо потврдити и искустава из француско-пруског рата.

О напору који је држава уложила да би дошла до потребне количине војног одела и одговорности коју је придавала овом послу говори прецизно „Правило о раздавању, употреби, облачењу, чувању и осматрању одела“, из кога се види стална брига о чувању и одржавању државне имовине, што су новонаправљене униформе у ствари и биле. Каснији прописи и објашњења дају упутства о роковима трајања, замене и оправке одела и обуће и показују врло економично понашање државе и државних органа у овој области.

Увођење свакодневне одеће као опште униформе донело је неке нове облике и делове одеће, који ће у потоњим временима постати синоним за српску униформу. Као покривало главе уведена је шајкашка капа, по узору на свакодневну капу шајкашког, граничарског батаљона аустријске војске, која је добила назив „шајкача“ и која ће после српско-турских ратова постати национална капа српског народа.

Други основни елемент одеће био је гуњић (блуза), који је у извесној мери подсећао на претходно свакодневно горње одело – куртку, али је био шири, комотнији, „да се преко другог одела обући може“ и спреда је имао по два џепа на прсима и пешевима. Гуњић је био од браон сукна и у доброј мери инспирисан аустријском униформом М 1861. По

Генерал Јован Белимарковић

свом облику ова вероватно најсавременија униформа тога времена у Европи постала је саставни део војничког одела у Србији. Та блуза модернизовала је изглед војника и са извесним изменама одржала се до 1941. године.

Родови и струке разликовали су се по боји чојане латице на блузи. Штабни официри, пешадија, коњица и музичари имали су отвореноцрвену, артиљерија црну (официри од кадифе), инжињерија вишњеви (официри од кадифе), питомци Војне академије отворенозелену, војни лекари и болничари наранџасту, марвени лекари и питомци поткивачке школе голубију, војнокономске трупе отвореноплаву, војно судски званичници загаситозелену, возари жуту, а инвалиди нису имали латице на јаци. Коњица и инжињерија имале су бела дугмета, а сви остали родови и струке жута. Музичари и значари са обе стране јаке имали су по једну белу или жуту металну трубицу. Око врата се носио оковратник од црне чоје, постављен белим платном за војнике и од вунене или свиласте материје за официре. Закопчавао се двема металним копчама.

Ознаке чина налазиле су се на јаци блузе. Виши официри имали су, уместо чојане, златну или сребрну латицу дугу осам, а широку четири сантиметра, опшивену свуда унаоколо чојаном испуском боје јаке, изузев артиљеријских официра чија је испуска била црвена. Батаљонски командири народне војске имали су уже латице него виши официри (3 cm). На латицама су биле жуте или беле звездице,

према боји дугмета која су означавала родове, осим код виших официра где су на основном златном или сребрном шириту звездице биле супротне боје. Звездице су биле везене златном или сребрном жицом код официра сталне војске, металне код старешина народне војске, а свилене код подофицира сталне и нижих старешина народне војске.

Најважнији део одеће, поред капе, који су војници задуживали, било је јапунце или шињел, који је у највећој мери, као горње одело, давао војнички карактер и једнообразни изглед и представљао практичну заштиту од временских непогода. Шињел је у свим родовима и струкама био од сивоплаве чоје са два реда дугмади, по шест у сваком реду. Допирао је до половине листова и могао се комотно обући преко блузе или другог одела. Постава шињела војника и подофицира народне и сталне војске била је од белог поставског платна, док је код официра била од исте чоје од које је и шињел, осим код виших официра, где је до појаса била од црвене чоје.

Обућа – Коњица и артиљерија носиле су чизме до колена од викследера, инжењеријске трупе од пиклинга, а остали војници и официри сталне војске цокуле, такође од викследера. Пропис је предвиђао да народна војска носи опанке.

За параду војници и војни званичници стајаће војске имали су капу француског кроја од загаситоплаве чоје, попут обичне официрске капе, али без икаквог веза и ширита. Војници су спреда имали тробојну кокарду. Официрска парадна капа била је идентична са обичном, само што су се за параду носиле перјанице од перја: дивизијски команданти имали су плаво-белу, бригадни бело-црвену, штабни

Пуковник Груја Мишковић

официри и питомци Војне академије белу, пешаци и музиканти зелену, питомци официрске школе бело-зелену, коњаници црвену, тобџије црну, а инжењерци вишњеву. Остале трупе и војни званичници нису имали перјанице. За параду жандарми су носили обичну капу без перјанице.

Дворедни мундир добио је нешто шири распон између горњих дугмади у односу на доње, али је задржао форму из претходног прописа. Међутим боја мундира је промењена, па су сви родови добили загаситоплави, осим питомаца Артиљеријске школе који су носили смеђи мундир. Спреда је имао два пута по шест дугмади, а позади за официре, питомце Војне академије и жандарме у два реда по три, а за остале по једно дугме. Пешеве мундира били су опшивени испуском исте боје као јака, а цела јака и зарукавље били су боје латице на блузи или шињелу. Коњица и жандармерија имале су на мундиру латице исте боје и величине као на блузи, са једним белим дугметом на крају. Разлике у чиновима биле су исте као и на блузи, с тим што су виши официри носили на мундиру око целе јаке и зарукавља жут или бео ширит сличан латици на блузи. На мундиру војника биле су еполетушке опшивене испуском као и пешеве. Еполетушке на официрском мундиру биле су као на шињелу, с тим што су имале и златан или сребрн попречни ширит („логончић“). На жандармеријским мундирима еполетушке су биле од црвене чоје, са једним металним словом Ж.

Панталоне су биле исте као у обичној одећи, али су војници носили чакшире са доколеницама – тозлуцима, као практичнију одећу.

Обућа је била иста као за обично одело, за пешадију ципеле – штифлетне и опанци, а за коњицу и артиљерију – чизме.

Уз парадну, али и обичну униформу носили су се додаци, ознаке службености, положаја, функције: акселбендери, ешарпе, појаси, кајаси, сабља, темњак, ледунга, рукавице.

Ешарпа – појас украс је и знак службености, јединствен за све официре. Биле су сребрне и тробојне, а спреда су се закопчавале сребрном плочицом са жутим грбом Србије. Војни лекари, судски и војнокономски званичници нису носили ешарпе. Војници и подофицири коњице имали су појас од чоје боје мундира, обрубљен црвеном испуском. Све пешачеће трупе и артиљерија имале су кожни опасач за ношење тесака или ножа.

Тако је цела војска, организована у бројне јединице, била обучена у нову униформу и припремана за рат. Издата су посебна „Правила о раздавању, употреби, облачењу, чувању и осматрању одела народне војске“, из чега се види да је чињено све да се војни обвезници сроде са новом униформом, али и да се науче да воде бригу о државним стварима и одржавају задужено одело и опрему.

Окружна начелства примала су одела за народну војску директно од министра војног, а потом их

посредством окружних официра или командира батерије раздавали војницима. Раздавање се вршило у окружним варошима или по среским канцеларијама на батаљонским, ескадронским или батеријским скуповима. Одело је разврстано према величини људског раста на три класе – велику (25%), средњу (50%) и малу (25%) – водећи при томе рачуна о специфичностима појединих крајева где су људи нижи или виши и требовању одговарајуће количине одела по мери за одређени регион. Тако је било предвиђено да се у чачански и ужички крај, где су људи крупни и високи, пошаље више одела I и II класе, а одела II и III класе у пожаревачки и шабачки крај, где су пропорције људи друкчије. Када би се војска обукла, контролисано је колико сваки део одеће одговара појединцу, па су вршене замене делова одела како би свака униформа била што боље подешена и омогућила војнику несметан рад. На крају се приступало задуживању одела по врсти и класи, уз уписивање у Књигу задужења.

Чин ђенерала установљен је законом од 23. октобра 1870. године, али је тек 12. фебруара 1873. донет пропис о њиховој униформи. Венералска униформа била је тројака: велика парадна, средња и пољска обична. Великој парадној униформи припадао је шлем са шиљком, жути мундир и белом перјаницом, али се носио и кепа са перјаницом. Пруски утицај се може препознати и у облику мундира и широким златним плетеницама за средњу униформу.

У затишју између два рата донете су извесне неопходне допуне прописа, које су настале на основу ратних искустава из претходне године. Најважније измене донете током 1877. године односиле су се на униформу официра. Прописана је блуза са сакривеном дугмади, са нараменицама од чоје за ниже, а са два гајтана, златна или сребрна, за више официре. На маршу и у логору носиле су се чизме и шајкашка капа различитих боја: црвена код ђенералштаб-

них, црна код артиљеријских и инжињеријских, отвореноплава код коњичких, а угаситоплава код свих осталих официра. Према положају официра била је оперважена са једном, две или три пантљичице отвореноцрвене боје, код ђенералштабних црне, а код инжењеријских вишње, ширине 1 см. Бригадири, дивизијари и корпусни команданти имали су један, два или три златна или сребрна ширита од 1/2 см. Министар војни и други виши команданти имали су испод три златна ширитића још један златан гајтанчић. Ађутанти и ордонанси имали су, сви без разлике, по једну отворенозелену пантљичицу око преклопаца шајкаче. Виши официри носили су панталоне без лампаза.

Негативна ратна искуства из 1876. допринела су бољој припреми целокупне војске за одлучујуће операције крајем 1877. године. На униформи су извршене неке измене, али је много важније било снабдети сваког војника потребном спремом и обезбедити редовни дотур неопходног материјала. Иако то није спроведено са подједнаким резултатима, брз успех војске на ратишту учинио је да организациони проблеми остану у другом плану и да војничко одело добије ауру непобедивости и славе.

Војна униформа ношена у периоду од 1870. до 1883. године постала је синоним ратова за ослобођење. Одговарала је националном и патриотском одушевљењу, које ће на крају довести до независности Србије. Ушла је у ликовну уметност, у слике и цртеже Стеве Тодоровића и Ђуре Јакшића, литографије Ватрослава Бековића, у приповетке Лазе Лазаревића и Стевана Сремца. Постала је део популарне иконографије, нашла се на првој папирној новчаници, мајсторским писмима и берберским фирмама. Штавише, почетком 20. века свакодневно одело стајаће војске послужило је као модел за униформу у којој је српска војска ушла у ослободилачке ратове 1912–1918. године. ■

ОДЛИЧЈА

Пуковник
Косџа Буџовић
у походној униформи

После избијања устанка у Херцеговини, у јулу 1875. године, Србију је захватило расположење за рат против Турске. Кнеза Милана је, после повратка из Беча, поред осталих, дочекала и чета добровољаца са заставом, позивајући га у рат. Симбол таквог расположења била је и предаја крсташа барјака кнезу за његов рођендан исте године. Степа Тодоровић је урадио барјак по наруџби српске владе. У исто време, још почетком кризе, српска влада је донела одлуку да се у року од десет дана за српску војску направи 72 барјака.

Крајем 1875. године неке јединице позване су на вежбу, а војницима I класе београдске бригаде додељене су заставе са дипломама. По доста оскудним подацима може се закључити да су, до краја 1875. године, заставе добили батаљони I класе.

Почетком 1876. године, 5. фебруара, на седници Министарског савета, а на предлог мини-

стра војног, решено је да се одобри набавка застава за 77 батаљона II класе народне војске по цени од 9 дуката и 20 гроша. Нацрт застава поверен је сликару Н. Марковићу, који се већ огледао на том послу. Заставе су подељене 15. јуна 1876. године, пред сам почетак рата.

Крајем 1875. или пред сам рат 1876. године заставе су добили и коњички ескадрони. Нацрт је дао министар војни, а заставе је израдио живописац Н. Марковић. Према документацији Војног музеја у Београду, то је српска тробојка са ликом Светог Ђорђа који убија аждају, са натписом „За веру, слободу и отечество“. Између натписа и иконе на старосрпском стоји: „Свети великомученик Георгије“, а испод иконе је назив ескадрона. Са друге стране заставе је грб Србије са натписом горе: „За веру, слободу и отечество“. Од 1. до 18. јуна 1876. године заставе је добило двадесет девет ескадрона. Батаљони I и II класе народне војске добили су заставе, а војска III класе ратовала је у свом оделу и о њеним застрадама нема података.

Објава рата Турској, 20. јуна 1876. године, била је у знаку скидања турске заставе са бедема београдског града и сечења њене бандере. Кнез Милан је кренуо у рат бродом од Делиграда до Смедерева, а на пристаништу је поздравио војску краћим говором и пољубио заставу. Ту вест донеле су Новине Српске.

Осим званичних застрада које су добили од српског кнеза, добровољци су имали и своје барјаке, које су сами правили за своје дружине. То су најчешће били једноставни барјаци. Срби из неослобођених крајева прикупили су у Алексинцу 892 гроша за израду свилене добровољачке застрада.

Таковски крст

СРПСКА ВОЈСКА У РАТОВИМА ЗА НЕЗАВИСНОСТ

Кайеџан
Милош Милојевић

Вођа тих добровољаца био је чувени Коле Рашић, који се, с три стотине људи, придружио војсци генерала Черњајева. Његова лична застава била је правоугаона, црне боје, с мртвачком главом, укрштеним костима и натписом: „За крст часни и слободу златну“.

„Определенијима о одлицијама за време рата од 12. јула 1876“ кнез Милан Обреновић обновио је и потврдио орден свог претходника кнеза Михаила, са рангом највишег и јединог ордена у Кнежевини Србији. Законски текст наглашава да је Таковски крст одличје које се даје за особите заслуге за књаза и отачаство у време рата. Орден који је имао искључиво војни карактер додељивао је кнез Милан на сопствену иницијативу или на предлог министра војног или главних команданата. Истим документом прописано је да се орден носи о врату на тробојној пантљици у виду оковратника или на прсима о троугаоној пантљици на левој страни. Прва класа ордена, око врата, из 1876, ношена је само до 19. јануара 1877. године. Додела одличја отпочела је у августу 1876. године, а генерал Михаил Черњајев, коман-

дант Моравске војске, први је одликован Таковским крстом о врату, Указом од 2. августа 1876. године. Истим указом командант Дринске војске Ранко Алимпић и командант Тимочке војске пуковник Милојко Лешјанин одликовани су Таковским крстом на прсима. Потпуковник Ђуро Хорватовић одликован је за заслуге у овом рату крстом на прсима, Указом од 16. септембра 1876. године. Таковски крстови подељени су и извесном броју нижих официра српске војске, руским добровољцима, лекарима и санитетском особљу, као и застава неких батаљона српске војске.

Допуне у Закону о одлицијама за време рата од 12. јула 1876. извршене су 19. јануара 1877. године, када је орден Таковског крста добио три степена. Први степен Великог крста носио се на тробојној ленти преко десног рамена и имао је звезду. Други степен (командира), са круном,

носио се на тробојној пантљици око врата, а трећи степен (витеза) на троугаоној пантљици на прсима. Положај лица и важност учињених дела одређивала је који ће се степен ком лицу дати.

После успешно завршеног другог српско-турског рата 1877–1878. године дошло је до реорганизације ордена Таковског крста, када је Законом од 15. фебруара 1878. потврђен као одличје које се даје „за учињена пожртвовања и заслуге стечене за независност и ослобођење“. Тим законом дат је детаљан опис и начин ношења свих пет степена овога ордена, колико је тада имао. Први степен – Велики крст (Grand-Croix), носио се на ленти српске тробојке преко рамена, а орденска звезда је била пречника 90 mm; Други степен – Велики официрски крст (Grand-officier), носио се око врата, а орденска звезда је била пречника 80 mm; Трећи степен – Командирски крст (Commandeur), носио се такође око врата, али није имао звезду; Четврти степен – Официрски крст (Officier), био је мањих димензија и носио се на прсима; Пети степен – Каваљерски крст (Chevalier), представљао је првобитни Таковски

Златна медаља за храброст
1876-1878

војних министара или виших војних команданата.

Орден за ратне заслуге носио се на црвеној пантљици, био је истих димензија као и орден за заслуге у миру. Новим законским одредбама од 23. јануара 1883. официрима одликованим Таковским крстом у ратовима 1876. и 1877–1878. године признато је право на ношење Таковског крста са мачевима и они су били замољени „да изволе доставити Канцеларији Краљевских ордена досадање своје Таковске крстове означених степена,

Добровољачка заставица 1876. године

крст из 1865. године, исте величине као орден IV степена, али без емајла и круне у надвишењу. Кнез Милан постао је поглавар овог ордена носио је орден Таковског крста са лентом. Законом је предвиђено да Таковски крст даје или сам кнез по сопственој жељи или на предлог

па ће им се по преправци послати с мачевима”.

„Определенијима о одлицијама за време рата од 12. јула 1876” кнез Милан Обреновић установио је Колајну за храброст, као награду онима који се буду храброшћу у рату одликовали. Сребрна медаља за храброст на аверсу има натпис у три реда: МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋ IV. КЊАЗ СРПСКИ, а на реверсу, у полувенцу од лорове и хрстове гране доле везане штитом српског грба девизу: ЗА ХРАБРОСТ 1876. Ношена је на траци српске црвено-плаво-беле тробојке. Медаље су се давале наредбом, а додељивао их је кнез Милан, врховни командант, непосредно или на предлог министра војног и надлежних команданата.

У другој години рата са Турском, 1877, Указом кнеза Милана Обреновића од 19. Јануара, установљена је Златна колајна за храброст, са ликом кнеза Милана Обреновића на аверсу и натписом: ЗА ХРАБРОСТ на реверсу. Сребрна колајна за храброст задржала је на аверсу исти натпис као колајна из 1876. године, а на реверсу испод девизе: ЗА ХРАБРОСТ, уместо 1876, стављене су нове ратне године – 1877–1878. Златну и сребрну медаљу додељивао је кнез Милан по сопственом нахођењу или на предлог команданата само за показану и осведочену храброст пред непријатељем. Корпусни команданти, по овлашћењу кнеза, врховног команданта, могли су сами да одликују војнике Сребрном медаљом за храброст, али са накнадним одобрењем врховног команданта.

Указом кнеза Милана од 15. фебруара 1878. године установљене су Златна и Сребрна медаља за ревносну службу, а додељиване су на предлог војног министра или команданта војске „за особиту и ревносну службу показану за време рата, у цели помагања радње војске која се бори или уопште у цели ослобођења и независности”. Обе класе медаље имају исто ликовно решење. На аверсу је приказан грб Кнежевине Србије окружен лоровим венцем и војним амблемима, мачевима, пушкама, заставама. Око свега је прстен у коме је натпис: МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋ IV КЊАЗ СРПСКИ. На реверсу је вијугава пантљика са девизом одликовања: ЗА РЕВНОСНУ СЛУЖБУ У РАТУ 1877–1878. Медаље су коване од позлаћене, односно посребрене бронзе и ношене су на левој страни груди о црвеној правоугаоној траци која се при врху завршава у облику троугла, широкој 40 mm.

Прва српска ратна споменица установљена је Законом о одлицијама за независност и ослобођење од 15. фебруара 1878. године и додељена „свима онима који су као борци или неборци учествовали у ратовима 1876. и 1877–1878”. На аверсу споменице за рат 1876–1878. је крунисани кнежев монограм М О IV, окружен венцем од ловора и хрста, који је обавијен траком на којој

Пошћуковник Илија Чолак Анђић
у парадној униформи

су исписана имена великих битака и ослобођених места: ШУМАТОВАЦ, НИШ, АК-ПАЛАНКА и ПИРОТ (на левој страни), ГРЕЛИЦА, ВРАЊА, СВ. НИКОЛА и АДЛИЈЕ (на десној страни). На реверсу је приказана персонификација Србије – жена у дугој хаљини која десном руком пружа лоров венац, док у левој, којом се ослања на штит са српским грбом, држи крст. Крај њене десне ноге су оборена турска застава, полумесец и топовска цев. У прстену по ободу је девиза одликовања: РАТ ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ И НЕЗАВИСНОСТ 1876–1878 ГОД и мала шестокрака звезда у врху. Споменица је рађена од позлађене бронзе, пречника 33 mm и ношена је на левој страни прса о четвороугаоној траци, која је за борце била црвена са плавим ивицама, а за неборце плава, исте ширине као борачка.

У институцији српских одликовања посебно место имају одличја које је основало Друштво српског Црвеног крста 1876. године. Прво друштвено одличје „Крст“ основало је Председништво главног одбора, као награду за услуге учињене Друштву и српским рањеницима у току рата 1876. године. Решењем од 7. априла 1877. године министар војни одобрио је раздавање „друштвеног крста“ заслужним личностима у Србији и у иностранству, а за изванредне услуге учињене друштву за време рата или мира. За орденски знак усвојен је облик црвеног емајлираног грчког крста, на чијем аверсу је сребрни српски кнежевски грб, а на реверсу година: 1876 (година установљења одликовања и оснивања Друштва). Крст се носио на левој страни прса о троугаоној црвеној траци са тамноплавим ивицама и белим пољем између (трака Таковског крста), ширине 36 mm. Одличје је додељивано у току и непосредно по завршетку рата са Турском 1877. године, тако да је у овом периоду њиме одликовано 200 поданика из Србије и 166 из иностранства.

Медаља за ревносну службу, за „помагање рањених и болних војника у рату 1876, 1877. и 1878“, установљена је Указом кнеза Милана Обреновића од 27. маја 1878. године. Познато и под именом „Медаља кнегиње Наталије“, ово прво српско дамско одликовање додељивано је женама које су се истакле у неговању рањених српских војника. На средини црвено емајлираног медаљона налази се латинични монограм N кнегиње Наталије (покровитељице свих женских друштава у Србији). Око медаљона је плава емајлирана трака, доле свезана у облику машини, на чијем чвору је емајлиран кнежевски грб. На осталом делу плаве траке исписана је девиза одликовања: ЗА ПОМАГАЊЕ РАЊЕНИХ И БОЛНИХ ВОЈНИКА У РАТУ 1876–77–78 Г. Око целог одличја обавијен је зелено емајлиран лоров венац, на чијем горњем делу је црвено емајлирана круна Кнежевине Србије. Медаља је имала златну и сребрну класу и носила се на левој страни, на рамену, о траци српске тробојке сложене у виду машини, чији се доњи крајеви завршавају златним ресама. На реверсу медаље је игла за копчање. ■

Официрски бал у Врању

У великој сали Дома Војске у Врању, 15. фебруара одржан је официрски бал на коме су официри и подофицири Четврте бригаде Копнене војске и њихове супруге и девојке показали да је оваква манифестација украс не само јединице Војске Србије, већ и Врања.

Поред припадника бригаде, предвођених командантом бригадним генералом Милосавом Симовићем, балу су присуствовали и градоначелник Врања Мирољуб Стојчић и други виђенији људи из Пчињског округа.

Официрски бал почео је наступом фолклорне групе гарнизона Врање, а потом су официри и подофицири са својим супругама и девојкама одиграли Краљево и Официрско коло, валцере и кола, уз врањске народне песме.

Припадници Четврте бригаде први пут су организовали официрски бал пре четири године у жељи да поднете на светле традиције официра врањског 1. пешадијског пука књаза Милоша Великог и њихове официрске балове.

Ове године официрски бал уклопио се у обележавања Дана Бригаде, Дана града и Дана државности, док је реновирана зграда Дома Војске потврдила епитет најлепше градске куће. ■

З. М.

„Дани српске кухиње“ у војним ресторанима

Поводом обележавања Дана државности, од 13. до 18. фебруара, у ресторанима Војне установе „Дедиње“ – у Дому војске, хотелу „Бристол“, ресторани „Кнежев лад“ и ресторани у Штротсмајеровој улици у Земуну, одржани су „Дани српске кухиње“.

Грађани и припадници система одбране искористили су богату понуду традиционалних српских специјалитета спремљених на „војнички начин“, уз поштовање традиционалних рецептура и стандарда, и уживали у српској трпези имузици тамбурашког оркестра.

– Манифестацију „Дани српске кухиње“ организујемо први пут ове године поводом Дана државности и намеравамо да постане традиционална. Госте су на улазу

дочекивали девојка и младић, обучени у српску ношњу, са послужењем – погача, со и кувана ракија – а на „српском столу“ били су специјалитети које су гости сами узимали и све то за 400 динара – истакао је директор Војне установе „Дедиње“ потпуковник Дејан Мрљеш.

Најпосећенији је био ресторан у Дому војске где је, према речима управника Чеда Кисића, често било све пуно, тако да су добро урадили они који су телефоном резервисали сто.

– Поред повољне цене ручка, и пића смо понудили по повољнијим ценама, од 100 динара за сокове, пиво и жестока домаћа пића, до 2.000 динара за флашу доброг вина – каже управник Кисић. – После ове манифестације ми гостима сваког дана нудимо ручак за 350 динара, а на менију је чорба, главно јело, салата, хлеб и колач.

– Гостима смо припремили и лепо аранжирани заиста разноврсна јела, од говеђе и свињске пршуте, разних сирева и кајмака, чварака, гибанице, пихтија, до јагњеће чорбе, сарме, куваног купуса, пасуља, свињског и јагњећег печења и торти и колача као посланица – набраја главни кувар у Дому војске, Боривоје Ристић.

Највећа посета била је на Дан заљубљених, када су бројни парови дошли да у војним ресторанима уживају у свом празнику и, као и други гости, нису се разочарали. ■

Р. М.

База „Добросин“

Неосвојива тврђава

База „Добросин“ прављена је попут утврђења и представља неосвојиву тврђаву. Начичкана је бункерима и стрељачким заклонима. Историја те базе налаже непрекидни опрез, па су ту концентрисане и најјаче снаге од свих база у саставу 4. бригаде Копнене војске.

52 ■

1. март 2012.

Готово да је немогуће доћи у Базу „Добросин“ а да вас не сачека командир те јединице поручник Саша Максимовић Макса. Уз речи добродошлице, изречене војнички, дубоким гласом, и уз чврст стисак руке, он одмах открива да сте стигли у Базу која се поноси дисциплином, уређеношћу и редом. То је прави војнички колектив, који се непрекидно обучава да буде најбољи, јер су му историјски догађаји и локација наметнули такву улогу.

Искуства прошлих дана

Поручник Максимовић је, како кажу његове колеге, постао и ТВ звезда јер је присутан у медијима приликом доласка сваке делегације. А њих је било много.

Зашто је ова база толико посећена? То питање се прво намеће, а одговара потпуковник Божидар Пејић, командант 41. пешадијског батаљона 4. бригаде КоВ, у чијем се саставу база налази. Он каже да је често посећују јер је врло близу административне линије и налази се на изузетно осетљивом делу према Косову и Метохији, на путном правцу Лучане – Добросин. Како су у близини села Кончуљ, Добросин и Велики Трновац, места позната по некадашњим организованим штабовима такозване ослободилачке војске Прешева, Бујановца, Медвеђе (ОВПМБ), увек постоји могућност да ту дође до заоштравања ситуације и инцидената.

Та база је у блиској прошлости била и мета напада. Памти се 27. април 2002, када је цистерна са водом налетела на противтенковску мину постављену у њеној близини. Тада су повређена два војника, а цистерна је уништена. Напад на ову базу извршен је 10. августа 2003. аутоматским бацачем граната, а 24.

септембра исте године пуцано је из заседе стрелачким оружјем на мајора Рахмана Бандића, данас потпуковника, а тадашњег заменика команданта батаљона. Све то указује да је ово најосетљивији део Копнене зоне безбедности.

Иако је данас безбедносна ситуација стабилна, и даље постоји могућност дестабилизације од појединаца и мањих екстремних група.

Величина спрам улоге

У Бази „Добросин“, саграђеној на 680 метара надморске висине, налази се мешовит војнички састав, ојачан средствима подршке. Ту су посаде тенкова М-84, послуге минобацача 82 милиметра, руковаоци аутоматских бацача граната, далекометне пушке „црне стреле“ и других оруђа и оружја. Када се дође у Базу и лаику је јасно да представља неосвојиву тврђаву и за веће снаге противника.

Како је реч о прекаљеним војницима, од којих је већина некада била у саставу граничних јединица, од њих

се очекује много. Озбиљни су, дисциплиновани, организовани, савесни, издржљиви, сналажљиви, упорни, жељни да увек нешто ново науче, утренирани до максимума, пуни самопоуздања, а са друге стране солидарни и сложни као породица. Многима је ова база и посао и дом. Посао који воле.

О детаљима дневног рада у Бази говори поручник Максимовић. И док као из рукава набраја активности од раних јутарњих до касних вечерњих сати – смотре, патроле, заседе, осматрања, обуку, састанке са старешинама, планирање и организовање рада – стиче се утисак да су те радње савладане до танчина, да су постале рутина од које се не одступа ни за милиметар. Посао у Бази никад се не завршава, само се људи смењују, како би се одморили и наставили рад уходаним ритмом. Стиче се утисак да су се сви саживели са одређеним степеном ризика, који је постао стална одредница њиховог живота и рада.

– Нагласак у обуци јесте на понављању делова тема које су везане за Копнену зону безбедности и за средства материјалне подршке. Сваког дана проверавамо да војници нису нешто заборавили, а ако јесу тај час обуке се понавља. Тежишно радимо са млађим војницима, а њихове старије колеге помажу нам у томе. Што су обученији, то су спремнији да заштите себе и своје колеге – истиче поручник Максимовић.

Стална будност прати и рад патрола за проверу неасвалтираних путних праваца од постављања минско-експлозивних средстава и запречавања путева.

– Због свега што нам се овде дешавало, инсистирамо на том задатку. Упозоравамо људе да пазе и гледају сваки камен који претходног дана није био ту, сваку грану које није било.

Да провере све што је сумњиво, сваку бару. Буквално све – наглашава командир Базе.

Максимовић прича да патроле које шаљу у видном делу дана контролишу само линију и дубину Копнене зоне безбедности. У случају наилаaska на разне видове прекршаја режима преласка, покушаја шверца, реагују у складу са регулисаним овлашћењима. Основно је да се увек примењује сразмерна сила оној којом се преступник брани. Никад више од тога. Ватрено оружје употребљава се само као крајња нужда, када се исцрпе сва претходна средства. Преступнике лиша-

вају слободе на лицу места, али их не приводе и не спроводе, већ то ради полиција.

Према речима командира Базе, број илегалних прелазака зависи од времена, годишњег доба. Некад за месец дана буде по три, а онда месецима ниједан.

Поручник Максимовић каже да дневне патроле нису толики проблем јер нико у подне не покушава да уради нешто криминално, али ноћне јесу. Иако су спремни за такве ситуације, захваљујући специјалној обуци коју имају за рад у КЗБ-у, иако им је то струка, сваки одлазак у патролу и заседе представља ново искуство. Командир Базе не крије да некад одреагује и емотивно и да је у појединим ситуацијама она људска страна јача од војничке.

– Када је последњи пут патрола налетела на илегалан прелазак, целу ноћ нисам спавао, док се нису вратили. То су моји људи, из моје чете. Већином из мог вода. С њима сам дуго и знам сваког. Кад знате да су четири војника и један подофицир у патроли јавили да су наишли на отпор приликом легитимисања, а конфигурација терена је таква да не можете у сваком тренутку да имате везу с њима, није вам свеједно све док не дођу у базу и не видите да су живи и здрави и Богу хвала неогребани. Много је лакше кад се врате назад.

САРАДЊА

Припадници базе одлично сарађују са мештанима села Добросин. Помажу им кад год имају неки проблем – да прочисте пут, пронађу одбеглу стоку, угасе пожар, а дешава се да председник месне заједнице тог села дође на капију и затражи помоћ.

Неколико пута су у организацији 4. бригаде КоВ ангажоване и медицинске екипе, које је водио капетан др Ивица Арсић. Прегледали су становништво и дали им потребне лекове. То је мали гест за јединицу, али за мештане Добросина немерљива услуга.

Снага војничког колектива

Детаље те последње акције испричао је разводник Бранислав Младеновић, стрелац 2. стрељачког одељења Базе, који је те вечери 8. фебруара 2011. био у заседи са својим колегама. Командир је био старији водник Милан Филипковић. Заседа је постављена поред села Кончуљ, на Биначкој Морави. Била је јако хладна ноћ. Температура се спустила на - 22 степена Целзијуса. Тло слеђено, клизаво, отежавало је не сметано извођење акције и помагало преступницима, али...

– Поставили смо заседу на одређеном месту. Чули смо да су два возила кренула ка нама. У њима су била четири шверцера. Испред сваког возила ишла је њихова извидница. По један човек прегледао је пут. Као да су знали да их очекујемо. У том чекању човеку свашта прође кроз главу, јер је ситуација деликатна, али се све одвијало према очекивањима. Они су улетели у постављену заседу. Зауоставили смо их по правилу, направили записник и предали полицији.

Поред Младеновића, у тој акцији био је и разводник Маријан Крстић, водич службеног пса. Тада Фиса. Каже да је због тог пса и дошао у Базу. Међутим, Фиса су морали да успавају јер је био јако стар, а сада другује са његовим наследником – Цезаром. Очекује да још један пас стигне у Базу. Прича да су пси савршени пратиоци јер извршавају сваку команду, а њихова способност посебно долази до изражаја током патрола и заседа.

– Пас нам даје самопоуздање. Он има изоштрена чула и обучен је да први да сигнал и упозори нас ако примети да се нешто догађа.

Када смо разводника Крстића питали шта би урадио да пуцају на пса, без размишљања је одговорио:

– Па узвратио бих. И он је састав-

ни део патроле. Као што би и он бранио мој живот, тако бих и ја његов.

Мање искуства у патролама има десетар Стојне Дионисијев, нишанџија на минобацачу 82 милиметра, али је он по нечему изузетан – један је од најискуснијих чланова војничког састава те јединице. Његови задаци везани су непосредно за обезбеђење Базе.

Његов млађи колега по оруђу, десетар Оливер Марковић, сем обуке има још једно задужење – он је најчешће први човек кога представници делегација које долазе виде на капији број један на уласку у Базу.

Командир јединице поручник Саша Максимовић

Обучени за разна мајсторства

Већ годинама у саставу Базе „Добросин“ је и тенковска јединица. Она је ангажована у одбрани базе и на угроженим правцима. Затекли смо заставника Дејана Веселинова, у улози командира тенка из састава 46. тенковског батаљона. И њихова обука је редовна, свакодневна и изводи се плански. Рад је организован по истом принципу као у касарни, а редовна гађања изводе на Пасуљанским ливадама и на Орешцу.

Најдужи пут до јединице, око 500 километара, сваке недеље преваљу де-

сетар Жељко Јелић, који живи у Прибоју на Лиму. Осим кад је три недеље на терену. Тако већ четири године он је задужен за одржавање термоенергетског постројења, за грејање. Каже да нема пуно посла јер све функционише добро – има довољно и дрва и угља – и није било већих кварова.

Јелић сматра да су се контејнери, који постоје од 2002, добро показали, посебно зими. Имају добру изолацију па се лако греју, а топлота се не губи. Лети је мало теже јер заштитне мреже које стављају штите од сунца, али не и од врућине.

Мајсторског талента има и десетар Дејан Стојменовић, стрелац у првом стрељачком одељењу Базе „Добросин“. Он поред редовних задатака – патрола, заседа, стража, обезбеђења возила – обавља све поправке на Бази, почев од поправке заклона, бункера, осматрачница, помоћних барака. То су објекти који после извесног времена морају да се поправе. У том послу помажу му колеге.

– У овој бази сам од 2002. и познајем сваки педаљ круга. Често урадим све поправке у контејнеру пре него што дођу прави мајстори. У неким ситуацијама је и непотребно да за неке ситнице зовемо стручна лица.

Када смо их питали ко је у Бази задужен за тренутке забаве и опуштања, рекли су кратко – телевизор.

Понекад за празнике, посебно новогодишње, до њих сврати неко са хармоником, да им мало улепша ноћ.

Дани, који један на другог личе, незамисливи су без мириса кухиње и пецива. Кажу да имају одличне куваре, посебно пекаре. Десетар Драган Пешовић мајстор је да спреми палачинке и разна слана и слатка пецива. Његовим специјалитетима сви су задовољни.

Посету овом месту завршавамо речима које још од доласка у Базу одзивају у ушима – Служимо Србији! На неким географским дужинама и неким људима те речи могу да звуче патетично, али не кад их изговоре припадници Базе „Добросин“. Они то заиста мисле. ■

Мира ШВЕДИЋ
Снимио Зоран СТОЈАДИНОВИЋ

Жене у чети за почести Команде за обуку

Испод шлема плетеница

Када неко посвети живот војном позиву, церемонија одавања последње почести симболичан је чин којим држава поручује да не заборавља оне који су за њу умрли или били спремни да то учине. Чети за почести Команде за обуку поверен је задатак испраћаја припадника Војске Србије и обележавања значајних датума из наше историје. Однедавно у почасном воду плотуне испаљују и девојке.

У време када су одлучивале да каријеру проведу у униформи војске, Мирјана, Марина, Селена, Сања и Слађана вероватно нису ни слутиле како ће изгледати њихов уобичајени радни дан, као ни то да рад у Чети за почести, у којој нема места за грешке, носи специфичне изазове. Оно што их повезује, с друге стране, јесте љубав према војном позиву и прилика да буду међу првим припадницама леп-

шег пола које ће бити на служби у Војсци Србије.

– По завршетку Војне академије, смера пешадије, сви су нам говорили да ћемо вероватно обављати дужности референата. Ја сам, ипак, некако осећала да ћу бити у јединици на месту командира вода, али нисам ни претпостављала да ће ми прва служба бити у Чети за почаст. Кад сам дошла, искрено, нисам баш тачно знала шта се овде ради – објашњава командир трећег вода Чете за почаст потпоручница Мирјана Лубашчик и истиче да је сваки рад с људима тежак, али да такав посао њу испуњава.

– Поносна сам када могу да помогнем и учиним лакшим радни дан за 30 људи који су ми поверени – истиче потпоручница Мирјана.

Према њеним речима, почасни вод за подофицирске и официрске чинове у Војсци Србије чини 20 војника, уз два војника „заставничара“ који су задужени за радње са државном заставом. За преминуле подофицире и официре ангажују се по два вода, док приликом сахране генерала учествује цела чета.

– Почасна јединица постројава се пред капелом непосредно пре формирања почасне поворке, после чега припадници вода стављају нож на оружје. У тренутку кад покојника износе из капеле и стављају на возило које треба да га одвезе до гробног места, музичари свирају „Посмртни марш“. Застава Србије којом је прекривен ковчег потврђује да се ради о

Потпоручница Мирјана Лубашчик

државној почаст. Потом се командује почасни поздрав, а лафет вози преминулог на гробно место – објашњава потпоручница Лубашчик.

– Не важи, ипак, иста процедура за све преминуле. Начин одавања почаста зависи од њиховог чина – наглашава потпоручница, додајући да сахране трају до пола сата, кремације нешто краће, а приликом спуштања ковчега у гроб командује се почасна паљба.

Врло често се дешава да у гарнизону Београд буде и по неколико почаста у току дана, наводи потпоручница Мирјана, па је највећи изазов организовати све припремне активности, али и побринути се да током одавања почаста или дочека ви-

соких функционера све протекне како треба.

За живот и част

57

Почасна паљба симболично указује на потребу да се димом окади душа покојника, а звучно објави почаст. Три зрна имају верско и цивилно-војно значење. У религијском, хришћанском смислу, њима се исказује захвалност Оцу, Сину и Светом духу. У световном смислу плотуни су признање – животу, смрти и части преминулог.

У почасном строју, раме уз раме с колегама, онедавно су и девојке професионални војници, на дужности стрелца. С обзиром на то да је реч о изузетно одговорном послу, од њих се тражи да буду дисциплиноване и да стројеве радње изводе скоро савршено, као и да достојно представљају Војску Србије.

Радни дан стрелца у другом одељењу првог вода Чете за почаст разводник Марина Благојевић започиње смотром. Следи одлазак на почаст, а затим чишћење наоружања. Да је запослена у банци, будући да је инжењер банкарства, њена свакодневица би изгледала другачије.

– Оно што ме је привукло војном позиву јесте динамика посла, и то је предност у односу на поједина статична занимања. Сваки дан нам је различит, а посао узбудљив – каже разводница Марина. Према њеним речима, желела је да покаже како и девојка може подједнако добро да се снађе у типично мушкој улози војника.

Уз њу је у строју и разводник Селена Петровски, која прича да је и пре доласка у Чету за почаст, на обуци у Сомбору, имала прилику да упозна многе девојке са којима данас сарађује.

– Када причамо о послу у Војсци Србије, људи из околине различито реагују, с обзиром на то да сам биолог по занимању. Али они који ме добро познају, знају да сам одувек хтела да будем војник – искрена је разводница Марина. Она наглашава да јој

није било тешко да свакодневно буде у униформи.

Значајно појачање

Најмлађа међу женама стрелцима у Чети за почаст је разводник Соња Арацки, која има 21 годину, а „иза себе“ већ искуство у војној полицији. Звуке класичне музике и инструменте из средње музичке школе подједнако успешно је заменила пушком и праском почасних плотуна.

– Војни позив ме је привлачио још од детињства, а налазим на велико одушевљење људи тиме што сам на крају, као жена, то и успела да остварим – истиче разводница Соња, додајући да је војнички позив професионално испуњава, а уз то јој пружа и материјалну сигурност. Циљ јој је да настави да се усавршава и напредује у Војсци Србије.

Разводница Слађана Живановић из Лајковца каже да је дочек мушких колега био коректан. На посао стрелца у Војсци гледа као на било које

ПОНОСАН НА МАМУ

Вод војне полиције Команде за обуку у својим редовима има и разводницу Тамару Моровић, која је војни позив прижељкивала још од детињства. Завршила је Факултет безбедности и специјалистичке студије у тој области, јер је у време када је бирала факултет то било најближе њеним жељама.

– Посао војног полицајца је специфичан и динамичан, без обзира да ли је реч о обезбеђивању, патроли или спровођењу. Да би се напредовало у послу, неопходно је редовно теоријско и практично усавршавање, али и тимски рад и међусобно поверење – истиче разводница Тамара. Посао јој није напоран, како каже, успева да усклади све професионалне обавезе са улогом мајке четворогодишњем Луки, који је поносан на маму војног полицајца.

Разводница Тамара Моровић

друго занимање, које има своје предности и мане, и сматра да јој то у будућности неће сметати у стварању породице.

– У тренутку када пушка треба да опали, нема других мисли сем да све

буде урађено према командама – прича разводница Слађана. Она додаје да колегинице једна другу бодре и да се заједничким снагама труде да што боље репрезентују нашу војску.

Иако признаје да је био помало скептичан када је реч о доласку девојка професионалних војника, командир Чете за почаст капетан Вујица Стевановић сада за њих има само речи хвале. Како истиче, када је реч о обуци, показало се да се жене у том периоду знатно више залажу, а да касније показују боље резултате и у теоретском делу посла од својих колега. Наглашава да су све активности које се односе на чин давања почаста детаљно испланиране, те су концентрација и ментална стабилност императив у том послу.

– Да би све протекло без грешке, вежбе у касарнама трају сатима, због чега војници у нашој чети морају пажљиво руковати оружјем, бити издржљиви на сунцу, киши, снегу, прецизни приликом паљбе и, надасве, ментално јаки – описује Стевановић редослед потеза почасног вода приликом указивања почаста.

О речима капетана Стевановића да су се девојке показале као колегинице на које се може ослонити, сведочи и податак да је током претходне године одато 453 војне почаста, од којих 23 церемонија приликом обележавања значајних датума из наше историје.

Чета за почаст некада је била у саставу Почасног батаљона, а децембра 2008. формирана је у оквиру Команде за обуку. Осим што је намењена за одавање почаста професионалним војним лицима, војницима, подофицирима, официрима, генералима и адмиралима, задужена је и за полагање венаца различитих делегација, као и за свечане дочеке министра одбране и начелника Генералштаба Војске Србије. ■

Биљана МИЉИЋ
Снимила Стефана САВИЋ

Потпоручница Гордана Сарић,
прва жена инжињерац

Пут из „Тврђаве“

Она командује јединицом која гради
путеве и мостове, али хоће да учи и
напредује. И да упозна Нови Сад.

Обиласком просторија и круга и јутарњом смотром старешина и војника започиње радни дан и свакодневне командирске обавезе у новосадској касарни „Тврђава“ потпоручница Гордана Сарић. Она је прва и, за сада, једина жена инжињеријски официр у јединицама Војске Србије.

У Војсци је, каже, јер су је привукли бесплатно школовање, сталан и сигуран посао, али и рад са људима, и широм отворена врата за усавршавање и напредовање.

– Уписала сам пешадијски смер, међутим, како сам упознавала војне науке и стасавала на свом новом путу, све ме више привлачио род инжињерије, некако је био креативнији, па сам се, после друге године студија, определила за њега – каже једина дама у првој генерацији инжењерских кадета.

То што јој је прво радно место далеко од родног Ариља, јесте драг професионалног официрског позива, а ту је и изазов осамостаљења. Нови Сад, пак, као нови дом, младог човека увек обогати, ненаметљиво му откривајући своје знаменитости и дајући му прилику за стицање нових познанстава и искустава.

Посао, наравно, с друге стране, тражи своје. Гордана је са Академије понела потребна теоретска и делом практична знања неопходна за рад у јединици.

– Командовање над тридесетак старешина и војника, одговорност за велики број скупочених инжињеријских машина – дозера, копача, грејдера, вучних возова, камиона у саставу путног вода, захтева стално лично усавршавање. Изузетно коректан пријем од колега пуно ми је помогао да се брзо прилагодим околностима и да започнем нови живот официра Војске Србије – каже потпоручница.

Као командир вода потпоручница је и најодговорнији старешина за извођење редовне обуке у познавању, руковању и одржавању инжињеријских машина и мотор-

них возила, али и за њихову укупну војничку и борбену, обученост.

– То је за мене велики изазов, али и одговорност. Јединица којом командујем инжињеријски уређује територије, гради и поправља путеве, савладава природне и вештачке препреке, гради чак и мање мостове. Ово су све озбиљни и захтевни задаци, на које морамо одговорити стручно и успешно. Потпоручница Гордана Сарић управо ради тога жели да пуну пажњу посвети личном усавршавању. У првом реду ту мисли на мастер студије и курсеве још неколико страних језика, пре свих – француског.

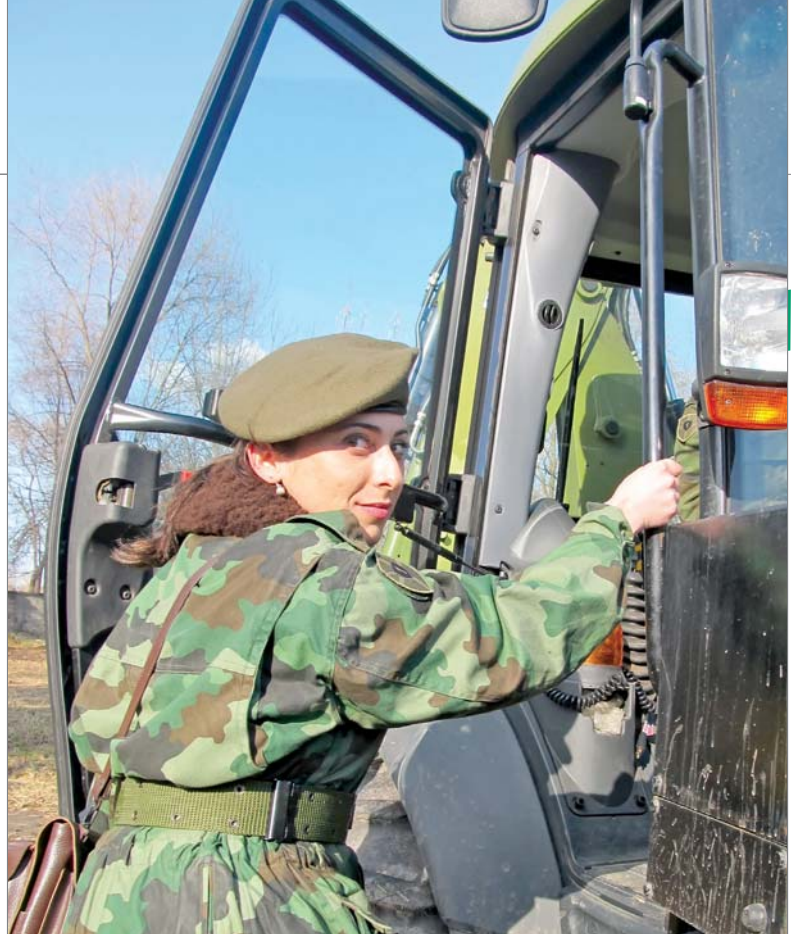
Откривајући нам личне афинитете потпоручница истиче да се током школовања на Војној академији, успешно бавила стрељаштвом.

– Учествовала сам на неколико војних првенстава и освајала медаље у гађању из пиштоља за жене. Прошле године смо, као екипа Академије, били на Првим светским кадетским играма у Турској где смо екипно освојили друго место, док сам појединачно изборила учешће у финалу. Жеља ми је да се прикључим некој од новосадских стрељачких дружина како бих још више напредовала у овом спорту.

Она је млада, упорна и амбициозна. Зна шта хоће. Спремна је и да научи оно што не зна, али и личним примером покаже како треба, на пример савладавати пешадијске препреке.

Потпоручница Гордана Сарић неће још дуго бити једина жена, инжињеријски официр у јединицама Војске Србије, али ће, осим што ће остати записана као прва дама у овом роду, извесно је, својим адутима изборити себи место међу оним старешинама којима ово „први“ припада по природи ствари. Као средње име. ■

Будимир М. ПОПАДИЋ

Концерт „Наша деца“

Будућност Србије

Уз пратњу Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички“, на сада већ традиционалном концерту наступила су деца чији су родитељи запослени или пензионисани припадници Министарства одбране и Војске Србије. Посебну подршку младим талентима песмом су пружили Мерима Његомир и Жељко Самарџић, као и сестре Марија и Марина Гобовић.

У бројној публици у Дому војске у Београду, на концерту су били министар одбране Драган Шутановац и начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Љубиша Диковић, припадници Министарства одбране и Војске Србије, као и многобројне личности из јавног и културног живота.

Музички програм водио је глумац Предраг Васић, дечак Станоје из филма „Монтевидео“, а вече је отворио обраћајући се публици пригодном репликом са почетка тог филма.

„Истина, људи се разликују али само по обући. Многи људи за то знају али онда забораве, кад порасту. Као што забораве и да воле да се радују и да сањају. Живот је када имаш сан и када верујеш у њега. А када постану стварност победио си време“.

Част да отвори трећи концерт „Наша деца“ припала је деветогодишњем Виктору Радојевићу, који је на виолини извео I став Ридинговог концерта за виолину и оркестар. Након Виктора представила се Београђанка Емилија Матић, која има 12 година и на клавиру је одсвирала Шопенов валцер у цис-молу, док је дванаестогодишња Краљевчанка Марија Чоловић на виолини извела Данклове варијације за виолину и оркестар.

Најмлађи учесник овогодишњег концерта била је Анђелија Момчиловић из Београда која има шест година, а већ одлично пева у хору Врапчићи, што је и показала композицијом „Ти и ја“ уз пратњу Симфонијског оркестра. Одмах за њом, Ана Дороски из Београда, која има 20 година, побрала је аплаузе окупљених композицијом „Cant take eyes of you“ уз пратњу Естрадног оркестра.

Двадесет четворогодишња Милена Рокнић, најстарији учесница овог музичког сусрета, представила се композицијом „Пут путује“ групе Магазин, такође уз пратњу Естрадног оркестра.

Ове године у својству специјалних гостију, близнакиње Марија и Марина Гобовић извеле су публици добро познату нумеру Неде Украден „Зора је“. Једанаестогодишња Мина Јовановић наступила је са „Кошавом“, песмом Јелене Томашевић, уз пратњу Симфонијског оркестра.

Плесни део вечери обележио је млади играчки пар Александар Петљански и Кристина Рикић из Новог Сада, који имају 11 година и овога пута су плесали танго.

Београђанка Санела Адили има 20 година и одушевила је публику интерпретацијом „Loui“ групе Vaya con dios, уз пратњу Естрадног оркестра. Наставак концерта протекао је у ритму староградских, изворних и народних песама, а отворила га је још једна специјална гошћа – Мерима Његомир песмом „Ноћас нису сијале“. Затим је наступила Тамара Лацковић, деветнаестогодишњакиња из Београда, извођењем изворне песме „Море дођоше ми моји вели гости“. „Све док је плавог ока твога“ отпевала је осамнаестогодишња Ања Шукунда из Београда уз пратњу Симфонијског оркестра.

Једанаестогодишња Милана Продановић је „Уснила дубок санак са Косова равна“, а пратио ју је Естрадни оркестар. Анђела Тасић, иако има тек 11 година, већ је добро

ОДБРАНА ИДЕНТИТЕТА

Обраћајући се окупљенима у Дому војске, министар одбране Драган Шутановац истакао је да је идеја за овакав концерт настала пре три година у намери да траје и из године у годину добија на традицији, а уз то има све више публике и квалитетних извођача.

– Оно што је посебно важно и што ми је веома драго што су сви они, укључујући и Жељка Самарџића, у ствари, „наша деца“, односно деца људи из система одбране, који, иако имају мала примања, издвајају новац за своју децу да би могла да се образују у области културе. Данас одбрана Србије није само копнена зона безбедности, данас је одбрана Србије зона нашег идентитета, наше културе, наших вредности а ово је будућност Србије – поручио је министар Шутановац.

позната публици, а овог пута отпевала је изворну песму „Лечам жела“ у пратњи Симфонијског оркестра.

Сви су се у публици подсетили Коштане слушајући Катарине Лазић, шеснаестогодишњакињу из Београда и песму „Зајди, зајди“, уз пратњу Естрадног оркестра.

Ужичанин Стефан Јелић, има 18 година, а да већ плени музикалношћу и виртуозношћу на хармоници доказао је сплетом народних кола уз пратњу Естрадног оркестра. „Шта ће ми живот без тебе драги“ отпевала је шеснаестогодишња Маријана Челар из Беочина, а пратио ју је Симфонијски оркестар.

Богдан Марковић, који има 14 година, за крај је засигурно загрејао све у публици својим извођењем „Меракли“ чочка на кларинету.

Симфонијским оркестром Министарства одбране „Станислав Бинички“ дириговали су Павле Медаковић и Војкан Борисављевић. ■

Биљана МИЉИЋ

Сања АНЂЕЛКОВИЋ

Снимили Јово МАМУЛА и Душка СТЕФАНОВИЋ

ДОМОВИНА СЕ БРАНИ И КУЛТУРОМ

Мерима Његомир:

– Трећи пут учесћујем на овом концерту и заиста је дивно што је министар Шутановац покренуо ову идеју. Он је лепо рекао да се домовина брани и музиком и културом.

Жељко Самарџић:

– Прелепо је слушати ову децу и похваљујем њихову родитеље што издвајају новац како би си њихова деца бавила уметношћу.

Обећавам да ћу и убудуће бити редован гости.

Војне пушке ВЕЛИКОГ КАЛИБРА

У оквиру обележавања Дана државности Републике Србије, у Војном музеју у Београду отворена је изложба „Војне пушке великог калибра“ аутора Вука Обрадовића, кустоса тог музеја. Изложбу је отворио начелник Генералштаба генерал-потпуковник Љубиша Диковић, а међу присутнима били су чланови колегијума министра одбране и начелника Генералштаба, команданти јединица, страни војни изасланици, начелници и директори установа Министарства одбране и Војске Србије као и директори установа културе и колектива са Калемегдана.

Генерал Диковић, у својству изасланика Владе Републике Србије, отварајући изложбу подсетио је да је модерна српска држава настала борбом у два устанка, а да се бранила у бројним ратовима.

– У најтежим тренуцима у нашој историји није било друге могућности за опстанак него да се у руке узме пушка. Зато и не чуди што је пушка за наш народ постала симбол борбе и слободе – рекао је Диковић, истичући да је у збиркама Војног музеја сачувано оружје из протеклих ратова и да је територија Србије често била место оружаних сукоба.

– Надам се да ће велики број грађана посетити ову изложбу и да ће уживати у њој, а да ће Војни музеј бити храм у коме ћемо ширити своја знања – нагласио је генерал Диковић.

Начелник Војног музеја потпуковник Драган Милковић навео је да је ова установа укључена у обележавање Дана државности са тематским изложбама у којима је представљен богат и вредан музејски материјал. Он је додао да музеј гостује са још две изложбе: „Одликовања Кнежевине и Краљевине Србије“ у галерији Синагога Народног музеја у Нишу и „Српске војне заставе из балканских и Првог светског рата“ у Народног музеју у Чачку.

У сталној поставци Војног музеја увек су највећу пажњу привлачиле пушке великог калибра. На овој изложби посетиоци могу видети бедемске пушке из ере црног барута, противтенковске пушке из Другог светског рата и савремене снајперске пушке. Циљ изложбе „Војне пушке великог калибра“, отворене до 11. марта, је да прикаже развој такве врсте наоружања од шеснаестог века па све до данас. ■

Сања АНЂЕЛКОВИЋ
Снимила Стефана САВИЋ

„Одликовања Кнежевине и Краљевине Србије“ на изложби у Нишу

У нишкој Синагоги отворена је изложба „Одликовања Кнежевине и Краљевине Србије“, коју су поводом Дана државности Републике Србије приредили Војни музеј и Народни музеј у Нишу, под покровитељством Владе Републике Србије. Изложбу је отворио министар културе и информационог друштва Предраг Марковић, а отварању су присуствовали и градоначелник Ниша Милош Симоновић, амбасадор Анголе Токо Диакенга Серао, представници Војске Србије, културних институција и грађани.

Отварајући изложбу министар Марковић је истакао да обележавањем Дана државности и важних датума из наше историје чувамо свој идентитет и самопоштовање.

На изложби је представљено више од стотину ордења, медаља, споменица, повеља и диплома из колекције Војног музеја, која приказују развој српских одликовања од средине 19. века до краја Првог светског рата. Ауторка изложбе је виши кустос Војног музеја Душанка Маричић.

Изложба је употпуњена портретима Народног музеја у Нишу и Галерије Матице српске, литографијама са представама значајних историјских догађаја и цртежима са скицама ордења и одликовања.

Посетиоци су највеће занимање показали за првоустановљену „Медаљу за приврженост“ којом је кнез

Милош Обреновић, након повратка на српски престо 1878. године, одликовао своје присталице, као и признања којима је краљ Петар наградио заслужне учеснике ослободилачких ратова. ■

З. МИЛАДИНОВИЋ

„Српске заставе из балканских и Првог светског рата“ на изложби у Чачку

П оводом националног празника Дана државности Србије, у Народном музеју у Чачку, под покровитељством Владе Србије, отворена је репрезентативна изложба Војног музеја из Београда „Српске заставе из балканских и Првог светског рата“.

Изложбу, којој су присуствовали представници Министарства за рад и социјалну политику, Министарства одбране и Генералштаба Војске Србије, удружења бораца, Моравичког округа и општине Чачак, отворио је изасланик Владе Србије државни секретар Игор Јовичић, који је истакао да поставка представља једну у низу манифестација које се под покровитељством Владе Србије и Министарства за рад и социјалну политику, одржавају у Крагујевцу, Нишу, Београду, Врању и Чачку.

– Војне заставе су одувек представљале симбол припадности држави и војсци и војничку част. Постојање, изглед и коришћење данашњих војних застава, поред осталих војних обележја Војске Србије у склопу нових стандарда визуелног идентитета, уређени су уз уважавање вишевековних српских војничких традиција из претходних периода, који одражавају упорност, храброст и веру српских војника у своју државу. Репрезентативна поставка Војног музеја пружа јединствену прилику да се упознамо са српским војним заставама као највишим симболима државе тог времена. У освит балканских ратова 1911. године у Краљевини Србији су војне заставе замењене новим, израђена је 51 пуковска застава коју су српским пуковима уручили Краљ Петар Први и министар војни ђенерал Степа Степановић. „Застава је свето знамење војничке части и дужности“, казао је тада Степа Степановић. Уз те заставе српска војска је извојевала слободу у два балканска и Првом светском рату, а данас их могу видети и њима се поклонити и грађани Чачка – рекао је државни секретар Игор Јовичић. ■

Д. ГЛИШИЋ

Ризница ДУХОВНОСТИ

Успешном синтезом писане и дигиталне културе, Народна библиотека Србије поставила је темеље успешног рада, са истим циљем као приликом оснивања – да чува и развија знање, културу и науку као предуслове укупног друштвеног развоја

Народна библиотека Србије је матична библиотека и центар библиотечко-информационог система Републике Србије. Један од њених основних задатака је прикупљање и чување штампане грађе са територије целе земље, као и прикупљање дела објављених у иностранству која припадају или се баве нашом културом. Фонд Народне библиотеке Србије представља културно добро које се трајно чува и садржи око пет милиона примерака разног би-

блиотечког материјала, са просечним годишњим приливом од око 20.000 наслова.

Информациони ресурси Библиотеке сада садрже и милион и по јединица дигитализоване грађе, 35.000 научних иностраних електронских часописа, 20.000 електронских књига, док Електронски каталог Библиотеке садржи око два и по милиона записа.

Укупне електронске ресурсе Библиотеке дневно користи око 20.000 виртуелних корисника, док читаонице дневно користи 700 до 1.000 корисника.

Тежак пут

Више пута је у прегледима историје Народне библиотеке Србије поменуто да је пут Библиотеке од њеног оснивања до данас одражавао и пратио историју саме државе. Настала у време обнове нововековне српске државности у првој половини 19. века, била је деценијама у неприкладном смештају, без довољно новчаних средстава, угрожавају сиромаштвом, грубо уништавана у светским ратовима, да би се потом убрзано развијала у историјски повољнијим околностима, као што је време обнове после Другог светског рата.

Као и приликом оснивања Библиотеке, било је то време формирања нове државе и потребе за брзом модернизацијом друштва. Вредни поклони бројних појединаца и институција сведоче о подршци коју је Народна библиотека Србије тада уживала. Поменути период непрекинутог развоја након 1945. био је уједно најдужи период просперитета, крунисан изградњом наменске и функционалне зграде Библиотеке 1972. године.

Оснивање

Народна библиотека Србије основана је 28. фебруара 1832. године вољом кнеза Милоша Обреновића и залагањем уског круга његових сарадника и учених људи, као прва установа културе у још увек не сасвим ослобођеној Србији. Основана је у време када су са радом започеле прва књижара Глигорија Возаревића и прва државна штампарија, у данашњој Улици краља Петра, у близини Саборне цр-

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЈА ЗА ИЗДАВАЧЕ

У Народној библиотеци Србије налази се и Национална агенција за издаваче, у којој издавачи из Србије пре објављивања публикација добијају CIP – Каталогизацију у публикацији, док издавачи из Војводине CIP добијају у Библиотеци Матице српске. Добијањем CIP-а све публикације се аутоматски региструју у Узајамном електронском каталогу Србије.

Поред тога, издавачима се у Народној библиотеци Србије додељују међународни стандардни бројеви за различите врсте публикација: ISBN – Међународни стандардни број за књиге, ISSN – Међународни стандардни број за серијске публикације, ISMN – Међународни стандардни број за штампане музикалије, ISAN – Међународни стандардни број за аудио-визуелну грађу (углавном за филмове на DVD-у), DOI – Дигитални идентификатор објеката (претежно за чланке у домаћој научној периодици).

кве. У књижари Возаревића Библиотека је била смештена само годину дана, да би потом била премештена у зграду Државне штампарије, која се налазила преко пута.

Књижара Глигорија Возаревића била је место где су се окупљали образовани људи тог времена и где је рођена идеја о оснивању Библиотеке. Прве књиге биле су поклон књижара Возаревића и учених људи из разних крајева Србије и Аустрије, који су даривали књиге из својих библиотека, а кнез Милош је наредио да тек основана штампарија од сваке одштампане књиге одваја примерак за Библиотеку.

Без формалног писаног акта о оснивању и озваничењу назива и пребивалишта, Библиотека се ипак одржала у наредним годинама захваљујући друштвеној свести о потреби њеног постојања. Од депозита поклоњених књига, преко библиотеке у саставу Књажевске типографије и касније Попечитељства просвештенија, обједињавањем библиотека више јавних и државних надлештава и откупљивањем значајних приватних библиотека, временом је израсла у праву националну библиотеку.

Рушења и обнове

У Првом светском рату, који је дочекала у Капетан-Мишином здању, Библиотека је тешко страдала. Бомбардовањем је уништен део њеног књижног фонда, инвентари и каталози, а преостали фонд је пресељен на више места у Београду. Најдрагоценији делови фонда (рукописи, старе штампане књиге, новине и часописи) евакуисани су у Ниш и Косовску Митровицу, где су пали у руке бугарских окупатора, који су их пренели у Софију. Упорним залагањем после рата овај део је углавном враћен у Београд.

Библиотека је први пут добила своју зграду 1920. године, у бившој „Картонажи Милана Вапе“ на Косанчићевом венцу. Отворена је за кориснике 1925. године. Од 1928. у Библиотеци се израђује текућа годишња библиографија Југославије, а 1938. усвојен је каталожки листић међународног формата.

У првом налету немачких бомбардера, 6. априла 1941, Библиотека је погођена запаљивим бомбама и изгорела је до темеља. Уништен је књижни фонд од 500.000 свезака, збирка од 1.424 ћирилских рукописа и повеља од 12. до 17. века, картографска и графичка збирка од 1.500 бројева, збирке од 4.000 наслова часописа и 1.800 наслова новина, значајна и недовољно проучена збирка турских докумената о Србији, инкунабуле и старе штампане књиге и целокупна преписка значајних личности из културе и политичке историје Србије и Југославије. Нестали су сви инвентари и каталози.

Акција за обнављање спаљеног фонда започета је још у току рата, а оно мало неоштећених књига и књига које су биле на читању и у магацину у Космајској улици пренето је и смештено у зграду Државне штампарије. Многи знани и незнани, појединци и установе даривали су велики број значајних и ретких књига и других публикација. Крај рата Библиотека је дочекала са више од 5.000 књига и другог библиотечног материјала.

После ослобођења Београда 1944. године, у новом друштвеном уређењу социјалистичке државе, почео је период интензивне

СЕРВИС КОБСОН

Сервис КоБСОН (Конзорцијум библиотека за обједињену набавку) основан је 2001. године при Центру за научне информације Народне библиотеке Србије. КоБСОН обезбеђује приступ научној литератури, која се углавном издаје само у електронском формату. Електронски формат научне литературе омогућава брже, лакше и јефтиније дистрибуирање и знатно ефикаснију комуникацију научне заједнице у читавом свету. Пројекат тренутно обезбеђује приступ до 35.000 иностраних научних часописа и више од 20.000 књига. Десет година после појављивања прве веб странице, КоБСОН бележи преко 4.000 јединствених, односно 8.000 виртуелних корисника дневно. Приступ сервису КоБСОН од куће имају сви чланови домаће академске заједнице, односно запослени у институцијама чији је оснивач држава. Такође, у реновираним читаоницама које су рачунарски опремљене, сада је омогућен приступ и свим члановима Народне библиотеке Србије.

реконституције уништеног фонда и убрзаног развоја Библиотеке. Развитак културе препознат је као један од услова општег развоја новог социјалистичког друштва. Априла 1946. Библиотека је добила зграду бившег хотела „Српска круна“ на крају Кнез Михаилове улице, а Министарство просвете НРС донело је одлуку да се све реткости рејонских библиотека уступе Народној библиотеци. Додељене су јој Дворска библиотека (20.709 књига), Библиотека Сената, део Библиотеке Народне скупштине и Библиотека Друштва Светог Саве. Откупљене су многе приватне библиотеке. Од посебног су значаја били поклони разних установа, организација и приватних лица, међу којима и значајни легати Тихомира Ђорђевића (18.301 књига и друге грађе) и Милана Ракића (3.611 књига).

Народна библиотека Србије почела је са редовним радом 20. априла 1947, када је корисницима отворила своја врата. Формирају се и уређују каталози: ауторски 1947. и предметни 1948. године. Библиотека преузима усмеравање развоја читаве библиотечке мреже у Србији и старање о усавршавању библиотечких стручњака. Године 1953. основан је Библиотечки центар, касније Одељење за унапређење библиотечке делатности. Библиографско одељење формирано је 1960. године, са основним циљем израде српске ретроспективне библиографије, као и Археографско одељење, са задатком да описује и региструје јужнословенске ћирилице рукописе и изврши реконституцију рукописног фонда. Створена је и Конзерваторска лабораторија за заштиту библиотечког материјала и научно-експериментална испитивања књиге и папира.

Поводом 150-годишњице Првог српског устанка, 1954. године, Извршно веће Србије донело је одлуку да се у спомен тог историјског догађаја подигне нова зграда Народне библиотеке Србије. Камен темељац за нову зграду, коју је пројектовао проф. арх. Иво Куртовић, постављен је

на Дан ослобођења Београда, 20. октобра 1965. године.

Упоредо са радовима на довршењу зграде сређивани су фондови, извршена ревизија и обављени други послови за експериментални рад који је започео 27. новембра 1972. године. Нова, прва наменска зграда Библиотеке, којом је дефинитивно решен егзистенцијални проблем ове најстарије установе културе Србије, свечано је отворена 6. априла 1973. и тај дан је проглашен за Дан Библиотеке.

Модернизација

Електронски каталог Народне библиотеке Србије формиран је 1989. године. Будући да је обухватао сву новоприбављену грађу, 1991. дошло је до обуставе израде лисних каталога.

Локалну рачунарску мрежу библиотека је добила 1996. године, када је омогућен и приступ интернету и израђена прва веб презентација. Пројекат Виртуелне библиотеке Србије (ВБС) започет је 2003. године, са циљем изградње јединственог библиотечко-информационог система у Србији, тј. изградње и одржавања централног електронског каталога који узајамно повезује све библиотеке у Србији. Корисници могу да претраже каталог путем интернета и добију информацију о траженој публикацији, без обзира у којој се библиотеци налази. До сада је у систем умрежено 125 библиотека из земље, међу којима су оне Народна библиотека Србије, Библиотека Матице српске и Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, а Узајамни каталог Србије садржи око 2,5 милиона библиографских записа.

Народна библиотека Србије започела је дигитализацију грађе 2004. године, са циљем заштите и презентације највреднијих књига и рукописа наше националне баштине. До сада је доступно око стотину збирки, са више од милион и по дигиталних докумената. Дигитализована је највреднија грађа, која уједно припада јавном добру, па може путем интернета бити доступна и најширој јавности. Збирке дневно посети више стотина корисника из земље и иностранства.

Реконструкција корисничког дела зграде са циљем модернизације библиотеке која ће моћи да прими већи број корисника, омогући боље услове за рад и подизање нивоа услуга у складу са праксом 21. века, започела је октобра 2007. године. Читав пројекат ове опсежне реконструкције завршен је у мају 2011, према пројектном решењу архитектке Зорана Радојичића, који је изабран на конкурс. Радове је финансирала Влада Републике Србије средствима укупне вредности 4,3 милиона евра.

Народна библиотека Србије постала је пуноправни партнер Европске библиотеке и Светске дигиталне библиотеке. Дигиталне колекције Мирослављево јеванђеље и часопис Зенит ушле су у корпус светског културног блага. ■

Дејан РИСТИЋ

Аутор је вршилац дужности управника Народне библиотеке Србије

Војна установа „Тара“
први пут самостално на Сајму туризма

УГОСТИТЕЉСКО ЗРЕЛО ДОБА

Прошлогодишње 125 милиона вредне инвестиције у реконструкцију смештајних капацитета и софистицирани маркетинг за кризно време наговештавају нову виталност колектива који ће у јулу обележити 35 година постојања

тету услуга у хотелима „Оморика“, „Бели бор“ и „Јавор“ на Тари и у хотелу „Бреза“ у Врњачкој Бањи.

– Претходних година били смо део колективне презентације Војне туристичке агенције, с осталим војним установама, а сада смо одлучили да на један професионалнији начин, који одговара пре свега маркетиншким захтевима овог времена, потпуно и ефектно промовишемо своју понуду, коју унапређујемо из године у годину – каже потпуковник Мијатовић и додаје да је приметно колико више људи застане кад пролази поред штанда, с атрактивним фотографијама хотела, спортских и рекреативних терена и околине у зеленилу.

На дан отварања Сајма туризма домаћин на штанду био је и бригадни генерал Срђан Новаковић, начелник Управе за општу логику Сектора за материјалне ресурсе Министарства одбране Републике Србије, који је, не скривајући задовољство сајамском презентацијом „Таре“, потврдио да сви, почев од помоћника министра за материјалне ресурсе Министарства одбране Илије Пилиповића, њега лично и сарадника, подржавају све активности чији је циљ побољшање услуге и начина продаје.

– Свесни смо да гост може да дође код нас једном и више ниједном, али ми желимо, и на томе радимо, да када дође једном дође и други пут, и трећи, али и да препоручи квалитет услуге, добар смештај и све садржаје пријатељима, родбини и сарадницима.

Снимила Стефана САВИЋ

На управо завршеном Сајму туризма у Београду, Војна установа „Тара“, у јубиларној 35. години постојања, први пут се представила самостално и тиме најавила нову, офанзивнију мар-

кетиншку стратегију за долазеће време.

Према речима директора потпуковника Јована Мијатовића, циљ је, на софистициран начин, ући у сваку кућу, у школу, у предузеће и презентовати понуду која се заснива на квали-

ПРИДРУЖЕНИ ЧЛАНОВИ KLIMS-a?

Посебну сајамску понуду Војна установа „Тара“ припремила је за војне делегације које долазе да обиђу наше објекте, чланове KLIMS-a, у овом тренутку тринаесточлане европске организације војних угоститељских установа. – Може се очекивати да, после септембарске презентације наших капацитета у Варни, добијемо статус придруженог члана, чиме бисмо постали део ланца размене, који обезбеђује да припадници војске Шпаније, Португалије, Италије, Француске долазе код нас, а наши проводе одмор у партнерским објектима у Европи – каже директор „Таре“ потпуковник Јован Мијатовић и потврђује да будући партнери, што се тиче квалитета смештаја и хране, нису испред нас, а када је реч о рекреативним садржајима којима располажемо смо испред њих, што су и сами навели.

Генерал Новаковић каже да су за установу најскупљи они капацитети који су празни током године, и да због тога подржава стимулативне цене и приступачне начине плаћања.

А цене су, упркос колебању евра, загарантоване до краја године, потврђује директор Војне установе „Тара“ потпуковник Мијатовић.

– Циљ је да заинтересујемо госта, зато му максимално излазимо у сусрет, између осталог и плаћањем на рате, како би тих седам или десет дана боравка били што мање оптерећење за буџет. Ове године изашли смо и с новим програмима.

Према његовим речима, „Тара“ нуди и школу лековитог биља, седмодневне аранжмане „Рекреацијом до здравља“, после којих можете отићи кући са три до пет килограма мање. Веома је занимљив и програм за дијабетичаре у Врњачкој Бањи.

– Ове варијанте сада могу и да се комбинују, па гост који борави у „Брези“ може да оде на Тару три-четири дана, практично без одјаве у хотелу, а да све плати на једном месту – каже директор Војне установе „Тара“.

Да је време кризе и да људи све мање путују, потврђују и подаци које износи.

Гости, каже, сада краће бораве у објектима и, после некада уобичајених десет дана боравка, који су спали на седам, током прошле године просечан посетилац боравио је у хотелима – четири дана.

– Упркос томе може се пословати. Ми смо то доказали последње две године, које су биле доста тешке и у којима се јасно осетио пад куповне моћи, а тада се прво ускраћује, или скраћује, годишњи одмор. Било је нужније него икада да будемо креативни да бисмо били одрживи – каже потпуковник Мијатовић, а као пример наводи да су у понуди постали важни спортски кампови јер су родитељи спремни да ускрате себи, али да детету обезбеде одмор и рекреацију.

– Ту је и спортски туризам, за који смо завидно опремљени, разна синдикална организовања и рекреативни одмори које смо до детаља

ИЗЛАГАЧИ ИЗ 46 ЗЕМАЉА

На 34. Међународном сајму туризма, од 23. до 26. фебруара у Београду, понуде је презентовало 1.002 излагача из 46 земаља. На манифестацији која окупља највеће српске туристичке организације, агенције, туроператере и остале туристичке посленике, први пут су учествовали Немачка, Чешка и Израел, а земља партнер била је Турска. Србија је од туризма лане приховала око милијарду долара, а остварено је нешто мање од седам милиона ноћења, изјавио је на отварању министар економије Небојша Ђирић.

прилагодили конкретним потребама гостију и сваке фирме, посебно желећи да доведемо људе који никада нису били код нас – наводи он.

Говорећи о плановима развоја, потпуковник Јован Мијатовић најављује наставак реновирања у објектима Војне установе „Тара“.

– Наставићемо реконструкцију соба и купатила, како би смештај био још квалитетнији, уз уважавање примедби и сугестија које имамо од гостију. Наши објекти су ипак 35 година стари. Ту је 511 категорисаних соба, с 991 лежајем. Треба то средити, одржавати, а из сопствених прихода то није ни тако лако, ни брзо.

Начелник надлежне управе генерал Новаковић потврђује да је „Тара“ током кризне 2011. године у реконструкцију инвестирала 125 милиона динара из сопствених средстава.

– Уложили смо новац у сређивање соба, замену намештаја и санитариија. Примера ради, у претходне две године у хотелу „Бреза“ замењене су тенде у свим собама и цвеће у свим базама у околини хотела, наткривена је тераса, собе су окречене, а у 75 соба замењен је намештај, а све собе сада су опремљене телевизијским апаратима.

Да се улагање исплати, каже генерал Новаковић, потврђује податак да је, после генералног сређивања, у које је уложено 675.000 динара, вила „Сомборка“ за два и по месеца пословања, донела добит од милион и по динара.

– Нас као установу карактерише стабилност. Од 25 хотела, колико има у Врњачкој Бањи, једино је наша „Бреза“ била отворена свих 365 дана у години. Није то за потцењивање, поготово ако се зна да су месечни фиксни трошкови установе 25 милиона динара, а да у структури гостију тек 27 одсто чине припадници Војске Србије.

Генерал Новаковић жели да се ова статистика промени тако што ће степен развоја система омогућити, као у Бугарској, да припадници Војске у својим објектима плаћају само трећину економске цене боравка. ■

Владимир ВЈЕШТИЋ

Најумнија српска глава

Поред интензивног рада на сакупљању и издавању десет књига српских народних песама, Вук се ангажовао и на сакупљању других врста народних умотворина. Објавио је две књиге народних приповедака, бележио народне пословице, израдио први српски речник и граматику, реформисао правопис...

Потиштен због слома устанка, Вук је, после доласка у Беч, написао чланак о паду Србије у облику „новогодишње честитке Црном Ђорђу“. Тај чланак, као и сви други на словенским језицима, дошао је на цензуру Јернеју Копитару.

Како су у јеку биле припреме за Бечки конгрес (1814. године), полиција није одобрила чланак за штампање. Тај текст привукао је Копитареву пажњу на избеглог Србина, „од природе најбољу српску главу коју сам дотад упознао“, како је у једном извештају написао. Учени Словенац пожелело је да упозна Вука. И састали су се, крајем децембра 1813, у Вуковом стану. Тај сусрет ће бити од историјског значаја за јужнословенску културу. „И тако познавши се са мном, наговори ме мало помало не само да пишем народне пјесме, него и ријечи и граматике“ – писаће Вук.

Копитар је Вука упутио у посао, усмерио га на прикупљање народних умотворина, на обраду граматике, речника говорног језика и усклађивање азбуке са његовим потребама. Такође је задивљујуће несебично блажио његове материјалне тегобе новчаним позајмицама. Вук, изванредни познавалац српског језика и свога народа, маестрално је спровео у дело идеје свога учитеља и пријатеља. Иако су га његови противници критиковали као слепо Копитарово оруђе, он је, заправо, врло вешто користио предности свог пријатељства с познатим писцем како би остварио сопствену мисију.

Песмарица најпре

Крајем 18. века Србијом су и даље господарили Турци. У крајевима под турском влашћу српска култура одржавала се двојачко – у манастирима, у којима су се чувале верске и историјске књиге, записи и документи, и по селима, где се вековима усмена народна књижевност преносила с колена на колена. Кад је издао прву збирку народних песама Вук није био свестан њихове истинске вредности. Међутим, те песме једног углавном неписменог народа, донеће највише славе и њему и том народу. „У нашијем је народнијем пјесмама за нас најдрагоцјенија чистота и сладост нашега језика: кад би књижевници то познавали, онда они не би кварили и грдили највећу драгоцјеност свога народа, свој народни језик, него би се трудили научити га из народнијех пјесам.“

„Песмарицу пре свега! Таквих песама ниједан народ нема нити је имао“ – говорио је Копитар Вуку. И Вук га је послушао. Већ средином 1814. појавила се Мала простонародна славеносрпска пјеснарица, која је бројала око стотину лирских и шест епских песама. Први пут се

језик простог народа појавио у штампи. Наредне године издао је другу збирку народних песама – Народна српска пјеснарица, с око стотину лирских и седамнаест епских песама, а забележио их је по Срему, у Шишатовцу, Земуну, Панчеву, Сремској Митровици и Новом Саду. У њој су се нашле песме које су испевали Тешан Подруговић и Филип Вишњић.

За романтичарску Европу српске народне песме представљале су право откровење. „Од Хомерових спегова наовамо нема у целој Европи ниједне појаве која би нас тако јасно могла обавестити о суштини епа, као српске народне песме“ – писао је Грим. А Енгелс јавља свом пријатељу Марксу: „Живо радим српски језик, песме које је сакупио Вук Стефановић Караџић. Лакше га схватам него иједан други словенски језик“.

Србе су више прославили њихове песме него њихово славно оружје. Међу преводиоцима српске народне поезије могу се наћи и имена као што су Гете, браћа Грим, Мицкијевич, Пушкин, Нодије и многи други.

Боравак у Немачкој

Убрзо је Вук припремио и ново издање народних песама, које величају дела српских јунака од кнеза Лазара до Карађорђа. Међутим, није добио одобрење да их штампа у Бечу. Сматрали су да би такве песме међу Србима изазвале мржњу против Турака и жељу за „напоакон независношћу“. Стога је Вук са свежњем рукописа отишао у Лајпциг и тамо издао три књиге народних песама. За време боравка у Немачкој похађао је часове анатомије и хирургије, али након извесног времена је одустао, „јер је то један гад и смрад“, како јавља Копитару.

Међутим, управо

захваљујући тим студијама, Вук је дао велики допринос и српској антропологији са етнографијом. Уз етнографске записе, оставио је записе и о физичким особинама тела. У књижевни језик унео је богату народну терминологију о деловима тела, од темена до стопала. Треба напоменути да се тим терминима служимо и дан-данас, како у науци, тако и у свакодневном говору. Девет месеци редовно је слушао и предавања на филозофском факултету. Јенски универзитет му је 12. септембра 1823. доделио звање почасног доктора.

Вук је тада упознао и неколицину угледних Немаца. Посетио је Гетеа. „Видите да нисте ви данас први пут у мојој соби“ – рекао му је славни песник, показујући на свежањ рецензија о српским народним песмама.

Вук је објавио и две књиге народних приповедака. Оне не само да заокружују народно искуство и лепоту израза већ крију и тајанствену нит која их повезује са наслеђем других

Вук и Гејше, аутор Босилјка Кичевац

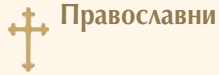

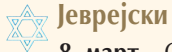
ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

1–15. март

Православни

- 1. март** – Свети великомученик Теодор Тирон
3. март – Свети Тодор Комоговински – Теодорова субота
8. март – Прво и друго обретање главе Светог Јована Крститеља

Јеврејски

8. март – Com Ester (Естерин пост)

СВЕТИ ВЕЛИКОМУЧЕНИК ТЕОДОР ТИРОН

Тирон значи војник, регрут. Свети Теодор Тирон је имао несрећу да у време приступања мармариторском пуку, у граду Амасији, отпочне свирепи прогон хришћана под озлоглашеним царевима Максимијаном и Максимином. Младић који је тек постао војник није крио огорчење због страха напетих хришћанима.

По цену да буде жестоко кажњен, оштро се противио бруталним поступцима царевих јуришника, па је доспео пред суд на коме је кажњен тамницом. У пустој тамници јавио му се сам Христос и храбрио речима: „Не бој се Теодоре, ја сам са тобом, не узимај више земаљске хране и пића, јер ћеш бити у другом животу, вечном и непролазном са мном на небесима“.

Тада се у тамници храброг војника појавило мноштво анђела који су сјајем осветлили таму и док су престрашени стражари посматрали чудесан приказ, Свети Теодор изведен је напоље и мучен, а онда осуђен на смрт. Све то је стоички подносио, чак и час када су га бацили у огањ. Своју душу предао је Господу 306. године. Великомученик Теодор остао је појам војничке части, правдољубивости, оданости вери и истрајној борби за хришћанство. Његове мошти налазе се у фрушкогорском манастиру Ново Хопово.

УСКРШЊИ ПОСТ

У току је Велики ускршњи пост, који траје од 27. фебруара до 15. априла. Током тих 48 дана православни верници се уздржавају од мрсне хране, односно намирница животињског порекла.

Пост води порекло од Исуса Христа, који је и сам постио, говорио о посту и рекао да ће и његови ученици постити.

Циљ поста јесте очишћење тела, јачање воље, уздизање душе од тела, а изнад свега то је поштовање Бога и прослављање његових светих. Прави пост има две стране, телесну и духовну, он подразумева и уздржавање од мрсне хране и од рђавих мисли, жеља и дела. То је време за умножавање молитава, доброчинстава и других еванђелских врлина. ■

1. март 1945.

Формирана Четврта армија ЈА. У њен састав ушле су дивизије 7, 8, 9 и 11. корпуса. Поред дивизија, имала је артиљеријску, тенковску, инжињеријску и допунску бригаду, моторизовани артиљеријски дивизион и пук за везу. У завршним операцијама Четврта армија је извела личко-приморску операцију и до 20. априла 1945. избила пред Ријеку, одакле је продужила на Трст, који је ослобођен 1. маја.

1. март 1945.

Морнарица Народноослободилачке војске Југославије реорганизована је у Југословенску морнарицу. Укинута су поморски обалски сектори и формиране су поморске команде за северни, средњи и јужни Јадран. Крајем рата Морнарица је имала 11 ратних бродова и реморкера, 8 наоружаних бродова, 66 патролних чамаца, 24 пароброда, 159 моторних једрењака и мањих помоћних бродова и око 14.000 људи.

2. март 1844.

На основу акта који је потписао кнез Александар, формирана је Централна болница војске Кнежевине Србије. Тај датум је 24. августа 1994. одређен за Дан Војномедицинске академије.

3. март 1918.

У Брест-Литовску (сада Брест, Белорусија) склопљен сепаратни мир између совјетске Русије и Централних сила. Након што је Немачка 18. фебруара обновила рат против Русије, немачке снаге продрле су дубоко у руску територију и приморале совјетску владу да закључи мир под неповољним условима. Руси су морали да напусте Пољску, Летонију, Литванију и Естонију, а Турској да уступе Карс, Ардахан и Батуми. Украјина и Финска постале су засебне државе.

6. март 1913.

У Првом балканском рату грчка војска, после тромесечне опсаде, освојила је Јањину, главни град Епира. Турска посада од 30.000 војника била је приморана на предају. Град је био под турском влашћу од 1431. године.

12. март 1938.

Под изговором спречавања грађанског рата, немачка војска је ушла у Аустрију. Извршено је припајање (аншлус) Аустрије Трећем рајху, у чијем саставу је остала до 1945. године.

12. март 1940.

Потписан уговор о миру, којим је завршен финско-совјетски рат. Непосредни повод за рат било је одбијање финске владе да удовољи совјетским захтевима за корекцију граница. Рат је почео 30. новембра 1939, када је 28 совјетских дивизија, уз подршку Балтичке флоте, кренуло у напад. Финске снаге зауставиле су напад на Карелијској превлаци. Жестоке борбе почеле су 1. фебруара и у наредних месец дана пробијена је Манерхајмова линија на Карелијској превлаци. Финска влада била је принуђена да прихвати услове примирја и да Совјетском Савезу уступи 40.000 километара територије.

14. март 1908.

У Београду је рођен Константин Коча Поповић, генерал, књижевник, публициста, политичар и државник. Апсолвирао је филозофију у Паризу, 1932. године. Постао је члан Комунистичке партије Југославије 1933. године. Бавио се новинарством и револуционарним радом, због чега је више пута хапшен. Од 1937. учествовао је у Шпанском грађанском рату. У Другом светском рату учествовао је најпре као резервни потпоручник Војске Краљевине Југославије, па командант Космајског партизанског одреда, Прве пролетерске бригаде, Прве пролетерске дивизије, Првог пролетерског корпуса, Главног штаба НОВ и ПО Србије. Из рата је изашао као командант Друге армије. Од 1947. до 1953. био је начелник Генералштаба. Од 27. јануара 1953. до 25. априла 1966. био је министар спољних послова, а затим и потпредседник Републике. Умро је у Београду, 20. октобра 1992. године. ■

Приредио мр Миљан МИЛКИЋ

Старији водник Дејан Вукојевић, стрелац

„Сенка“ у руци шампиона

Таленат је
спознао пре
неколико година,
док је радио у
Катедри
ватрене обуке
Пешијског
школског
центра, током
бројних приказа
и показних
вежби

цев и обара мете, наизглед лако, као на филму. Та вештина, оверена успесима у спортској арени, била је пресудна да млади старешина Војске Србије понесе ласкаво признање које традиционално додељује Медија центар „Одбрана“.

Пут стрелца

Старији водник Дејан Вукојевић, четни старешина логистичке чете Центра за обуку Копнене војске, прешао је пут од стрелца ентузијасте до шампиона Србије у практичном пуцању (IPSC – International Practical Shooting Confederation) и шампиона Војске Србије у гађању војничким пиштољем.

Подофицирски посао, изазован и одговоран, није му остављао пуно

времена да се посвети личним задовољствима. Ипак, стицајем околности, његов несумњиво урођени таленат за гађање из пиштоља нашао је плодно тло на послу којим се бавио. Почео је с тренинзима који 2009. године доносе прве озбиљније резултате – прво на војном такмичењу, када постаје првак Команде за обуку у дисциплини „војнички пиштољ“, али и у практичном стрељаштву.

– Исте године сам, као члан клуба за практично стрељаштво „Гром“ из Пожаревца, постао један од 20 најуспешнијих стрелца у IPSC шампионату Србије, а већ следеће године, у овој конкуренцији био други – каже Вукојевић.

Ипак, тек протекла година за стрелца била је најуспешнија – постао је државни првак у практичном пуцању, освојио злато на првенству Војске Србије и запажен резултат на 16. светском првенству у својој дисциплини, у октобру на Родосу. На том престижном такмичењу, у конкуренцији око 1.400 најбољих стрелца данашњице, из 65 земаља, Вукојевић је заузео 63. место, а наша репрезентација екипно – десето. Његов резултат је утолико значајнији ако се има у виду да су међу сто првопласираних стрелца биле минималне бодовне разлике, и да је врло мало требало за значајно бољи пласман.

– За мене је то било ватрено крштење на великим такмичењима. У нашем тиму су, уз мене, била и тројицом репрезентативаца с искуством на међународној сцени па се од мене и није очекивало да направим неки значајнији резултат. Међутим, успео сам да будем други у ти-

Брзина и вештина – речи су које најкраће описују како старији водник Дејан Вукојевић „барата“ својим пиштољем, деветомилиметарском SP01 Shadow „збројевком“.

Већина посматрача пријатно се изненади муњевитим рефлексом стрелца који за неколико секунди вади оружје из футроле, уводи метак у

му, што ме је веома охрабрило – каже Дејан Вукојевић.

Најуспешнији спортиста Војске Србије уједно је и најбољи спортиста Пожаревца, па му је у Скупштини града 20. јануара, у присуству челника локалне самоуправе и прослављених српских спортиста Александра Шоштара и Данета Корице, уручено признање.

Успеси као изазов

Заступник команданта Центра за обуку Копнене војске пуковник Душко Шљиванчанин потврђује да је поносан због успеха припадника његове јединице.

– Старији водник Вукојевић је врло добар старешина који показује да се, уз одговоран и ни мало лак посао, могу постићи и врхунски спортски резултати. Посебно ме радује што је Дејан проглашен за спортисту Војске Србије. То је изузетна част – истиче пуковник Шљиванчанин и додаје да се, поред своје редовне дужности, старији водник Вукојевић повремено укључује и у реализацију обуке.

– Његове вештине и способности користимо како бисмо подigli ниво обучености у гађању из пиштоља свих припадника нашег Центра. То је, осим редовне дужности четног старешине, још једна обавеза за нашег шампиона, што му не представља препреку да и те задатке обавља на високом нивоу – наглашава заступник команданта.

Старији водник Вукојевић на успехе из 2011. године гледа само

ПРАКТИЧНО СТРЕЉАШТВО

Практично стрељаштво је дисциплина у којој се симулира гађање ватреним оружјем у практичним ситуацијама. У зависности од нивоа такмичења, способности организатора, маште и осталог, стрелци се суочавају с одређеним бројем тактичких ситуација („стејцева“), где им је задатак да за што краће време погоде што већи број мета.

Такмичар, у зависности од пропозиција одређеног „стејца“, почиње гађање на судијски знак из различитих ставова и положаја тела, са стабилне или љуљајуће платформе, мокрих или сувих руку, одређеном руком и слично, пуни пиштољ и гађа мете које најчешће нису статичне, а већина их се периодично појављује, иза одређених заклона. Стрелац притом мора бити усредсређен на кретање, правилно заузимање ставова за гађање и „хард кавер“ и „ноу шут“ мете за чије се погађање додељују негативни поени.

Тај спорт веома је популаран у САД и Западној Европи, а често је део редовне обуке специјалних јединица војски и полиција широм света.

У IPSC такмичењима постоји неколико категорија или дивизија разврстаних по класама пиштоља – „продукција“, „стандард“ и „опен“. Такмичари се разврставају и по узрасту, односно старосној доби. Старији водник Дејан Вукојевић такмичи се у категорији „продукција“ која је најбројнија и у којој је конкуренција најоштрија.

као на – добар почетак његове каријере спортског стрелца.

– Мој дар за стрелца спознао сам пре неколико година, док сам радио у Катедри ватрене обуке Пешадијског школског центра, овде у Пожаревцу. Током бројних приказа и показних вежби за кадете Војне академије, слушаоце Школе резервних официра и остале, показало се да ми гађање, нарочито из пиштоља, иде од руке. И на такмичењима сваке наредне године напредовао сам полако, али сигурно. Управо зато не намеравам да 2011. остане сезона мог највећег успеха. Има још простора за усавршавање ове ве-

штине и још много титула које треба освојити – каже Вукојевић и потврђује да доброг стрелца, у највећој мери чине хиљаде испалених метака и године вежбе.

– Да бисте, нарочито у практичном пуцању, били шампион, потребно је да десетине сати проведете понављајући неку, наизглед једноставну радњу, на пример вађење пиштоља из футроле. Милиметарска прецизност сваког покрета утиче на брзину, а самим тим и на резултат гађања – објашњава најбољи спортиста Војске Србије у прошлој години.

Старији водник Дејан Вукојевић зна да професионалце, најбоље такмичаре света у практичном стрељаштву, прате спонзори и публицитет, као и да свакодневно тренирају, док је он принуђен да врло често штеди муницију и набавља опрему и наоружање из свог џепа. После јавних похвала његовој вештини и изречених амбиција тог врхунског стрелца, прилика је да се сви који треба потруде да спортистима у Војсци Србије обезбеде још боље услове за врхунске резултате. Ти млади људи то и заслужују. Међу њима је данас Дејан Вукојевић – број један! ■

Александар ПЕТРОВИЋ

ВОЈНОМЕДИЦИНСКА АКАДЕМИЈА

расписује

К О Н К У Р С

За избор и реизбор лица у наставничка,
научна и сарадничка звања Војномедицинске академије у Београду

а) И з б о р – на формацији ВМА

- Два наставника за предмет ИНТЕРНА МЕДИЦИНА у звање ванредног професора
- Једног наставника за предмет ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГИЈА у звање ванредног професора
- Једног наставника за предмет НЕУРОЛОГИЈА у звање ванредног професора
- Једног наставника за предмет ХИГИЈЕНА у звање ванредног професора
- Једног наставника за предмет ЕПИДЕМИОЛОГИЈА у звање ванредног професора
- Једног наставника за предмет ФИЗИОЛОГИЈА у звање ванредног професора
- Једног наставника за предмет ПАРОДОНТОЛОГИЈА СА ОРАЛНОМ МЕДИЦИНОМ у звање ванредног професора
- Једног наставника за предмет ИНТЕРНА МЕДИЦИНА у звање доцента
- Једног наставника за предмет РАДИОЛОГИЈА у звање доцента
- Једног наставника за предмет МЕДИЦИНСКА БИОХЕМИЈА у звање доцента
- Једног наставника за предмет МЕДИЦИНСКА ХЕМИЈА у звање доцента
- Једног сарадника за предмет у звање асистента ПЛАСТИЧНА И РЕКОНСТРУКТИВНА ХИРУРГИЈА
- Једног сарадника за предмет ИНТЕРНА МЕДИЦИНА у звање асистента

б) И з б о р у научна звања – на формацији ВМА

- Једног вишег научног сарадника за област МОЛЕКУЛАРНА МЕДИЦИНА

в) Р е и з б о р у научна звања – на формацији ВМА

- Једног научног сарадника за област МОЛЕКУЛАРНА МЕДИЦИНА

г) Р е и з б о р – на формацији ВМА

- Једног сарадника за предмет ОФТАЛМОЛОГИЈА у звање асистента
- Једног сарадника за предмет ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГИЈА у звање асистента
- Два сарадника за предмет СТОМАТОЛОШКА ПРОТЕТИКА у звање асистента

УСЛОВИ КОНКУРСА

На конкурс се могу јавити професионални припадници Војске Србије на служби у Војномедицинској академији која испуњавају ове услове:

Општи услови

- да су завршили одговарајући факултет и здравствену специјализацију за предмет за који конкуришу, да испуњавају услове прописане Законом о војним школама и војним научноистраживачким установама и ближе услове дефинисане Одлуком Наставно-научног већа Војномедицинске академије број 8/491 од 27. 12. 2007. године за избор или реизбор у одговарајуће наставно, научно или сарадничко звање;
- да су у последња два периода оцењивања оцењена службеном оценом најмање „врло добар“;
- да се против њих не води кривични поступак или поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности односно који нису осуђивани за таква дела казном затвора дужије од шест месеци;

Предност при избору имају кандидати који имају више објавље-

них научних и стручних радова из области предмета за који конкуришу.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Молбе се подносе Војномедицинској академији Београд, Црнобравска број 17 (преко деловодства).

Уз молбу се прилаже:

- оверена фотокопија дипломе о завршеном факултету;
- оверена фотокопија дипломе о стеченом називу специјалисте за предмет за који се бира
- оверена фотокопија дипломе магистра и/или доктора наука;
- копија службене оцене за два последња периода оцењивања;
- списак објављених стручних и научних радова са радовима у прилогу;
- попуњен образац о испуњености услова за избор/реизбор у звање (потписан од стране шефа матичне Катедре);
- потврда да није осуђиван;
- оцену Катедре о способности за наставни рад по прилогу Одлуци Наставно-научног већа ВМА број 8/491 од 22. 1. 2008. године.

Фотокопије докумената се оверавају код персоналног органа јединице – установе у којој је кандидат на служби.

Непотпуне и неблаговремено достављене молбе неће се разматрати.

Конкурс је отворен 15 дана од дана објављивања у магазину „Одбрана“.

Све информације могу се добити у Секретаријату Наставно-научног већа ВМА на телефон 2661-122, локал 26-384. ■

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ

расписује

ИНТЕРНИ КОНКУРС

за попуну радног места цивилног лица у Централном дому Војске Србије Војне установе „Дедиње“ Дирекције за услуге стандарда, Управе за општу логистику Сектора за материјалне ресурсе Министарства одбране Републике Србије пријемом лица из састава Министарства одбране и Војске Србије у радни однос на неодређено време

1. један (1) шеф кухиње – рачунопологач, ВКВ.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да је кандидат држављанин Републике Србије;
- да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да није осуђиван за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци;
- да је здравствено способан за дужности у Министарству одбране и Војсци Србије у својству професионалног припадника Војске;
- да се налази на служби у Министарству одбране и Војсци Србије и
- да нема негативних службених оцена.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- V степен стручне спреме – кувар и
- радно искуство у струци најмање 5 (пет) година.

Уз пријаву на конкурс, која треба да садржи основне личне податке, адресу и контакт телефон, кандидати достављају и:

- CV или кратку биографију,
- оверену фотокопију дипломе о стеченом образовању (оверену у суду или општини),
- фотокопију радне књижице, фотокопију личне карте,
- уверење о држављанству не старије од 6 (шест) месеци,
- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од 6 месеци),
- уверење надлежног Министарства унутрашњих послова да кандидат није осуђиван на казну затвора од најмање шест месеци – не старије од шест месеци,
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кри-

вични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности – не старије од шест месеци,

- доказ о претходном радном искуству – оверена копија радне књижице или потврда установе-јединице о радном искуству наведеном у посебним условима конкурса и
- потврду претпостављеног старешине да лице нема негативних оцена.

На конкурс могу учествовати сви професионални припадници Војске Србије и државни службеници и намештеници запослени у Министарству одбране Републике Србије, који имају одговарајућу школску спрему и потребно радно искуство.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос, доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

Пре пријема у радни однос, за кандидате који мењају статус, а испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову сагласност, биће извршена безбедносна провера.

Сви докази о испуњености услова за пријем достављају се као оригинали или оверене фотокопије. Уверења која се прилажу уз молбу, ако нису трајног карактера, не могу бити старија од 6 (шест) месеци.

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса за пријем на радно место на које су конкурисали.

Са свим кандидатима, међу којима се спроводи изборни поступак, конкурсна комисија ће обавити разговор и извршиће њихово рангирање према одобреним критеријумима. Позив за разговор и остала обавештења упућују

се кандидату на адресу која је наведена у пријави за конкурс.

Одлуку о пријему донеће надлежни старешина и са садржајем исте биће упознати сви кандидати који учествују у изборном поступку.

НАЧИН ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе молбу са наведеном документацијом по конкурсним јединицама – установама у којима се налазе на служби.

Команде јединица – установа примљене молбе уз оверен Картон основних и проширених личних података кандидата, службеном поштом достављају на адресу:

**Војна установа „Дедиње“ Београд
Делиградска 40а, Београд
са назнаком „За интерни конкурс“**

У пријави на конкурс обавезно се наводи име и презиме кандидата, име једног родитеља, ЈБМГ, адреса пребивалишта, адреса на којој се кандидату достављају обавештења, број телефона, радно место на које се кандидат пријављује, досадашње радно и стручно искуство, подаци о посебним вештинама и знањима.

Рок за подношење пријава за пријем у службу је 15 (петнаест) дана од дана објављивања.

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин, неће се узимати у разматрање и биће одбачене закључком против кога се може изјавити жалба.

Додатне информације могу се добити на број телефона 011/3616-145, Борко Петковић.

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ

расписује

ИНТЕРНИ КОНКУРС

за попуну радних места војних службеника у Рачуноводственом центру Сектора за буџет и финансије Министарства одбране Републике Србије пријемом лица из састава Министарства одбране и Војске Србије у радни однос на неодређено време

место рада Београд

1. један (1) контролор – аналитичар МФП, ВСС,
2. један (1) контролор за систем плата и накнада, ВШС и
3. један (1) референт-оператер, ССС.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да је кандидат држављанин Републике Србије;
- да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да није осуђиван за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци;
- да има одговарајућу стручну спрему за радно место за које конкурише;
- да је здравствено способан за рад у Министарству одбране и Војсци Србије;
- да му раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За радно место под редним бројем 1:

- завршен економски факултет.
- За радно место под редним бројем 2:
- завршена виша стручна спрема економске струке.
- За радно место под редним бројем 3:
- завршена средња школа економске струке.

Уз пријаву на конкурс, која треба да садржи основне личне податке, адресу и контакт телефон, кандидати достављају и:

- CV или кратку биографију,
- оверену фотокопију дипломе о стеченом образовању (оверену у суду или општини),
- фотокопију радне књижице,

- фотокопију личне карте,
- уверење о држављанству не старије од 6 (шест) месеци,
- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од 6 месеци),
- уверење надлежног Министарства унутрашњих послова да кандидат није осуђиван на казну затвора од најмање шест месеци – не старије од шест месеци,
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности – не старије од шест месеци,
- потврду претпостављеног старешине да лице нема негативних оцена.

На конкурс могу учествовати сви професионални припадници Војске Србије и државни службеници и намештеници запослени у Министарству одбране Републике Србије, који испуњавају опште и посебне услове конкурса.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос, доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

Пре пријема у радни однос, за кандидате који мењају статус, а испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову сагласност, биће извршена безбедносна провера.

Сви докази о испуњености услова за пријем достављају се као оригинали или оверене фотокопије. Уверења која се прилажу уз молбу, ако нису трајног карактера, не могу бити старија од 6 (шест) месеци.

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса за пријем на радно место на које су конкурисали.

Са свим кандидатима, међу којима се спроводи изборни поступак, конкурсна комисија ће обавити разговор и извршиће њихово рангирање према одобреним критеријумима. Позив за разговор и остала обавештења упућују се кандидату на адресу која је наведена у пријави за конкурс.

Одлуку о пријему донеће надлежни старешина и са садржајем исте биће упознати сви кандидати који учествују у изборном поступку.

НАЧИН ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе молбу са наведеном документацијом по конкурсним јединицама – установама у којима се налазе на служби.

Команде јединица – установа примљене молбе уз оверен Картон основних и проширених личних података кандидата, службеном поштом достављају на адресу:

Сектор за буџет и финансије

Бирчанинова 5, Београд

са назнаком „За интерни конкурс“

У пријави на конкурс обавезно се наводи име и презиме кандидата, име једног родитеља, ЈБМГ, адреса пребивалишта, адреса на којој се кандидату достављају обавештења, број телефона, радно место на које се кандидат пријављује, досадашње радно и стручно искуство, подаци о посебним вештинама и знањима.

Рок за подношење пријава за пријем у службу је 8 (осам) дана од дана објављивања у магазину „Одбрана“.

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин, неће се узимати у разматрање и биће одбачене закључком против кога се може изјавити жалба. ■

УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ ВОЈНА АКАДЕМИЈА

расписује

КОНКУРС

за избор и поновни избор наставника

а) За наставнике:

1. За ужу научну област **Географија**, избор
  - један у звање ванредни професор (посебни услови: професионално војно лице, доктор наука из области географије)
2. За ужу научну област **Математика**, избор
  - један у звање редовни професор (посебни услови: војни службеник, доктор наука из области математике)
3. За ужу научну област **Менаџмент**, избор
  - један у звање ванредни професор (посебни услови: професионално војно лице, доктор војних наука)
4. За ужу научну област **Саобраћај**, избор
  - један у звање ванредни професор (посебни услови: професионално војно лице, доктор наука из области за коју се бира)

б) За спољне сараднике – наставнике:

5. За ужу научну област **Математика**, избор
  - један у звање ванредни професор (посебни услови: доктор наука из области математике)
6. За ужу научну област **Стратегија**, избор
  - један у звање редовни професор (посебни услови: професионално војно лице, доктор војних наука)
7. За ужу научну област **Стратегија**, избор
  - један у звање ванредни професор (посебни услови: професионално војно лице, доктор политичких наука)
8. За ужу научну област **Безбедност и заштита**, избор
  - један у звање ванредни професор (посебни услови: војни службеник, доктор наука из области безбедности, одбране и заштите)
9. За ужу научну област **Радарска техника**, поновни избор
  - један у звање ванредни професор (посебни услови: професионално војно лице, доктор наука

из области електротехнике и рачунарског инжењерства)

10. За ужу научну област **Економска теорија и политика**, избор
  - један у звање доцент (посебни услови: ПВА, дипломирани економиста, доктор наука из области менаџмента)
11. За ужу научну област **Финансије и рачуноводство**, избор
  - један у звање ванредни професор (посебни услови: професионално војно лице финансијске службе, дипломирани економиста, доктор наука из области менаџмента)
12. За ужу научну област **Финансије и рачуноводство**, избор
  - један у звање доцент (посебни услови: професионално војно лице финансијске службе, доктор наука из области менаџмента)
13. За ужу научну област **Систем логистике**, избор
  - један у звање ванредни професор (посебни услови: професионално војно лице техничке службе, доктор наука из области за коју се бира)
14. За ужу научну област **Систем логистике**, избор
  - један у звање доцент (посебни услови: професионално војно лице техничке службе, доктор наука из области за коју се бира)
15. За ужу научну област **Снабдевање**, избор
  - један у звање доцент (посебни услови: професионално војно лице интендантске службе, доктор наука из области за коју се бира)
16. За ужу научну област **Општа логистика**, избор
  - један у звање доцент (посебни услови: професионално војно лице интендантске службе, доктор наука из области за коју се бира)

УСЛОВИ КОНКУРСА И НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Поред посебних услова наведених за сваку тачку овог конкурса кандидати морају да испуњавају и остале услове за избор и поновни избор у звање наставника за које конкуришу, предвиђене Законом о војним школама и војним научноистраживачким

установама, Статутом Универзитета одбране и Статутом Војне академије.

Кандидати из Министарства одбране и Војске Србије молбе за избор треба да поднесу редовним путем, на адресу ВП 2977, Београд, са знаком „за конкурс“, а кандидати из грађанства поштом, препоручено, на адресу: Војна академија, генерала Павла Јуришића Штурма бр. 33, Београд. У молби ОБАВЕЗНО навести адресу и телефон, УЖУ НАУЧНУ ОБЛАСТ ЗА КОЈУ СЕ ПОДНОСИ МОЛБА и БРОЈНУ ОЗНАКУ УЖЕ НАУЧНЕ ОБЛАСТИ У КОНКУРСУ.

Уз молбу кандидати треба да приложе:

- доказе о испуњавању услова конкурса;
- биографију са описом кретања у служби, односно са описом радних дужности;
- библиографију објављених научних и стручних радова са примерцима радова;
- сагласност високошколске установе, у оквиру које лице има заснован радни однос, за ангажовање у другој високошколској установи у складу са чланом 75. Закона о високом образовању односно сагласност претпостављене команде за ангажовање у наставном процесу у Војној академији, за лица стално запослена у Министарству одбране.

Лица из грађанства која конкуришу треба да доставе још: Извод из матичне књиге рођених, Уверење о држављанству, уверење да се против њих не води кривични поступак и уверење да нису кажњавани, а лица из Министарства одбране последње две службене оцене (оверене копије).

О резултатима конкурса кандидати из Министарства одбране и Војске Србије биће обавештени редовним путем, посредством својих команди, а кандидати из грађанства на достављену кућну адресу.

Непотпуне и неблаговремено поднете молбе неће бити разматране.

Конкурсна документација неће се враћати.

Конкурс је отворен 30 дана од дана објављивања. ■

Србијашуме

Туристичка агенција „Србијашуме“ послује дуги низ година уз слоган „Препорука за сигурно путовање“ као једна од ретких државних туристичких агенција у земљи. У нашој понуди можете наћи широку лепезу аранжмана који ће задовољити укусе и најзахтевнијих путника. Издвајамо се и по томе што дајемо могућност плаћања у више месечних рата преко административне забране

**Златибор
– Трим
и Дон Апартаменти**

за све информације
можете контактирати
на следеће телефоне:

011/244-09-08 | 2454-467,
Ул Његошева бр. 44
011/6128-304 | 6128-307,
Бул. Михајла Пупина 113

зима 2011/2012.

Банско и Боровец

за 7 ноћења од 200€,
услуга на бази ПП

**Терме
Словеније**

Лашко
Чатеж
Олимија

**Европски
градови:**

Беч
Истамбул 159€
7–11. 3. 2012

Дворци Баварске 199€
7–11. 3. 2012

Копаник – АПП Србијашуме: цене су по студију за наведени период

APP SRBIJASUME	Tip sobe/smeštaj	Usluga	Jan 14,21	Jan 28	Feb 04,11	Feb 18,25	Mar 03,10	Mar 17
ŠUMSKA KUĆA 1	Std 1/4	NA	24640	27720	27720	27720	24640	16940
	Std 1+3 (potkrovlje)		22400	25200	25200	25200	22400	15400
ŠUMSKA KUĆA 2 i 3	Std 1/2	NA	16940	18620	18620	18620	16940	11900
	Std 1/3		20405	22890	22890	22890	20405	14350

ОДБРАНА

НАРУЧБЕНИЦА

Претплаћујем се на магазин „Одбрана“ за 2012. годину (заокружите)

1. Полугодишња претплата (1. 1. – 30. 6. 2012. године, 12 бројева) – по цени 1.080,00 динара
2. Годишња претплата (1. 1. – 31.12. 2012. године, 24 броја) – по цени 2.160,00 динара.

Уколико се претплаћујете на већи број примерака, уплатити одговарајућу суму (помножити број примерака са претплатном ценом).

Плаћање унапред на жиро-рачун **840-312849-56** МЦ „Одбрана“

Наручбеницу и уплатницу послати на адресу: МЦ „Одбрана“, Браће Југовића 19, Београд.

Правним лицима доставићемо предрачун на основу ове наручбенице.

Купац _____

Улица и број _____

Телефон _____

Место и број поште _____

Потпис наручиоца

М.П. _____

PLANETA SPORT

KUPOVINA PREKO ADMINISTRATIVNE ZABRANE NA

5 MESEČNIH RATA

bez kamate

subota
03.03.2012.

od 15 h do kraja radnog vremena

nedelja
04.03.2012.

tokom celog radnog vremena za lokale koji rade nedeljom

-15%

na sve

Образец административне забране за куповину као и списак малопродајних објеката по градовима са радним временима налазе се на нашем интернет сајту:

WWW.PLANETASPORT.RS

Reebok

BRUGI

ВОЈНИЧКА ТРПЕЗА У ДАНЕ ПОСТА

У склопу своје нове угоститељске понуде, ВУ „Дедиње“ је спремно дочекало дане поста. Поред стандардног менија, на столу се налази и веома богат избор посних јела – риба, пасуљ, соја, поврће, интегрални сендвичи, посни колачи ...

Високи стандарди, којих се ВУ „Дедиње“ држи приликом пружања својих услуга, а посебно приликом припремања хране за припаднике система одбране и становништва, допринели су да се у склопу новог концепта проширења сарадње Војске Србије са „цивилним сектором“ врата репрезентативних војних угоститељских објеката још шире отворе за све љубитеље добре хране.

Поред понуде у објектима кантинског типа у дане поста, који траје од 27. 2. 2012. године до 15. 4. 2012. године, специјалитете поста моћи ће да пробају, како припадници Војске Србије тако и сви грађани који то желе у репрезентативним објектима,

у Централном Дому Војске Србије у Француској улици, ресторану Војске Србије у Штротсмајеровој улици у Земуну, хотелу Бристол у Карађорђевој улици и ресторану „Кнежев лад“ у улици Раковички пут бб.

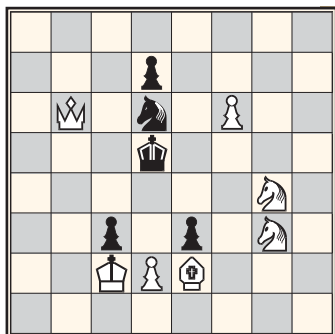

ПРОБЛЕМ

А. Кузовков,
1987.

Бели: Кц2, Дб6, Ле2, Сг3, Сг4, д2, ф6
Црни: Кд5, Сд6, ц3, д7, е3

Мат у два потеза.

1. дц3!

Изнудица 1...Ке6 2. Лц4 мат.

На 1...С било где 2. ц4 мат.

На 1...Сц4 2. Лф3 мат.

Није решење 1. д3? због 1...Ке6!

Не ваља ни 1. д4? Лф5!

Такође није добро ни 1. де3 због 1...Се4!

ЗАНИМЉИВОСТИ

МИСАОНА ИГРА

Страсни шахиста био је и папа Клемент VII, тј. Ђулио де Медичи (1478-1534), папа од 1523. године. Окрунивши за цара Карла А у Болоњи живео је неко време мирно уживајући у мисаоној игри, али му је мир помутило сукоб са Хенриком VIII, коме није дао развод са Катарином Арагонском.

ЧУДНА ТАБЛА

У вишим круговима немачког племства шах је свакако био познат врло рано. Тако је сачуван цртеж (објављен у Гомбековој енциклопедији) на коме Отон, маркиз од Бранденбурга, игра шах са својом супругом. Између њих је чудна табла на којој се могу избројити шест пута седам поља!?

ЦРНО-БЕЛИ ПОД

Дон Иван од Аустрије (1547-1578), шпански војсковођа, командант флоте која код Лепанта 1571. победила Турску, полубрат шпанског краља Филипа Другог, наредио је да се једна од дворана његове палате попљоча белим и црним мермерним пољима с циљем да ту приређује шаховску игру живим фигурама.

КОЊИЋЕВ СКОК

Крените од обележених поља, као скакач у шаху, по путањи у облику слова Г, тако да добијете две народне пословице.

Вук	у	сво-	би
-га.	брат	-ће,	ни
то-	на	-мол'	-та
на	а	-ка	не-
ву-	-ру	бра-	ка-

Ко-	-ње	-зо-	-на
-ве.	ри-	-ве,	ко-
и	-ноп	-ште-	-те-
-јеч	а	-же	-ло-
ве-	во-	ви-	по-

Решење судоку – водоравно: 1, 7, 9, 5, 6, 2, 2, 3, 8, 4, 2, 8, 1, 4, 9, 5, 2, 6, 3, 1, 4, 4, 9, 3, 8, 6, 7, 6, 7, 3, 4, 9, 8, 5, 8, 9, 2, 7, 1, 6, 5, 7, 8, 9, 6, 2, 1, 5.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

○	1	○	2	3	4	5	6	7	○	8	○	9	10	11	12	13	14	○	15	○	16	
17									18									19				
○		20									21									22		
23				24									25									
26						27								28								
29								30									31					
32										33										34		
35			36									37										
38					39								40									
41							42								43							
44										45							46					
○		47									48								○			
49				50									51									

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА ВОДОРАВНО: ауто-дром, возарина, ЕМС, л. опробано, апаратер, в. Епа, агаратар, моделари, Калач, велесила, оверох, Срећење, еалитизам, низе, активизам, минарети, АН, ше, похарати, иницијали, Атри, Анатолиј, Виталис, наочит, бираници, Окано, трзавице, итацисти, ТАМ, и, иностран, рентијер, о, Ђић, негирати, китарист.

Припремио Жарко ЂОКИЋ

ВОДОРАВНО:

17. Датум Међународног дана жена, 18. Раздраган (фиг.), 19. Казно-поправни завод (скр.), 20. Писмени рад из неке области, 21. Збирка финих вина, 23. Слатка течност из воћа, 24. Уносити неред, нарушавати, 25. Потез од трикорака, 26. Уписивања, 27. Вршилац асанације, 28. Писари, бележници, 29. Становник Сења, 30. Голубови са лепезастим репом, 31. Атаковање, нападање, 32. Тренерке, 33. Еротски писац, еротик, 34. Иницијали јунака Обилића, 35. Ауто-ознака Ваљева, 36. Средњовековни великаш Ђорђе Комнин, 37. Прираст становништва (лат.), 38. Један од родитеља, 39. Српски математичар, Јован, 40. Велики казан, аранија, 41. Голема, 42. Учестали глагол (лат.), 43. Део Војводине, 44. Присталица аријанизма, 45. Славити победу, 46. Британска хемијска индустрија, 47. Врста ситне рибе, гаовица, 48. Становник Врања, 49. Име уметнице Рас, 50. Жена планер, 51. Ругобе, наказе.

УСПРАВНО:

1. Неприсутвовање, одсуство, 2. Најкрупнији остаци млевења жита, 3. Ауто-ознака Израела, 4. Морнар (стр.), 5. Јапански политичар, Шинзо, 6. Планина у Републици Српској, 7. Звук при паду, 8. Велики ртови, 9. Дебела плетена вунена или памучна спортска кошуља, светер, 10. Ауто-ознака Пирота, 11. Увод, предигра (стр.), 12. Врста навигационог уређаја, 13. Млитавац, атоник, 14. Неодређено ко, 15. Мера за драгоцености, 16. Започети и наставити са кикотањем, 18. Човек без талента, 19. Велики котар, 20. Руковалац неком машином, 21. Тапечирери, 22. Припадник арамејског народа, 24. Санирање, излечење, 25. Справа за добијање озона из ваздуха, 27. Вежа језера Ири и реке Хадсон, 28. Спајања нитнама, 30. Старо име Волгограда, 31. Оријентална певачица, Иштар, 33. Врста дрозда, имелац, 34. Тина одмила, 36. Муслиманско мушко име, 37. Која је као та, 39. Насеље од шатора, 40. Име одбојкаша Миљковића, 42. Врста папагаја, арара, 43. Билијарски штап, 45. Централна Европа (скр.), 46. Ауто-ознака Аранђеловца.

МЕДИЈА ЦЕНТАР

ОДБРАНА

www.studiob.rs

АРСЕНАЛ МАГАЗИНА ОДБРАНА:

- Десет специјалних прилога.
- Преглед најновијих достигнућа војне технике у свету и код нас.
- О савременом оружју: оклопним борбеним возилима, хаубицама, авионима, хеликоптерима, беспилотним летелицама, сателитима, бродовима, подморницама,
- Из пера познавалаца, конструктора, испитивача, новинара.
- Развој, техничке карактеристике, борбена употреба, али и историја.
- Опремање армија света.

Цена :

- Појединачни број 400,00 динара
- Два броја 700,00 динара
- Три броја 1.000,00 динара
- Четири броја 1.300,00 динара
- Пет бројева 1.600,00 динара

НАРУЏБЕНИЦА

Медија центар „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс : 011 / 3241-363
Жиро-рачун : 840 – 312849 – 56

Наручујем следеће бројеве „Арсенала“:

у укупној вредности од _____ динара.

Издања се плаћају унапред.

Послати доказ о уплати целокупног износа, након чега испоручујемо издања.

Купљена издања биће достављена путем *Поси експреса*, на терет купца.

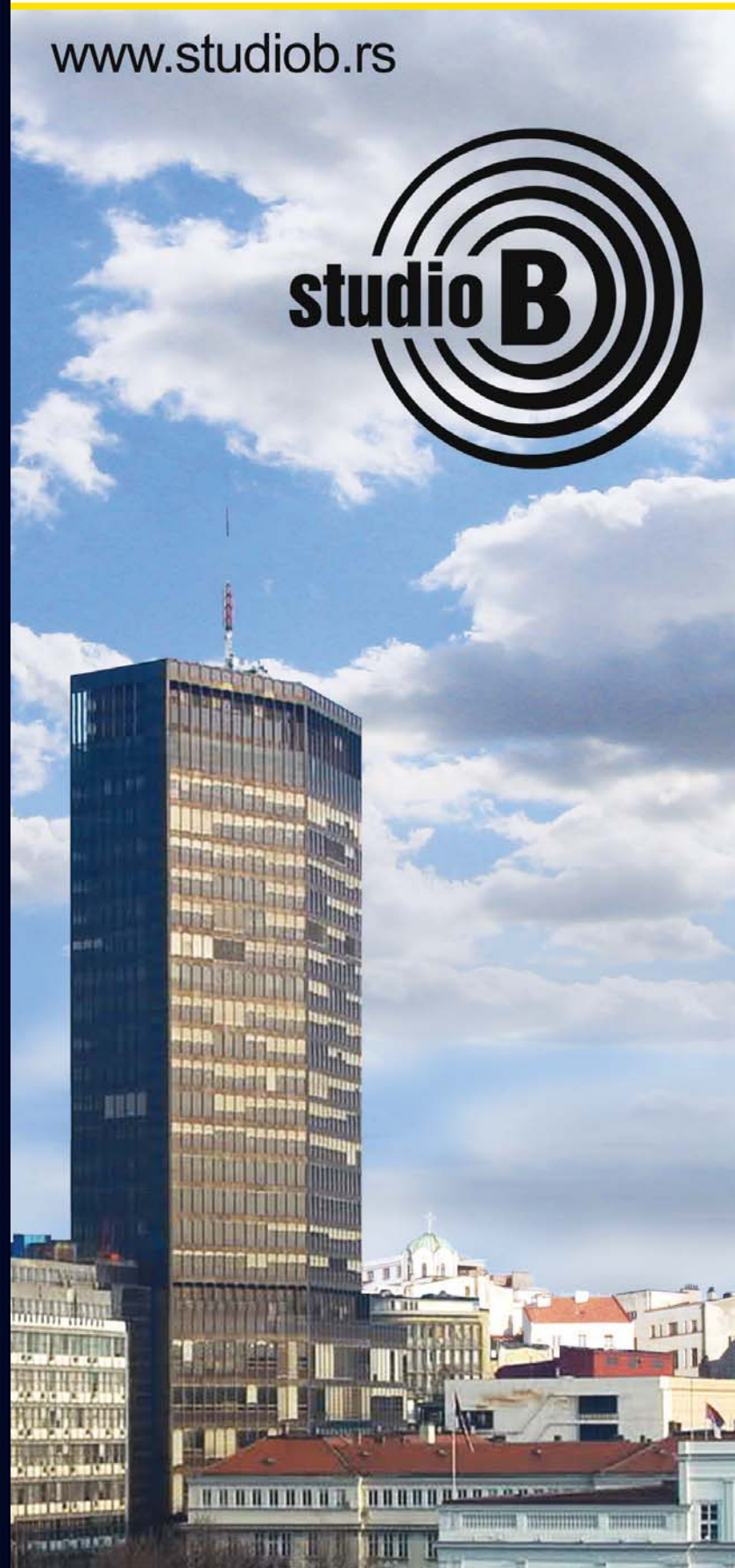
Купац _____

ЈМБГ _____

Адреса становања: Улица и број _____

Место _____ Телефон _____

Потпис наручиоца _____

Symbol BEOGRADA

JRDP RTV Studio B :: Masarikova 5 :: 11000 Beograd :: Srbija

ВОЈСКА СРБИЈЕ

**КО СМЕ ТАЈ МОЖЕ...
БУДИ ПРОФЕСИОНАЛАЦ**

Пријави се! ☎ 011 20 63 432

www.budiprofesionalac.rs

www.mod.gov.rs

